

**DROŠĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBUS
SILTUMA UN GĀZES IETAISĒS**

© AS "Latvenergo" teksts, 2020

© LEEA Standartizācijas centra "Latvijas Elektrotehnikas komiteja" noformējums,
makets, 2020

Šī energostandarta un tā daļu pavairošana un izplatīšana jebkurā formā vai jebkādiem
līdzekļiem bez Standartizācijas centra "Latvijas Elektrotehnikas komiteja" un
AS "Latvenergo" rakstiskas atļaujas ir aizliegta.

Anotācija

Energostandarts nosaka galvenās organizatoriskās un tehniskās prasības, veicot darbus siltuma un gāzes ietaisēs, un šī energostandarta prasības neaizvieto, bet ir pielīdzināms darba aizsardzības instrukciju prasībām.

Energostandarta prasības attiecināmas uz darbu veikšanu termoelektrostacijās, katlu mājās un ar tām saistītajās siltuma un gāzes ietaisēs.

Energostandarts izstrādāts, balstoties uz Latvijas Republikas likumiem, Ministru kabineta noteikumiem, Latvijas standartiem, Latvijas energostandartiem un *Latvenergo* koncerna uzņēmumu darba pieredzi.

Energostandarts apstiprināts Latvijas Elektrotehnikas komitejā.

www.lekenergo.lv

Satura rādītājs

1. Vispārīgie nosacījumi	5
1.1. Normatīvās atsauces	5
1.2. Energostandartā lietotie saīsinājumi	6
1.3. Termins	6
1.4. Pamatprasības	11
2. Darba apstākļu novērtēšana, ekspluatējot siltuma un/vai gāzes iekārtas	12
3. Siltuma un/vai gāzes ietaišu apkalpošana	13
4. Prasības personālam	15
5. Prasības un pienākumi atbildīgajām personām	17
5.1. Vispārīgās prasības atbildīgajām personām	17
5.2. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju	18
5.3. Atbildīgais par darba organizāciju siltuma un/vai gāzes ietaisēs	19
5.4. Atbildīgais par darba izpildi siltuma un/vai gāzes ietaisēs	20
6. Prasības un pienākumi personālam, ko norīko atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju	20
6.1. Operatīvais personāls	20
6.2. Atļaujas devējs darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba	21
6.3. Pielaidējs	21
6.4. Uzraugs	22
6.5. Darba vietas sagatavotājs	22
6.6. Brigādes locekļi	22
7. Rīcība energostandarta un darba aizsardzības prasību neievērošanas gadījumos	23
8. Prasības un pienākumi darbuzņēmējiem	23
9. Darbu veidi un organizatoriskie pasākumi	24
9.1. Darbu veidi	24
9.2. Darba zonas, norīkojuma un rīkojuma vispārīgās prasības	25
9.3. Norīkojuma sagatavošana un izsniegšana	26
9.4. Norīkojuma pagarināšana un brigādes sastāva maiņa	28
9.5. Darbi siltuma un/vai gāzes ietaisēs vairākās darba vietās	29
9.6. Darba izpilde atbilstoši rīkojumam	29
10. Prasības darba vietas sagatavošanai un pielaidei darbam	30
10.1. Atļaujas došana darba vietas sagatavošanai	30
10.2. Organizatoriskās prasības darba vietas sagatavošanai	30
10.3. Pielaišana darbam	31
11. Drošības pasākumi darba laikā	33

12. Darbu izpilde atbilstoši iekšējām instrukcijām	36
13. Tehniskie pasākumi drošai darba vietas sagatavošanai	36
13.1. Siltuma un /vai gāzes ietaišu atslēgšana un apturēšana	36
13.2. Darba vietas sagatavošana	37
14. Drošības prasības, veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs	37
14.1. Teritorija, telpas un darba vietas	37
14.2. Prasības iekārtām	39
14.3. Darbi uz sastatnēm, darba platformām, konstrukcijām un kāpnēm	40
14.4. Ugunsbīstamie darbi	41
14.5. Darbi pazemes būvēs, akās un rezervuāros	42
14.6. Drošības prasības, veicot cauruļvadu un siltummaiņu apkalpošanu	44
14.7. Rotējošo mehānismu remonts	45
14.8. Drošības prasības, veicot siltumizolācijas un apmūrēšanas darbus	46
14.9. Darbi spiedieniekārtās	47
14.10. Dabasgāzes ietaišu apkalpošana	47
14.11. Automātikas, mērījumu un aizsardzības iekārtas	48
15. Darbs ar ķīmiskām vielām un iekārtām	48
15.1. Vispārīgās prasības	48
15.2. Drošības prasības ķīmiskajās laboratorijās	50
16. Drošības prasības gāzes ietaišu ekspluatācijai	52
16.1. Vispārīgās prasības	52
16.2. Stiprības un hermētiskuma pārbaudes	55
16.3. Gāzes regulēšanas punkti	57
16.4. Drošības vārsti un regulatori	58
16.5. Gāzes ietaišu kontroles, mērīšanas līdzekļi un automātikas ierīces	58
16.6. Darbs ar gāzes baloniem	59
16.7. Gāzes bīstamie darbi	60
17. Drošības prasības transporta un siltumietaišu ekspluatācijai	61
17.1. Dzelzceļa infrastruktūra	61
17.2. Šķidrā kurināmā iekārtas	61
17.3. Siltumietaisies	62
17.4. Kurtuves, dūmejas, gaisa cauruļvadi, katlu boileri un dūmeņi	64
1. pielikums. Drošības zīmes un signālkrašojumi	65
2. pielikums. Norīkojuma veidlapas forma un aizpildīšanas kārtība	66
3. pielikums. Gāzes bīstamo darbu norīkojuma veidlapas paraugs un aizpildīšanas kārtība	71
4. pielikums. Operatīvā žurnāla saturs un aizpildīšanas kārtība	77

5. pielikums. Darba zonas nodošanas-pieņemšanas akts (forma)

78

1. Vispārīgie nosacījumi

1.1. Normatīvās atsauces

Energostandarta izstrādē izmantotas izstrādes brīdī aktuālās normatīvo aktu prasības. Energostandartā iekļautas atsauces uz Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, Latvijas standartiem un energostandartiem. Valsts normatīvo aktu prasības jāpilda neatkarīgi no tā, vai energostandartā ir dota atsauce uz normatīvo aktu, vai tā nav dota. Pretrunu gadījumā starp energostandarta prasībām un valsts normatīvo aktu prasībām, noteicošās ir valsts normatīvo aktu prasības. Energostandartā iekļautajām atsaucēm uz normatīvajiem aktiem ir informatīva nozīme.

Datētām norādēm piemērojams tikai norādītais izdevums. Nedatētā norādēm piemērojams norādes dokumenta pēdējais izdevums (ieskaitot visus labojumus).

Energostandarta izstrādē izmantoti un dotas atsauces uz šādiem normatīvajiem dokumentiem:

Likumi

"Atkritumu apsaimniekošanas likums";

"Būvniecības likums";

"Darba aizsardzības likums";

"Ķīmisko vielu likums";

"Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību";

"Par mērījumu vienotību".

Ministru kabineta noteikumi (MKN)

Nr. 92 *"Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus"*, izdoti 25.02.2003;

Nr. 143 *"Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā"*, izdoti 18.03.2014;

Nr. 219 *"Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"*, 10.03.2009;

Nr. 238 *"Ugunsdrošības noteikumi"*, izdoti 19.04.2016;

Nr. 300 *"Darba aizsardzības prasības darbā sprādzienbīstamā vidē"*, izdoti 10.06.2003;

Nr. 325 *"Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās"*, izdoti 15.05.2007;

Nr. 341 *"Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 242-15 "Dabasgāzes ārējo gāzesvadu sistēma"*, 30.06.2015;

Nr. 359 *"Darba aizsardzības prasības darba vietās"*, izdoti 28.04.2009;

Nr. 372 *"Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"*, izdoti 20.08.2002;

Nr. 384 "Bīstamu vielu uzglabāšanas rezervuāru tehniskās uzraudzības kārtība", izdoti 28.08.2001;

Nr. 400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā", izdoti 03.09.2002;

Nr. 518 "Spiedieniekārtu kompleksu tehniskās uzraudzības kārtība" izdoti 16.09.2003;

Nr. 526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu", izdoti 09.12.2002;

Nr. 660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība", izdoti 02.10.2007;

Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos", izdoti 10.08.2010;

Nr. 852 "Darba aizsardzības prasības darbā ar azbestu", izdoti 12.10.2004;

Nr. 1041 "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības", izdoti 08.10.2013;

Nr. 1320 "Noteikumi par bīstamo iekārtu reģistrāciju", izdoti 17.11.2009.

Latvijas standarti

LVS 445 "Dabasgāzes sadales sistēmas un lietotāja dabasgāzes apgādes sistēmas ar maksimālo darba spiedienu līdz 1,6 MPa (16 bar) ekspluatācija un tehniskā apkope" sērijas standarti;

LVS 446 "Ugunsdrošībai un civilajai aizsardzībai lietojamās drošības zīmes un signālkrāsojums";

LVS EN 13150 "Laboratoriju darbgaldi - Izmēri, drošības prasības, testa metodes";

LVS EN 14056 "Laboratorijas mēbeles - Projektēšanas un uzstādīšanas ieteikumi";

LVS EN 14175 "Velkmes skapji" sērijas standarti;

LVS EN ISO/IEC 17024 "Atbilstības novērtēšana. Vispārīgās prasības personu sertificēšanas institūcijām (ISO/IEC 17024:2012)".

Latvijas energostandarti

LEK 002 "Energoietaišu tehniskā ekspluatācija";

LEK 025 "Drošības prasības, veicot darbus elektroietaisēs";

LEK 027 "Personāla sagatavošana darbam energoietaisēs".

1.2. Energostandartā lietotie saīsinājumi

GRP – gāzes regulēšanas punkts;

DDL – drošības datu lapa;

IAL – individuālie aizsardzības līdzekļi.

1.3. Termini

1.3.1.

apmācīts darbinieks siltuma un/vai gāzes ietaisēs

ir iegūts vismaz otrais profesionālās kvalifikācijas līmenis vai ir vismaz trīs mēnešu ilgs darba stāžs siltuma vai gāzes ietaisēs, kā arī pārzina drošības prasības, veicot darbus siltuma vai gāzes ietaisēs.

www.lekenergo.lv

1.3.2.**armatūra**

palīgierīču kopums (aizbīdņi, ventiļi, vārsti, šīberi, drošības, aizsardzības, regulēšanas ierīces u.c.), kas nodrošina drošu siltuma un/vai gāzes ietaišu darbību.

1.3.3.**atbildīgais par darba izpildi**

norīkots darbinieks, kam ir atbilstoša kvalifikācija un kuram valdītājs vai viņa rakstiski pilnvarotā persona noteiktā kārtībā rakstiski piešķīrusi tiesības pildīt atbildīgā par darba izpildi pienākumus.

1.3.4.**atbildīgais par darba organizāciju**

valdītāja vai pilnvarotas personas norīkots darbinieks, kuram ir atbilstoša kvalifikācija un pieredze, lai organizētu drošu darbu siltuma un/vai gāzes ietaisēs, izsniedzot norīkojumus vai dodot rīkojumus, vai noformē darba zonas nodošanas-pieņemšanas aktus.

1.3.5.**atbildīgais par gāzes saimniecību**

valdītāja rakstiski norīkots darbinieks, kurš saskaņā ar šī energostandarta un valsts normatīvu prasībām ir atestēts darbam ar lietotāja dabasgāzes apgādes sistēmām un gāzes iekārtām un nodrošina šo sistēmu un iekārtu drošu ekspluatāciju.

1.3.6.**atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju**

valdītāja vai pilnvarotas personas norīkots darbinieks, kuram ir atbilstoša kvalifikācija un pieredze, lai nodrošinātu siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju atbilstoši tehnisko normatīvu, ekspluatācijas instrukciju, darba drošības un vides normatīvu prasībām.

1.3.7.**bīstama gāzes koncentrācija**

dabasgāzes vai citas sprādzienbīstamas gāzes tilpuma koncentrācija gaisā, ja tā sasniedz 1/5 daļu no dabasgāzes vai citas sprādzienbīstamas gāzes sprādzienbīstamības apakšējās robežas.

1.3.8.**bīstamas ķīmiskas vielas**

bīstamas ķīmiskas vielas ir vielas, kas to fizisko īpašību dēļ rada tiešu apdraudējumu un var izraisīt bīstamas traumas vai nāvi dažādu iemeslu dēļ. Dažas no tām var radīt traumu jau tikai saskares rezultātā, savukārt citas var radīt kaitējumu, ķīmiski reaģējot ar citām vielām.

1.3.9.**bīstamās iekārtas**

iekārtas un to kompleksi, kas neatbilstošas lietošanas un uzturēšanas rezultātā var apdraudēt cilvēku dzīvību un veselību, vidi un materiālās vērtības un kas to lietošanas laikā ir pakļautas likumā noteiktajai valsts uzraudzībai un kontrolei un normatīvajos aktos noteiktajām pārbaudēm.

**1.3.10.
brigāde**

darbu veikšanai norīkota divu vai vairāku darbinieku kopa, kurā viens ir atbildīgais par darbu izpildi vai uzraugs.

**1.3.11.
brigādes loceklis**

atbildīgā par darba organizāciju norīkots darbinieks, kurš pilda atbildīgā par darba izpildi dotos uzdevumus.

**1.3.12.
darba vieta**

uz paredzēto darbu izpildes laiku siltuma un/vai gāzes ietaisēs speciāli sagatavota vieta, kurā veikti nepieciešamie tehniskie un organizatoriskie pasākumi, kas nodrošina dzīvībai un veselībai nekaitīgus darba apstākļus.

**1.3.13.
darba vietas sagatavošana**

pirms darbu sākšanas veicamu tehnisku un organizatorisku pasākumu izpilde, kas izslēdz bīstamu faktoru iedarbību uz darba vietā strādājošajiem un nodrošina drošu darba veikšanu.

**1.3.14.
darbs augstumā**

strādāšana vietā, kas atrodas vismaz 1,5 m augstumā no zemes vai jebkuras citas drošas virsmas, tai skaitā darbs pazemē, ja ir iespējams kritiens, uz sastatnēm, kāpnēm, jumtiem, kā arī izmantojot virves un stiprinājumus.

**1.3.15.
darba devējs**

fiziskā persona, juridiskā persona vai tiesībspējīga personālsabiedrība, kura nodarbina vismaz vienu nodarbināto.

**1.3.16.
darbs norobežotā teritorijā (darbs darba zonā)**

darbs norobežotā siltuma un/vai gāzes ietaišu teritorijas telpā vai vietā, kas uz darba laiku nodota darbuzņēmējam ar aktu, ja siltuma un/vai gāzes ietaisēs tiek veikti būvniecības, remonta, montāžas, modernizācijas vai pārbūves darbi.

**1.3.17.
drošības vārsts**

ierīce, kas paredzēta, lai aizsargātu spiedieniekārtu pret pieļaujamo parametru pārsniegšanu.

**1.3.18.
gāzes bīstama telpa**

telpa, kurā potenciāli iespējama sprādzienbīstama gāzes un gaisa maisījuma izveidošanās.

1.3.19.**gāzes bīstamie darbi**

darbi, kurus veic sagāzētā vidē vai kuru izpildes laikā iespējama sprādzienbīstamas gāzes rašanās.

1.3.20.**gāzes ietaise**

gāzes pārvades, sadales, spiediena samazināšanas vai paaugstināšanas un citu sistēmu tehnisko ietaišu kopums, kas nodrošina drošu gāzes piegādi no piederības robežas līdz gāzes patērētājiem.

1.3.21.**hermētiskuma pārbaude**

procedūra, kurā nosaka, vai gāzes cauruļvadu sistēma atbilst hermētiskuma prasībām.

1.3.22.**izpūšana**

process, kurā izvada gaisu vai inerto gāzi no gāzesvadu sistēmas, lai to aizstātu ar gāzi vai pretējs process.

1.3.23.**kontrolpārbaude**

procedūra, kurā nosaka, vai dabasgāzi var ielaist cauruļvadu sistēmā. Kontrolpārbaude nav stiprības vai hermētiskuma pārbaude.

1.3.24.**kvalificēts darbinieks siltuma un/vai gāzes ietaisēs**

ir iegūts vismaz otrais profesionālās kvalifikācijas līmenis, pārzina drošības prasības, veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, kā arī ir vismaz trīs mēnešus ilgs darba stāžs siltuma un/vai gāzes ietaisēs kā apmācītam darbiniekam.

1.3.25.**mainīgie darba apstākļi**

iepriekš neparedzētie darba apstākļi, kuri pirms darba uzsākšanas ir apzināti, novērtēti, kā arī ir noteikti attiecīgie drošības pasākumi.

1.3.26.**norīkojums**

paaugstinātas bīstamības darbu drošai organizēšanai un veikšanai paredzēts dokuments ar darba izpildes termiņu, kas nepārsniedz 30 diennaktis. Sagatavots uz speciālas veidlapas vai tam paredzētā elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā un nosaka norīkojuma izpildē iesaistāmos un par drošu darbu veikšanu atbildīgos darbiniekus, veicamos darbus, mainīgos darba apstākļus, darbu veikšanas laiku, pasākumus darba vietas sagatavošanai. Norīkojumā tiek fiksēta atļauja darba vietas sagatavošanai, pielaišanai pie darba, ikdienas pielaišanai pie darba, darba pabeigšanai, kā arī izmaiņas brigādes sastāvā.

1.3.27.**noslēgarmatūra**

armatūra, kas noslēdz plūstošās vides (tvaika, ūdens, gaisa, deggāzes utt.) virzību caur cauruļvadiem.

1.3.28.**operatīvais personāls**

speciāli apmācīts un praktiskam darbam sagatavots darbinieks, kuram ir piešķirtas tiesības īstenot energoietaisies operatīvo vadību, kontrolēt un mainīt režīma parametrus, izdarīt pārslēgumus, sagatavot vai dot atļauju sagatavot darba vietu, pielaist brigādi darbam vai dot atļauju pielaist brigādi darbam.

1.3.29.**paaugstinātas bīstamības darbi**

darbi, kurus veicot, pastāv paaugstinātas bīstamības risks darbinieku drošībai un veselībai, kas konstatēts darba un mainīgo darba apstākļu novērtēšanas rezultātā un kas nosaka nepieciešamību veikt atbilstošus drošības pasākumus minēto risku novēršanai.

1.3.30.**pielaidējs**

noteiktu darbu veikšanai norīkots darbinieks, kuram ir piešķirtas tiesības pielaist brigādi darbam iepriekš sagatavotā darba vietā.

1.3.31.**pielaišana pie darba**

organizatorisks pasākums, kurā brigāde tiek iepazīstināta ar norīkojuma saturu, tiek instruēta, norādot mainīgos darba apstākļus, nepieciešamos individuālos vai kolektīvos aizsardzības līdzekļus, brigādei tiek parādītas darba vietai tuvākās bīstamās ietaises un strāvu vadošās daļas, kurām aizliegts tuvojties, kā arī tiek pārbaudīta brigādes sastāva atbilstība norīkojumam.

1.3.32.**rīkojums**

mutiski, rakstiski vai tam paredzētā elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā dots uzdevums drošai darba veikšanai un organizēšanai ar izpildes termiņu, kas nepārsniedz vienu diennakti.

1.3.33.**siltumiekārta**

jebkura iekārta siltumenerģijas ražošanai, pārvadei, pārveidei, sadalei vai patēriņam.

1.3.34.**siltumietaise**

siltumiekārtu un konstrukciju kopums, kas paredzēts kopīgu funkciju veikšanai.

1.3.35.**slēgplāksne**

drošai darba vietas atdalīšanai no plūstošas vides ietekmes (gāzes, tvaika, ūdens utt.) cauruļvada atloku savienojuma vietā uzstādīts plūsmu noslēdzošs elements.

1.3.36.**sprādzienbīstama koncentrācija**

tāda deggāžu, tvaiku, aerosolu vai putekļu koncentrācija maisījumā ar gaisu normālos atmosfēras apstākļos, kas pēc aizdedzināšanas uzliesmo, eksplodējat visā tilpumā.

1.3.37.**stiprības pārbaude**

procedūra, kurā nosaka, vai gāzes cauruļvadu sistēma atbilst mehāniskās stiprības prasībām.

1.3.38.**tehniskā apkalpošana**

darbi, kas nodrošina energoiekārtu drošu un ekonomisku darbību starpremontu periodā, vai, ja periodiskie remontu nav paredzēti, ekspluatācijas laikā.

1.3.39.**ugunsbīstamas telpas**

telpas, kurās potenciāli iespējama ugunsgrēka izcelšanās un/vai attīstība.

1.3.40.**uzraugs**

darbinieks, kuram ir piešķirtas tiesības veikt darbinieku drošības uzraudzību.

1.3.41.**valdītājs**

īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, kuram ir tiesības un pienākums ar administratīvām metodēm (rīkojumiem) nodrošināt siltuma un/vai gāzes ietaišu efektīvu darbību un drošu tās ekspluatāciju.

1.4. Pamatprasības

1.4.1. Valdītājam vai viņa rakstiski pilnvarotai personai ar rakstisku rīkojumu jānorīko atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju, kuram jānodrošina personāla darba drošība, siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatācija atbilstoši šī energostandarta un citu normatīvo dokumentu prasībām. Aizliegts ekspluatēt siltuma un/vai gāzes ietaises, ja nav norīkots atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.

1.4.2. Valdītājam vai viņa rakstiski pilnvarotai personai ir pienākums saskaņā ar līgumu piesaistīt atbilstošu pakalpojumu sniedzēju, kas nodrošina šajā energostandartā minēto pienākumu izpildi, ja valdītājam nav darbinieka, kuram ir atbilstoša atbildīgā darbinieka kvalifikācija.

1.4.3. Nepiederošas personas vai personu grupas drīkst ielaist siltuma un/vai gāzes ietaišu teritorijā ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju norīkota darbinieka saskaņojumu un valdītāja noteiktā kārtībā.

1.4.4. Šīs drošības prasības ir obligātas, veicot siltuma, gāzes, mehāniskās, ūdens sagatavošanas un siltuma automātikas un mērījumu iekārtu ekspluatācijas, remonta, tehniskās apkalpošanas, iestatīšanas un izmēģinājumu darbus.

Šīs prasības ir obligātas, izpildot darbus ēkās un būvēs, būvju tehniskajā apkalpošanā un remontu organizācijā.

1.4.5. Darbiniekiem, kuri apkalpo siltumietaišu automātikas elektrisko daļu, ir jāievēro spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās

un tehniskās drošības prasības" prasības un spēkā esošās energostandarta LEK 025 prasības.

1.4.6. Darba vide ir jāorganizē tā, lai darba apstākļi tajā atbilstu spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības darba vietās" prasībām.

1.4.7. Smēķēšana atļauta tikai norādītās, apzīmētās un speciāli šim nolūkam aprīkotās vietās.

1.4.8. Darbs ar bīstamām ķīmiskām vielām vai to maisījumiem ir jāveic šim darbam speciāli paredzētās un aprīkotās vietās.

1.4.9. Darbus veicot, ir jāievēro darbu tehnoloģiskajā procesā paredzētā secība un režīms.

1.4.10. Organizējot un veicot darbus ar bīstamajām iekārtām, jāievēro spēkā esošais likums "Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību", saistošo darba aizsardzības instrukciju un Ministru kabineta noteikumu prasības.

1.4.11. Darba devējam, pamatojoties uz darba vides riska novērtēšanas rezultātiem, ir jānosūta darbinieki uz apmācībām pirmās palīdzības sniegšanā un jānosaka vietas, kurās jāizvieto pirmās palīdzības aptieciņas.

1.4.12. Drošai darba veikšanai ir jāizstrādā darba aizsardzības instrukcijas un jāveic sistemātiska iekārtu atbilstības pārbaude darba aizsardzības prasībām, jākontrolē šī energostandarta ievērošana un izpilde, kā arī IAL pareiza izmantošana.

1.4.13. Ņemot vērā vietējos apstākļus, nepieciešamības gadījumā ir jāparedz papildu pasākumi, kas paaugstina darbu izpildes drošību un nav pretrunā ar šī energostandarta prasībām.

Katram darbiniekam ir jāievēro šis energostandarts un nekavējoties jāziņo savam tiešajam vadītājam par jebkuru pamanītu pārkāpumu un iekārtu neatbilstību šim energostandartam.

Aizliegts pildīt norādījumus, kuri ir pretrunā ar šo energostandartu.

1.4.14. Darbinieki, kuri nav ievērojuši šī energostandarta prasības, tiek saukti pie atbildības saskaņā ar uzņēmuma darba kārtības noteikumiem un spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

1.4.15. Siltuma un/vai gāzes ietaisēs jāizvieto drošības zīmes atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" prasībām un energostandarta 1. pielikumā norādītajam uzskaitījumam.

1.4.16. Darbiniekiem, veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, jālieto IAL, kas projektēti un izgatavoti atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, ar CE marķējumu. IAL tiek piešķirti atbilstoši darba apstākļu un darba vides riska faktoru novērtējumam.

1.4.17. Atrodies pie siltuma un/vai gāzes ietaisēm un to iekārtām, kā arī siltumietaišu ražošanas objektu teritorijā, pazemes būvēs, celtniecības laukumos, remonta zonās jālieto atbilstošas aizsargķiveres.

1.4.18. Ja norīkojums un/vai rīkojums tiek noformēts elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kur darbinieku darbības tiek apliecinātas elektroniski, visas darbības, kas ir saistītas ar norīkojuma un/vai rīkojuma izsniegšanu, reģistrēšanu, parakstīšanu, uzglabāšanu u.c., tiek veiktas elektroniski, atbilstoši valdītāja noteiktai

kārtībai. Visos gadījumos norīkojumam un/vai rīkojumam (ja rīkojums dots rakstveidā) jābūt pieejamam darba vietā.

2. Darba apstākļu novērtēšana, ekspluatējot siltuma un/vai gāzes iekārtas

2.1. Atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam aktam "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība" un uzņēmuma noteikto kārtību tiek novērtēti darba vides radītie riski t.sk. mainīgie darba apstākļi un noteikti pasākumi darba vides riska samazināšanai vai to novēršanai.

2.2. Darba vietās, kurās darba process ir saistīts ar mainīgiem darba apstākļiem, tos novērtējot, ņem vērā paredzētās darba apstākļu pārmaiņas.

2.3. Siltuma un/vai gāzes iekārtās darba apstākļu novērtēšanā jāņem vērā tādi faktori kā:

- 2.3.1.** darbs, izmantojot kravas celšanas ierīces;
- 2.3.2.** pazemē (piemēram, akās) veicamie darbi;
- 2.3.3.** darbi, kuros darbiniekiem nepieciešama gaisa piegādes sistēma;
- 2.3.4.** darbi, kuros darbinieki nonāk saskarē ar kaitīgām ķīmiskām vai bioloģiskām vielām, kas rada risku darbinieku drošībai un veselībai vai atbilstoši normatīvajiem aktiem;
- 2.3.5.** elektroiekārtas strāvas iedarbība;
- 2.3.6.** ārējās vides faktori, tai skaitā meteoroloģiskie apstākļi;
- 2.3.7.** smagumu celšana vai pārvietošana;
- 2.3.8.** darbs augstumā un augstkāpēja darba īpatnības;
- 2.3.9.** fiziskā piepūle;
- 2.3.10.** troksnis;
- 2.3.11.** pakrišana, paslīdēšana, paklupšana;
- 2.3.12.** darbs ar rokas un elektroinstrumentiem;
- 2.3.13.** nepietiekams apgaismojums;
- 2.3.14.** darbs piespiedu pozā;
- 2.3.15.** darbā izmantojamie mehānismi;
- 2.3.16.** traumatisma iespēja;
- 2.3.17.** krītoši priekšmeti;
- 2.3.18.** termiskajiem riskiem pieskaroties karstām virsmām;
- 2.3.19.** risks darbā ar augsta spiediena iekārtām, cauruļvadiem un armatūru.

2.4. Izvērtējot darba apstākļus, ir jāņem vērā arī citi faktori, kas var tikt konstatēti darba vietā.

2.5. Pirms darbu uzsākšanas jāpārlicinās, vai ir novērsti vai mazināti darba vides riski, t.sk. mainīgo darba apstākļu novērtēšanas laikā konstatētie potenciālie apdraudējumi.

3. Siltuma un/vai gāzes ietaišu apkalpošana

3.1. Siltuma un/vai gāzes ietaišu apkalpošanu, vizuālo un tehnisko parametru uzraudzību un mērījumus nosaka iekšējie normatīvie dokumenti (tehniskā dokumentācija un ekspluatācijas instrukcijas), un to veic atbilstoši sagatavots un apmācīts personāls, pamatojoties uz Latvijas normatīvajiem aktiem, energostandarta LEK 002 un šī energostandarta prasībām.

3.2. Darbiniekiem jābūt pieejamai darbam nepieciešamai un atbilstošai siltuma/gāzes dokumentācijai (ekspluatācijas instrukcijas, darba aizsardzības instrukcijas, tehnoloģiskās un/vai elektriskās shēmas u.c.). Nepieciešamajām tehnoloģiskajām shēmām jāatrodas operatīvā un ekspluatācijas personāla rīcībā un/vai objektā, kur uzstādītas attiecīgās iekārtas.

3.3. Siltuma un/vai gāzes ietaišu apskati vienpersoniski atļauts veikt apmācītiem vai kvalificētiem darbiniekiem, kuri, pildot savus pienākumus, ir saistīti ar šo ietaišu operatīvo apkalpošanu vai ekspluatāciju un kuriem atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju ir piešķīris šādas tiesības.

3.4. Šī energostandarta 3.4. p. minētajiem darbiniekiem ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatācijas atļauju ir tiesības teritorijā pavadīt citas personas. Pavadītāja pienākums ir uzraudzīt šo personu drošību, brīdināt par bīstamību un neļaut viņiem nokļūt bīstamības zonās.

3.5. Pamatiekārtu tehnoloģisko telpu un sprādzienbīstamo telpu ieejas durvīm no ārpuses jābūt noslēgtām. Šo telpu sarakstu un kārtību iekļūšanai tajās nosaka atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.

3.6. Veicot darbus gāzes ietaisēs, darbiniekiem jābūt atbilstoši apmācītiem, detalizētas prasības noteiktas 4. nodaļā.

3.7. Darba aprīkojums regulāri jāpārbauda atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu" prasībām, kā arī jānodrošina pārbaudu dokumentēšana. Darba aprīkojuma pārbaudes un ekspluatācijas kārtību nosaka atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.

3.8. Ja pastāv instrumentu, materiālu vai citu priekšmetu krišanas risks, jāveic atbilstoši pasākumi (piemēram, darba vietas norobežošana, brīdinājuma zīmju uzstādīšana, u.c.), lai novērstu nelaimes gadījuma risku.

3.9. Vietās, kurās to īpatnību dēļ pastāv darbinieka nokrišanas risks, šīs vietas ir jāaprīko ar aizsargnožogojumu.

3.10. Iekārtu apskates un apgaitas jāveic saskaņā ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju noteikto kārtību.

3.11. Aizliegts kāpt uz laukumu barjerām, staigāt pa cauruļvadiem, konstrukcijām un pārsegumiem, kas nav tam paredzēti.

3.12. Ieslēdzot darbā, atslēdzot vai pārbaudot iekārtas un cauruļvadus ar paaugstinātu spiedienu, uz tām un to tuvumā drīkst atrasties darbinieki, kuri veic un piedalās šajos darbos. Cauruļvadu metināto šuvju apskati atļauts veikt tikai pēc spiediena noņemšanas.

3.13. Atklājot sildvirsmu, tvaika cauruļvadu, kolektoru, barošanas cauruļvadu, kā arī armatūras korpusu neblīvumus, jāveic pasākumi konstatēto trūkumu novēršanai, nepakļaujot darbiniekus apdraudējumam. Darbiniekiem jārīkojas saskaņā ar atbildīgā

par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātām tehnoloģisko traucējumu un avāriju likvidēšanas instrukcijām.

3.14. Aizliegts tīrīt, slaucīt, eļļot darbojošos mehānismu rotējošās vai kustīgās daļas.

3.15. Aizliegts ar rokām bremzēt un apstādināt rotējošos mehānismus.

3.16. Aizliegts ekspluatēt iekārtas, kas nav darba kārtībā, kā arī iekārtas ar bojātām vai atslēgtām avārijas atslēgšanas, signalizācijas, aizsardzības un bloķēšanas ierīcēm.

3.17. Veicot iekārtu remontu, jāveic tehniskie pasākumi, kas izslēdz to kļūdainu ieslēgšanu darbā (dzinēja palaišana, tvaika vai ūdens padeve utt.), kā arī to nesankcionētu kustību vai pārvietošanos. Beidzot remontu, jāpārlicinās, vai iekārtās nav palikuši darbinieki vai nepiederoši priekšmeti.

3.18. Iekārtas remonts jāveic saskaņā ar remontdarbu tehnoloģisko karti vai apstiprinātu remontdarbu apjomu atbilstoši pasūtītāja prasībām. Iekārtu remonts jāveic ar noformētu norīkojumu vai Darba zonas nodošanas – pieņemšanas aktu.

3.19. Darba vietās, kur tas ir iespējams, jānodrošina darba raksturam un darbinieku fiziskajai slodzei atbilstošs mikroklimats (gaisa temperatūra, gaisa relatīvais mitrums, gaisa kustības ātrums) atkarībā no fiziskās slodzes, kas nepieciešama attiecīgā darba veikšanai.

3.20. Gaisa, ūdens un citu tehnoloģisko cauruļvadu aizsalšanas gadījumā tos aizliegts atkausēt ar atklātu liesmu. Jālieto tvaiks, karsts gaiss, ūdens vai speciāli tam paredzēts sildelements.

3.21. Darba vietas, kur pastāv bīstamība darbinieku dzīvībai un veselībai, norobežo un nodrošina, lai norobežojums būtu pamanāms arī nelabvēlīgos laika apstākļos, izņemot gadījumus, ja to nav iespējams izdarīt darba specifikas dēļ.

3.22. Darba vietas nodrošina ar dabisko apgaismojumu un aprīko ar mākslīgo apgaismojumu tā, lai kopējais apgaismojums būtu pietiekams darbinieku drošībai un veselībai, ņemot vērā spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības darba vietās" prasības.

3.23. Darba vietu apgaismošanai tehnoloģiskajās iekārtās, pazemes komunikāciju akās, kā arī vietās, kur ir nepietiekams apgaismojums, lietojami pārnēsājami gaismas līdzekļi ar spriegumu līdz 50 V. Metāliskos rezervuāros, tvertnēs, paaugstināta mitruma un citu bīstamu faktoru ietekmē jālieto gaismas līdzekļi ar spriegumu līdz 12 V. Sprādzienbīstamās vietās jālieto gaismekļi sprādziendrošā izpildījumā.

3.24. Konstatējot gāzes esamību vai noplūdi, darbiniekiem jāveic drošības pasākumi saskaņā ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju noteikto kārtību, lai novērstu sprādzienbīstamības un ugunsdrošības draudus, neapdraudot darbinieku dzīvību un veselību.

Šajā kārtībā, ja konstatēts avārijas gadījums, paredzot pasākumus sprādzienbīstamības un ugunsdrošības risku novērtēšanai, atbildīgajam par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju jānosaka darbinieku rīcība, tehniski pasākumi gāzes sastāva un skābekļa pietiekamības noteikšanai, IAL pielietošana, traucējumu likvidēšanas pasākumi u.c.

3.25. Ugunsgrēka rašanās gadījumā jārīkojas atbilstoši atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātām instrukcijām par rīcību ugunsgrēka un avārijas situāciju gadījumos.

4. Prasības personālam

4.1. Patstāvīgā darbā var pielaist darbiniekus, kuri sasnieguši 18 gadu vecumu un kuriem veikta obligātā veselības pārbaude atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude" prasībām.

4.2. Atbildīgajam par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju jānodrošina, lai darbinieki, kuri ir iesaistīti darbos siltuma un/vai gāzes ietaisēs, ir apmācīti un instruēti jautājumos, kuri ir saistīti ar veicamo darbu, drošām darba metodēm, darba procesā lietojamiem aizsardzības līdzekļiem, darba aprīkojumu, rīcību ugunsgrēka un avārijas situāciju gadījumos.

4.3. Darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs atļauts veikt darbiniekiem, kas ir sagatavoti atbilstoši energostandartam LEK 027. Tāpat visiem darbiniekiem jābūt energostandarta LEK 025 noteiktajā kārtībā iegūtai vismaz A elektrodrošības grupai.

4.4. Darbiniekiem, kuri apkalpo siltuma un/vai gāzes ietaises, jābūt apmācītiem vai kvalificētiem un instruētiem atbilstoši veicamajam darbam, jāzina šī energostandarta prasības ieņemamā amata vai izpildāmā darba apjomā. Darbiniekiem atkārtota zināšanu pārbaude jāveic ne retāk kā reizi 3 gados.

Katram amatam jābūt noteiktam zināšanu pārbaudes apjomam. Katram darbu veidam jābūt izstrādātai un apstiprinātai darba aizsardzības instrukcijai.

4.5. Šī energostandarta, tehniskās ekspluatācijas, ugunsdrošības noteikumu un energostandarta LEK 025 zināšanu pārbaude jāveic vienlaicīgi. Nokārtojot zināšanu pārbaudi, darbiniekiem tiek noformēta un izsniegta elektrodrošības grupas un zināšanu pārbaudes apliecība.

4.6. Darbiniekiem, veicot darbus elektroietaišu telpās un teritorijās, ar iekārtām ar elektropiedziņu vai apkalpojot automātikas, mērinstrumentu un aizsardzības elektrisko daļu, jāievēro spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības" un energostandarta LEK 025 prasības.

4.7. Ja valdītājs vai darba devējs darbinieku zināšanu pārbaudei neveido komisiju, darbinieku zināšanas pārbauda:

4.7.1. akreditētas izglītības iestādes, kuras īsteno šī energostandarta prasībām atbilstošu apmācību un kurās vienlaikus tiek īstenotas akreditētas profesionālās izglītības programmas enerģētikas, elektrotehnikas, būvniecības vai mehānikas jomā;

4.7.2. personāla sertificēšanas institūcijas, kuras elektroenerģētikas vai siltumenerģētikas, vai gāzes apgādes jomā ir akreditējusi nacionālā akreditācijas institūcija atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17024.

4.8. Ja darbinieks pārkāpis šī energostandarta prasības vai ja šajā standartā ir veikti būtiski grozījumi, ārpuskārtas zināšanu pārbaudes nepieciešamību nosaka atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju vai darba devējs.

4.9. Paaugstinātas bīstamības darbus, piemēram, darbus ar kravas celšanas mehānismiem vai cilvēku celšanai paredzētiem pacelājumiem, spiedieniekārtu kompleksu, liftu apkalpošanu, bīstamu vielu uzglabāšanas rezervuāru apkalpošanu,

augstkāpēju darbus, darbus ar motorzāģiem un citus, darbiniekiem ir atļauts izpildīt, ja iegūta atbilstoša kvalifikācija, apgūts attiecīgs mācību kurss vai cita veida apmācība.

4.10. Paaugstinātas bīstamības darbi ir visi darbi, kas tiek veikti pēc norīkojuma.

4.11. Siltuma un/vai gāzes ietaišu atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprina darbinieku sarakstu, kuri ir tiesīgi veikt paaugstinātas bīstamības darbus.

4.12. Darbiniekiem, kuri veic paaugstinātas bīstamības darbus un apkalpo bīstamās iekārtas, instruktāža jāveic ne retāk kā reizi sešos mēnešos.

4.13. Darbiniekiem, kuri veic darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, jābūt apmācītiem sniegt pirmo palīdzību cietušajam traumam, t.sk. apdegumu, elektrotraumu un citu veselības traucējumu gadījumā, atbilstoši darba vides risku novērtēšanas rezultātiem.

4.14. Darbiniekiem jāievēro un jāstrādā atbilstoši šī energostandarta un komercsabiedrībā apstiprināto iekšējo instrukciju prasībām. Ja tiek pamanīti šī energostandarta vai komercsabiedrībā apstiprināto iekšējo instrukciju prasību pārkāpumi, atbildīgajam par darba organizāciju vai izpildi ir nekavējoties jāaptur darbs un jānoskaidro pārkāpuma iemesls.

4.15. Veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, konstatējot pārkāpumus un trūkumus, katram darbiniekam ir pienākums pārtraukt darbu un nekavējoties ziņot atbildīgajam par darba organizāciju.

4.16. Atbildīgajam par darba izpildi jānovērtē pārkāpumi un nepieciešamības gadījumā konsultējoties ar atbildīgo par darba organizāciju jāveic pasākumi konstatēto trūkumu novēršanai.

4.17. Darbiniekiem, kuri apkalpo gāzes ietaises, kurās dabasgāze tiek izmantota kā kurināmais un kuri apkalpo gāzes saimniecību, papildus šī energostandarta prasībām ir jāzina un jāievēro LVS 445 sērijas standartu prasības.

4.18. Darbiniekiem jāievēro drošības zīmes un jāzina, ka pirms telpas vai nožogotas teritorijas izvietotās drošības zīmes attiecas uz visu telpu vai nožogoto teritoriju (1. pielikums).

5. Prasības un pienākumi atbildīgajām personām

5.1. Vispārīgās prasības atbildīgajām personām

5.1.1. Valdītājs ir atbildīgs par šī energostandarta piemērošanu darbos savās siltuma un/vai gāzes ietaisēs un to drošu ekspluatāciju. Ja darbu veic cita darba devēja darbinieki, valdītājs pirms darba uzsākšanas nodrošina drošas darba izpildes nosacījumus, nepieciešamo instruēšanu un drošu piekļuvi darba vietai.

5.1.2. Valdītājs atkarībā no izpildāmā darba rakstura, apjoma un siltuma un/vai gāzes ietaišu konstruktīvā risinājuma norīko šī energostandarta 5. nodaļā minētos atbildīgos darbiniekus. Valdītājs var atbildīgajam par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju rakstiski deleģēt pienākumu norīkot šī energostandarta 5. nodaļā minētos atbildīgos darbiniekus.

5.1.3. Lai nodrošinātu drošu darba veikšanu siltuma un/vai gāzes ietaisēs darbiem pēc rīkojumiem vai norīkojumiem, tiek norīkoti šādi atbildīgie darbinieki:

5.1.3.1. atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju;

5.1.3.2. atbildīgais par darba organizāciju;

5.1.3.3. atbildīgais par darba izpildi.

5.1.4. Atbildīgo personu tiesības ar valdītāja rīkojumu tiek piešķirtas darbiniekiem, kuri saņēmuši nepieciešamo apmācību un sekmīgi nokārtojuši zināšanu pārbaudes par konkrēto tehnoloģisko ietaišu konstrukciju un ekspluatāciju, ievērojot viņu kvalifikāciju un pienākumus. Atbildīgo personu tiesību sarakstu pārskata pēc nepieciešamības, savlaicīgi to aktualizējot.

5.1.5. Siltumietaisēs, kurās ir norīkots operatīvais personāls, vienlaicīgi pieļaujama tikai divu atbildīgo personu pienākumu apvienošana. Ja siltumietaisēs nav norīkots operatīvais personāls, atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju vienlaikus drīkst apvienot visus darba izpildei nepieciešamos atbildīgo personu pienākumus.

5.1.6. Pieļaujama sekojoša darbinieku pienākumu apvienošana:

5.1.6.1. atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju un atbildīgais par darba organizāciju;

5.1.6.2. atbildīgais par darba organizāciju un atbildīgais par darba izpildi;

5.1.6.3. darba vietas sagatavotājs un pielaidējs.

5.1.7. Atbildīgo par darba izpildi var norīkot darba devējs, ja darbs tiek veikts cita valdītāja siltuma un/vai gāzes ietaisēs.

5.1.8. Atbildīgo personu norīkošana neatbrīvo valdītāju no atbildības par drošības un darba aizsardzības prasību ievērošanu siltuma un/vai gāzes ietaisēs un pareizu to ekspluatāciju.

5.1.9. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju, atbildīgais par darba organizāciju siltuma un/vai gāzes ietaisēs var būt tāds kvalificēts darbinieks, kuram ir zināšanas par konkrēto siltuma un/vai gāzes ietaisi, to konstrukciju, kā arī darba pieredze uzticēto pienākumu veikšanai.

5.1.10. Operatīvais personāls, uzraugs, pielaidējs un atbildīgais par darbu izpildi var būt kvalificēts vai apmācīts darbinieks. Operatīvais personāls un personāls, kuram piešķirtas operatīvās tiesības, var apvienot operatīvā personāla tiesības siltuma un/vai gāzes ietaisēs un operatīvā personāla tiesības elektroietaisēs.

5.2. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju

5.2.1. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju:

5.2.1.1. nodrošina, ka siltuma un/vai gāzes ietaises tiek ekspluatētas saskaņā ar ekspluatācijas instrukcijām;

5.2.1.2. nodrošina, ka siltuma un/vai gāzes ietaises tehniskā dokumentācija tiek uzturēta atbilstošā kārtībā. Nodrošina, ka tehniskajā dokumentācijā tiek norādīti tehniskās apkalpošanas un remonta dati, kas var ietekmēt siltuma un/vai gāzes

ietaišu drošu ekspluatāciju, tehnisko pārbaužu rezultāti, kā arī drošības vārstu, automātikas, signalizācijas un aizsardzības ierīču iestatījumi un to stāvoklis;

5.2.1.3. uzrauga, lai atbildīgo par darba izpildi kvalifikācija atbilstu noteiktajām prasībām un tie būtu savlaicīgi apmācīti. Ja atbildīgais par darba izpildi ir darbuņēmēja pārstāvis, tad darba devējs atbild par tā kvalifikācijas atbilstību un savlaicīgu apmācību;

5.2.1.4. piedalās siltuma un/vai gāzes ietaišu pieņemšanā ekspluatācijā pēc remonta vai pēc pārbūves darbiem;

5.2.1.5. pārtrauc siltuma un/vai gāzes ietaišu lietošanu, ja tā neatbilst ekspluatācijas instrukcijās noteiktajām prasībām vai ja tā kļūst bīstama darbiniekiem, iekārtām vai apkārtējai videi;

5.2.1.6. nodrošina, ka siltuma un/vai gāzes ietaisēs ir sastādīts un tiek ievērots tehniskās apkalpošanas un remonta grafiks, ja to prasa tehniskās ekspluatācijas nosacījumi;

5.2.1.7. organizē tehniskās apkalpošanas un remonta darbu izpildi, kā arī saskaņo iekārtu remonta pieteikumus;

5.2.1.8. saskaņo darbuņēmēju darbinieku sarakstus;

5.2.1.9. nosaka operatīvo darbu veikšanas kārtību;

5.2.1.10. norīko atbildīgo par darba organizāciju vai pilda tā pienākumus;

5.2.1.11. norīko atbildīgo par darbu izpildi;

5.2.1.12. norīko operatīvo personālu;

5.2.1.13. norīko darbiniekus būt par uzraugu;

5.2.1.14. norīko darbiniekus būt par pielaidēju;

5.2.1.15. norīko darbiniekus būt par atļaujas devēju darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba;

5.2.1.16. norīko darbiniekus būt par brigādes locekļiem;

5.2.1.17. norīko darbiniekus būt par darba vietas sagatavotāju;

5.2.1.18. nosaka piekļūšanas kārtību siltuma un/vai gāzes ietaisēs, kā arī pēc iespējas nodrošina brīdināšanu vai piekļuves ierobežojumu nepiederošām personām siltuma un/vai gāzes ietaisēs.

5.3. Atbildīgais par darba organizāciju siltuma un/vai gāzes ietaisēs

5.3.1. Atbildīgais par darba organizāciju siltuma un/vai gāzes ietaisēs:

5.3.1.1. ir kvalificēts darbinieks;

5.3.1.2. organizē drošu darba izpildi, nosakot nepieciešamos organizatoriskos un tehniskos pasākumus drošai darba veikšanai;

5.3.1.3. izdod norīkojumus un dod rīkojumus, kā arī noformē darba zonu nodošanas-pieņemšanas aktus darbu veikšanai;

5.3.1.4. nodrošina norīkojumā vai rīkojumā norādīto darba izpildes drošības pasākumu pietiekamību un pareizību;

- 5.3.1.5.** pēc nepieciešamības nodrošina atbildīgos par darba izpildi ar tehniskajiem dokumentiem;
- 5.3.1.6.** atbild par šī energostandarta 10.2.1 p. minēto prasību izpildi;
- 5.3.1.7.** norīko atbildīgos darbiniekus saskaņā ar piešķirto tiesību sarakstu vai darbuzņēmēju iesniegto darbinieku sarakstu;
- 5.3.1.8.** norīko darba izpildei nepieciešamo darbinieku skaitu ar atbilstošu kvalifikāciju;
- 5.3.1.9.** atbild par brigādes sastāva izmaiņām;
- 5.3.1.10.** ir tiesīgs norīkot uzraugu.

5.4. Atbildīgais par darba izpildi siltuma un/vai gāzes ietaisēs

5.4.1. Atbildīgais par darba izpildi:

- 5.4.1.1.** var būt apmācīts vai kvalificēts darbinieks siltuma un/vai gāzes ietaisēs;
- 5.4.1.2.** pārliecinās par sagatavotās darba vietas atbilstību norīkojumam vai rīkojumam un šī energostandarta prasībām;
- 5.4.1.3.** atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" (turpmāk – darba aizsardzības instrukcijas) prasībām instruē brigādi par iespējamiem riskiem un drošības pasākumiem darba vietā, kā arī par pasākumiem to novēršanai vai mazināšanai;
- 5.4.1.4.** pieņemot darba vietu no pielaidēja, apliecina to ar parakstu norīkojumā;
- 5.4.1.5.** darbu beidzot, norīkojumā noformē darba pabeigšanu. Ja darbi tiek veikti saskaņā ar rīkojumu, izved brigādi no darba vietas;
- 5.4.1.6.** nodrošina brigādes uzraudzību darba laikā;
- 5.4.1.7.** nodrošina brigādi ar darbam atbilstošiem instrumentiem, palīgierīcēm un kolektīvo un individuālo aizsardzības līdzekļu pielietošanu un seko darba vietā uzstādīto drošības zīmju un norobežojumu saglabāšanai;
- 5.4.1.8.** veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, ir aizliegts patvaļīgi paplašināt darba vietu;
- 5.4.1.9.** nedrīkst piedalīties darbu izpildē, ja, veicot darbu, nepieciešama nepārtraukta brigādes locekļu uzraudzība un/vai to darbības koordinācija.

6. Prasības un pienākumi personālam, ko norīko atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju

6.1. Operatīvais personāls

6.1.1. Operatīvais personāls:

- 6.1.1.1.** veic pārslēgumus saskaņā ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātām instrukcijām, kurās noteikta pārslēgumu veikšanas kārtība;

- 6.1.1.2. izvieto drošības zīmes un norobežojumus;
- 6.1.1.3. nodrošina sagatavotās darba vietas atbilstību norīkojumam vai rīkojumam;
- 6.1.1.4. īsteno šī energostandarta 6.2.1. p. minētās tiesības;
- 6.1.1.5. īsteno šī energostandarta 6.3. p. minētos pienākumus (ja veic pielaidēja pienākumus).

6.1.2. Tiesības veikt operatīvo darbu ietver tiesības:

- 6.1.2.1. veikt siltuma un/vai gāzes ietaišu operatīvo vadību;
- 6.1.2.2. kontrolēt un mainīt siltuma un/vai gāzes ietaišu darba režīmu;
- 6.1.2.3. veikt pārslēgumus;
- 6.1.2.4. sagatavot darba vietu vai dot atļauju sagatavot darba vietu;
- 6.1.2.5. pielaist brigādi darbam vai dot atļauju pielaist brigādi darbam.

6.1.3. Ja operatīvā personāla darbinieku iekļauj darbu veikšanai norīkojumā, tad to saskaņo cits operatīvā personāla darbinieks (piemēram, dispečers vai maiņas vadītājs) ar ierakstu operatīvajā žurnālā.

6.2. Atļaujas devējs darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba

6.2.1. Tiesības dot atļauju sagatavot darba vietu un pielaist brigādi pie darba var piešķirt kvalificētam operatīvajam personālam, kura operatīvajā vadībā atrodas siltuma un/vai gāzes ietaises. Atļaujas devējs darba vietas sagatavošanai un pielaidei pie darba veic noslēdzošo armatūru, komutācijas aparātu stāvokļu kontroli un siltuma un/vai gāzes ietaisēs pielaisto brigāžu reģistrāciju.

6.2.2. Atļaujas devējs darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba:

- 6.2.2.1. dod atļauju sagatavot darba vietu darba vietas sagatavotājam, parakstoties norīkojumā;
- 6.2.2.2. dod atļauju pielaidējam pielaist brigādi pie darba;
- 6.2.2.3. nodrošina darbam paredzēto iekārtu atslēgšanas pietiekamību;
- 6.2.2.4. uzrauga pielaižamo brigāžu darba laika un vietas koordināciju;
- 6.2.2.5. informē darba vietas sagatavotāju un pielaidēju par iepriekš izpildītajām iekārtu atslēgšanas operācijām.

6.2.3. Ja siltuma un/vai gāzes ietaisēs darbības nodrošināšanai nav paredzēts operatīvais personāls, tad šādas tiesības var piešķirt atbildīgajam par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.

6.3. Pielaidējs

6.3.1. Pielaidējs:

- 6.3.1.1. ir apmācīts vai kvalificēts darbinieks siltuma un/vai gāzes ietaisēs, kurš pilda pielaidēja funkcijas un kam ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu

ekspluatāciju rīkojumu piešķirtas šādas tiesības. Ja siltuma un/vai gāzes ietaisēs nav nozīmēta operatīvā personāla, pielaišanas kārtību nosaka valdītājs;

6.3.1.2. atbild par pareizu darba vietas sagatavošanu un darbinieku pielaidi darbam;

6.3.1.3. pārliecinās par veikto drošības pasākumu pareizību, pietiekamību un atbilstību norīkojumam vai rīkojumam;

6.3.1.4. atbild par atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga (ja tāds norīkots) pielaišanu pie darba, viņu un brigādes locekļu instruktāžu, kurā jānorāda veiktie drošības pasākumi darba vietā un potenciāli bīstamas, tiešā darba vietas tuvumā esošās iekārtas un to daļas, kas pakļautas spiedienam, elektriskajam spriegumam, augstai temperatūrai, ir ugunsbīstamas vai sprādziensbīstamas u.c.;

6.3.1.5. atbild par darba vietas pārbaudi pēc darbu pabeigšanas un norīkojuma noslēgšanu;

6.3.1.6. atbild par šī energostandarta 10.3.1. p. minēto prasību izpildi.

6.4. Uzraugs

6.4.1. Uzraugs:

6.4.1.1. ir kvalificēts darbinieks siltuma un/vai gāzes ietaisēs;

6.4.1.2. pastāvīgā klātbūtnē uzrauga, lai darbinieki nokļūtu un atrastos darbam paredzētajā vietā un iekļautos darba laikā. Uzraudzības laikā aizliegts apvienot uzraudzību ar kādu citu darbu;

6.4.1.3. jānorīko neapmācītu personu uzraudzībai, veicot darbus saskaņā ar norīkojumu ekspluatācijā esošo iekārtu tuvumā. Nepieciešamību norīkot uzraugu minēto darbinieku uzraudzībai nosaka atbildīgais par darba organizāciju. Par uzraugu var norīkot personu no operatīvā personāla vai personāla ar operatīvajām tiesībām, kā arī personu, kurai ir atbildīgā par darba izpildi tiesības. Atbildīgajam par darba organizāciju ir tiesības norīkot uzraugu arī citos gadījumos. Ja tiek norīkots uzraugs, atbildīgais par darbu izpildi netiek norīkots;

6.4.1.4. nodrošina, lai brigādes locekļi netuvotos darbā esošajām iekārtām, komunikācijām un nepaplašinātu darba vietu;

6.4.1.5. uzraugot darbus, nedrīkst patvaļīgi paplašināt darba vietu un apvienot uzraudzību ar cita darba veikšanu;

6.4.1.6. pieņemot darba vietu no pielaidēja, pārbauda darba vietas sagatavošanas atbilstību norīkojumam;

6.4.1.7. atbild par nožogojumu un drošības zīmju saglabāšanu darba vietā.

6.5. Darba vietas sagatavotājs

6.5.1. Darba vietas sagatavotājs ir kvalificēts vai apmācīts darbinieks siltuma un/vai gāzes ietaisēs, kas sagatavo darba vietu (veic pārslēgumus) un atbild par darba vietas sagatavošanu atbilstoši norīkojumā norādītajām prasībām.

6.5.2. Darba vietas sagatavotāja tiesības var piešķirt operatīvajam personālam vai darbiniekam ar operatīvajām tiesībām konkrētā siltuma un/vai gāzes ietaisē.

6.6. Brigādes locekļi

6.6.1. Katrs brigādes loceklis ir atbildīgs par darba aizsardzības un ekspluatācijas instrukciju ievērošanu un pilda atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga norādījumus, ja tie nav pretrunā ar šo energostandartu un darba aizsardzības un ekspluatācijas instrukcijām.

6.6.2. Katram brigādes loceklim jāievēro šī energostandarta un darba aizsardzības instrukciju prasības, kā arī instruktāžu norādījumi, kas saņemti, pielaižot pie darba.

6.6.3. Veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, brigādes locekļiem aizliegts patvaļīgi paplašināt darba vietu.

6.6.4. Veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, brigādes locekļiem pareizi jālieto kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi, darba instrumenti un palīgiekārtas atbilstoši instrukciju prasībām.

7. Rīcība energostandarta un darba aizsardzības prasību neievērošanas gadījumos

7.1. Darbiniekiem jāievēro un jāstrādā atbilstoši šī energostandarta un darba aizsardzības un ekspluatācijas instrukciju prasībām, un katrs darbinieks ir atbildīgs par šī energostandarta un darba aizsardzības un ekspluatācijas instrukciju prasību izpildi savā darba vietā. Katra darbinieka pienākums ir pārtraukt darbu un nekavējoties ziņot atbildīgajam par darba izpildi un tiešajam vadītājam par:

7.1.1. neiespējamību izpildīt šī energostandarta un darba aizsardzības instrukciju prasības;

7.1.2. visiem konstatētajiem šī energostandarta un darba aizsardzības instrukciju prasību pārkāpumiem darba vietā;

7.1.3. siltuma un/vai gāzes ietaisēs darbā izmantojamo mašīnu, mehānismu, ierīču, instrumentu un aizsardzības līdzekļu bojājumiem, kas var apdraudēt darbiniekus vai apkārtējo vidi.

7.2. Ja tiek konstatēti šī energostandarta vai instrukciju prasību pārkāpumi, pielaidējam, atbildīgajam par darba organizāciju, atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam ir nekavējoties jāaptur darbs.

8. Prasības un pienākumi darbuzņēmējiem

8.1. Siltuma un/vai gāzes ietaisēs jābūt noteiktai darbuzņēmēja darba organizēšanas un izpildes kārtībai.

8.2. Darbuzņēmēji darbus veic saskaņā ar rīkojumu, norīkojumu vai izdalītā darba norobežotā teritorijā saskaņā ar valdītāja apstiprinātu kārtību.

8.3. Darbuzņēmējs atbild par savu darbinieku kvalifikāciju, izpilda šī energostandarta prasības un līgumā minētos nosacījumus.

Darbuzņēmējs atbild par saviem apakšuzņēmējiem, to kvalifikācijas atbilstību, kā arī par savstarpējo darba koordināciju, darba grafika izpildi un izstrādā kopējus droša darba veikšanas pasākumus.

8.4. Ja darba vietas pārklājas, kur darbus veic vairāki darbuņēmēji, norīko darba aizsardzības koordinatoru, kurš nodrošina, organizē un veic pasākumus saskaņā ar spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus" prasībām.

8.5. Darbuņēmēja pielaišana pie darba siltuma un/vai gāzes ietaisēs:

8.5.1. darbuņēmējam, pirms darbu sākšanas jāiesniedz atbildīgajam par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju darba izpildē iesaistīto darbinieku saraksts, norādot atbildīgos par darba organizāciju, darba izpildi un brigādes locekļus. Darbuņēmējam jāiesniedz darbinieku reglamentēto apmācību apliecināšu dokumentu kopijas, piemēram, tiem, kas norīkoti bīstamu iekārtu apkalpošanai, kravas celtnu operatoriem, stropētājiem, sertificētiem reglamentētās sfēras metinātājiem utt.;

8.5.2. norobežotu siltuma un/vai gāzes ietaišu teritoriju, iekārtu vai atsevišķu telpu uz darba veikšanas laiku darbiem norobežotā teritorijā var nodot darbuņēmējam ar darba zonas nodošanas – pieņemšanas aktu, kas ietver informāciju atbilstoši šī energostandarta 5. pielikumam, ja siltuma un/vai gāzes ietaisēs tiek veikti remonta, būvniecības un montāžas darbi;

8.5.3. pirms darbu sākšanas šiem darbiniekiem jābūt informētiem un instruētiem par objektā noteiktajām darba aizsardzības, ugunsdrošības prasībām un rīcību ugunsgrēka gadījumā;

Piezīme: Darbuņēmējs ir atbildīgs par savu darbinieku apmācību darba aizsardzības jautājumos, 8.4.1. p. iesniegtās informācijas patiesumu un par to, lai darbinieki ievērotu šī energostandarta prasības.

8.5.4. norobežotā siltuma un/vai gāzes ietaišu teritorijā vai telpā nedrīkst atrasties atklātas neizolētās darbā esošas elektroietaisēs, kurām var spriegumu pievadīt, ieslēdzot komutācijas aparātus, kā arī aizsardzības un vadības sistēmu daļas vai elementus;

8.5.5. ja darbi notiek elektroietaišu teritorijā vai telpās, vai to tuvumā, darbi organizējami un veicami atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības" un energostandarta LEK 025 prasībām;

8.5.6. darba zonas nodošanas – pieņemšanas aktam kā pielikumu pievieno objekta plānu, kurā norādīts konkrēts pārvietošanās maršruts un pieejas darba vietām.

8.6. Izdalot darba zonu, ir iespējami 3 darba zonas robežu noteikšanas veidi:

8.6.1. nožogojumu iekārtošana (pagaidu nožogojuma konstrukcija, sietveida nožogojums) – vietās, kur jānovērš darba zonā strādājošo nokļūšana teritorijās un iecirkņos, kuros ir bīstami un kaitīgi faktori;

8.6.2. norobežojuma izvietošana (lente signālkrašojumā, ķēde vai cita veida pārvietošanas barjeras) – vietās, kur darba zonā strādājošie ir jābrīdina par to teritoriju un iecirkņu robežām, kuros ir bīstamie un kaitīgie faktori;

8.6.3. robežu noteikšana plānā ar piesaisti pastāvīgiem orientieriem – vietās, kur tuvumā nav iekārtu, objektu, kas rada bīstamību darba zonā strādājošiem.

8.7. Pēc darba zonas pieņemšanas darbuņēmējs atbild par darba aizsardzības un ugunsdrošības prasību ievērošanu nodošanas – pieņemšanas aktā norādītajā siltuma un/vai gāzes ietaišu zonā.

9. Darbu veidi un organizatoriskie pasākumi

9.1. Darbu veidi

9.1.1. Darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs veic saskaņā ar:

9.1.1.1. norīkojumu (2. pielikums);

9.1.1.2. rīkojumu;

9.1.1.3. aktu par darba zonas nodošanu – pieņemšanu (5. pielikums, kurā norādīts darba zonas nodošanas – pieņemšanas akta formas paraugs);

9.1.1.4. atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātām iekšējām instrukcijām.

9.1.2. Organizatoriskie pasākumi drošai darbu izpildei siltuma un/vai gāzes ietaisēs ir:

9.1.2.1. atbildīgo personu un atbildīgo darbinieku norīkošana;

9.1.2.2. norīkojuma izsniegšana vai rīkojuma došana;

9.1.2.3. darba zonas nodošanas – pieņemšanas akta izsniegšana;

9.1.2.4. darbu organizēšana atbilstoši atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātām iekšējām instrukcijām;

9.1.2.5. atļaujas izsniegšana darba vietas sagatavošanai un pielaidei darbam;

9.1.2.6. darba vietas sagatavošana atbilstoši šī energostandarta 10. nodaļai, darbinieku pielaide darbam un atbildīgā par darbu izpildi, kā arī brigādes locekļu instruktāža;

9.1.2.7. uzraudzība darba laikā;

9.1.2.8. darbinieku organizēta pāriešana uz citu darba vietu un šīs darbības noformēšana;

9.1.2.9. darba pārtraukuma un pilnīgas pabeigšanas noformēšana;

9.1.2.10. brigādes sastāva izmaiņu noformēšana.

9.2. Darba zonas, norīkojuma un rīkojuma vispārīgās prasības

9.2.1. Izsniegtie norīkojumi un dotie rīkojumi jāreģistrē norīkojumu un rīkojumu reģistrācijas žurnālā, operatīvajā žurnālā vai arī elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kura paredzēta šim mērķim.

9.2.2. Izsniegtie darba zonas nodošanas-pieņemšanas akti jāreģistrē darba zonas nodošanas-pieņemšanas aktu reģistrācijas žurnālā vai arī elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kura paredzēta šim mērķim.

Piezīme: Darba zonas nodošanas-pieņemšanas aktu reģistrācijas žurnālā jānorāda kārtas numuru, darba vietu un veicamo darbu, darba sākuma - datumu, laiku, pasūtītāja pārstāvja parakstu un darba pabeigšanas - datumu, laiku, pasūtītāja pārstāvja parakstu.

9.2.3. Reģistrējot norīkojumus, norīkojuma un rīkojuma reģistrācijas žurnālā uzrāda norīkojuma numuru, darba vietu un darba saturu, pielaidēju norīkojuma atvēršanā (sākotnēja pielaišana) un pielaidēju norīkojuma noslēgšanā (darba pilnīga pabeigšana).

Piezīme: Norīkojuma un rīkojuma reģistrācijas žurnālā norīkojuma atvēršanas (sākotnējās pielaišanas) pielaidējam jānorāda datums, laiks, amats, vārds, uzvārds un paraksts. Pielaidējam norīkojuma noslēgšanā (pēc darba pilnīgas pabeigšanas) jānorāda datums, laiks, amats, vārds, uzvārds un paraksts.

9.2.4. Reģistrējot rīkojumu, norāda numuru, darba vietu, veicamā darba saturu, brigādes sastāvu (ja noteikta brigāde) un atbildīgo par darba izpildi, rīkojuma devēju, pielaidējs rīkojuma atvēršanā (sākotnējā pielaišana) un pielaidējs rīkojuma noslēgšanā (darba pilnīga pabeigšana).

Piezīme: Norīkojuma un rīkojuma reģistrācijas žurnālā atbildīgajam par darba izpildi un brigādes locekļiem jānorāda amats, vārds, uzvārds. Rīkojuma devējam jānorāda amats, vārds, uzvārds un paraksts. Rīkojuma atvēršanas (sākotnējā pielaišana) pielaidējam jānorāda datums, laiks, amats, vārds, uzvārds un paraksts. Pielaidējam rīkojuma noslēgšanā jānorāda datums, laiks, amats, vārds, uzvārds un paraksts.

9.2.5. Pielaide pie darba pēc darba zonas nodošanas-pieņemšanas akta, norīkojumiem vai rīkojumiem jāreģistrē objekta operatīvajā žurnālā, uzrādot ikdienas pielaidi pie darba un tā pabeigšanu. Ieraksti izdarāmi, norādot darba zonas nodošanas-pieņemšanas akta, norīkojuma vai rīkojuma numuru.

9.2.6. Darbuņēmēju pielaides reģistrēšanai atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju var noteikt citu vienotu siltuma un/vai gāzes ietaišu kārtību.

9.2.7. Ja ir specifiskas darba aizsardzības prasības remonta laikā (piemēram, darbs, kur rodas putekļi, darbs uz sastatnēm vai darbs, kur iespējama saskare ar azbestu), tās jānosaka norīkojumā vai darba zonas nodošanas-pieņemšanas aktā.

9.3. Norīkojuma sagatavošana un izsniegšana

9.3.1. Norīkojumā saskaņā ar šī energostandarta 2. pielikumu nosaka:

9.3.1.1. darbu izpildē iesaistītos darbiniekus;

9.3.1.2. atbildīgos darbiniekus par drošu darbu veikšanu;

9.3.1.3. veicamos darbus un pasākumus darba vietas sagatavošanai un pielaidei darbam.

9.3.2. Norīkojumu:

9.3.2.1. izsniedz uz laiku, kas nepārsniedz 15 diennaktis no darbu sākuma;

9.3.2.2. var pagarināt vienu reizi uz laiku, kas nepārsniedz 15 diennaktis no norīkojuma pagarināšanas brīža (ja nepieciešams). Norīkojuma kopējais darbības laiks nepārsniedz 30 diennaktis;

9.3.2.3. glabā vismaz 30 diennaktis pēc darbu pilnīgas pabeigšanas atbilstoši kārtībai, ko noteicis atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju;

9.3.2.4. ja norīkojumu noformē uz papīra veidā, tad tas jānoformē divos

eksemplāros. Sagatavojot darba vietu, pielaižot darbam un darba laikā viens norīkojuma eksemplārs pieejams darbiniekam, kas izsniedz atļauju sagatavot darba vietu un pielaist brigādi darbam vai pielaidējam, bet otrs norīkojuma eksemplārs atrodas pie atbildīgā par darbu izpildi darba vietā;

9.3.2.5. ja norīkojuma sastādīšanai tiek izmantoti elektroniskie sakari (tālrunis, rācija, e-pasts u.c.) un norīkojumu noformē uz papīra, tad tas jānoformē trijos eksemplāros. Šādā gadījumā norīkojuma izsniedzējs noformē vienu eksemplāru, bet darbinieks, kurš saņēmis attiecīgo norīkojuma tekstu, noformē norīkojumu divos eksemplāros. Norīkojuma teksta saņēmējs atbildīgā par darba organizāciju (norīkojuma izsniedzēja) paraksta vietā ieraksta atbildīgā par darba organizāciju (norīkojuma izsniedzēja) vārdu un uzvārdu un apliecina teksta pareizību ar savu parakstu, to atšifrējot;

9.3.2.6. ja norīkojumu noformē elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kur darbinieku darbības tiek apliecinātas elektroniski, arī tad norīkojumam jābūt pieejamam darba vietā;

9.3.2.7. noformē un izsniedz no jauna, ja nomaina atbildīgo par darba izpildi vai uzraugu;

9.3.2.8. reģistrē, veicot ierakstu operatīvajā žurnālā, norādot norīkojuma numuru, darba sākuma un beigu laiku.

9.3.3. Ja norīkojums tiek noformēts elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kur darbinieku darbības tiek apliecinātas elektroniski, visas procedūras jāizpilda atbilstoši 1.4.18. p.

9.3.4. Ieraksti un paraksti norīkojumā jāveic atbilstoši darba uzdevumam un secībai.

9.3.5. Ir pieļaujama vairāku norīkojumu izsniegšana hronoloģiski secīgai darbu organizēšanai un izpildei. Norīkojumu skaitu atbildīgajam par darba izpildi, pielaidējam vai uzraugam nosaka atbildīgais par darba organizāciju.

9.3.6. Visi darbi, kas tiek veikti pēc norīkojuma, ir paaugstinātas bīstamības darbi.

9.3.7. Pēc norīkojuma veicami šādi darbi:

9.3.7.1. iekārtu uzturēšanas un atjaunošanas remonts;

9.3.7.2. gāzes vai tvaika turbīnu un to palīgiekārtu (regulatori, eļļas spiediena iekārtas u.c.), to ģeneratoru uzturēšanas un atjaunošanas remonts;

9.3.7.3. sūkņu (tehniskā ūdens apgādes, drenāžu u.c.) remonts;

9.3.7.4. rotējošo mehānismu, kā arī kompresoru un ventilācijas iekārtu remonts;

9.3.7.5. visi ugunsbīstamie darbi, kuru veikšana jānoformē atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Ugunsdrošības noteikumi" prasībās noteiktajā speciālā Ugunsbīstamo darbu norīkojuma formā;

9.3.7.6. kravas celtņu un celtņu sliežu remonts, bīstamo iekārtu pārbaudes (ja jāsgatavo iekārta tehniskai pārbaudei);

9.3.7.7. lielgabarīta un smagsvara kravu celšana un pārvietošana virs darbā esošām iekārtām, kravas pacelšana un pārvietošana ar diviem celtņiem, kravas pacelšana un pārvietošana virs telpām, kurās uzturas darbinieki, kā arī darbi ar

kravas celšanas un cilvēku celšanas mehānismiem gaisvadu elektrolīniju tuvumā;

9.3.7.8. automātiskās regulēšanas un distances vadības aparatūras, kam nepieciešama iekārtas darba režīmu izmaiņa, uzstādīšana un remonts (bez demontāžas);

9.3.7.9. tehnoloģisko cauruļvadu (eļļas, dīzeļdegvielas, tvaika, gāzes, tehniskās ūdensapgādes, ugunsdzēsības u.c.) un to noslēgarmatūras remonts;

9.3.7.10. darbi, kuri veicami tvertnēs, rezervuāros, akās, izlīdzināšanas baseinos, tuneļos;

9.3.7.11. darbi, kuri veicami bīstamās vietās (gāzu sastāva vai sprādziena bīstamība, elektrobīstamība vai citi faktori). Darbi, kas veicami darbā esošu elektroietaišu sprieguma ietekmes zonā;

9.3.7.12. metāla un betona konstrukciju defektoskopija;

9.3.7.13. pretkorozijas aizsardzības un hidroizolācijas darbi;

9.3.7.14. darbi augstumā;

9.3.7.15. sastatņu montāža un demontāža;

9.3.7.16. darbi, kas saistīti ar konstrukciju attīrīšanu no ledus;

9.3.7.17. būvdarbi un montāžas darbi, cauruļvadu izolēšana un citi darbi augstāk par 1,5 m (augstumu mēra no būvlaukuma grīdas) bez sastatnēm;

9.3.7.18. būvkonstrukciju montāža – demontāža, būvju elementu nostiprināšana un atjaunošana;

9.3.7.19. darbi slēgtos rezervuāros, cisternās, nostādinātajos, bedrēs, bunkuros, kur iespējama strādājošo saindēšanās, nosmakšana, pārkaršana un citi risku faktori;

9.3.7.20. visi rakšanas darbi zonās, kas atrodas inženiertīklu (piemēram, gāzes, naftas produktu cauruļvadu, gaisvadu vai kabeļlīniju u.c.) tuvumā;

9.3.7.21. bīstamu ķīmisko vielu iekraušana, izkraušana un pārvešana;

9.3.7.22. jebkuri cita veida darbi, kuros var rasties paaugstinātas bīstamības apstākļi bīstami vai veselībai kaitīgi riska faktori, kuru novēršanai vai mazināšanai ir nepieciešams sagatavot darba vietu, veicot organizatoriskus un tehniskus pasākumus.

9.3.8. Paaugstinātas bīstamības darbu saraksts var tikt papildināts ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju rīkojumu, ņemot vērā vietējos apstākļus.

9.3.9. Ja, atbilstoši norīkojumam, darbs ir paredzēts uz iekārtām ar elektrisko piedziņu, vai tiks veikta automātikas, mērinstrumentu un aizsardzības elektriskās daļas apkalpošana, elektrodrošības pasākumus nosaka atbildīgais par darba organizāciju.

Norīkojuma izsniedzējs norīkojuma rindā "Īpaši norādījumi" norāda, ka elektrodrošības pasākumi jānodrošina atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes

objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības" un energostandarta LEK 025 prasībām.

9.3.10. Brigādei darba veikšanai ar norīkojumu jāsatāv ne mazāk kā no diviem darbiniekiem, atbildīgo par darba izpildi vai uzraugu ieskaitot, kurš norīkojuma rindā "ar brigādes locekļiem" netiek norādīts.

9.3.11. Lielas brigādes gadījumā, kad visu tās locekļu uzskaitījums neiekļaujas norīkojuma formā, norīkojumam pievieno pielikumu ar sarakstu, kurā norāda darbinieku vārdu, uzvārdu.

Šādu brigādes locekļu sarakstu paraksta atbildīgais par darba organizāciju, un tas ir norīkojuma neatņemama sastāvdaļa.

Šajā gadījumā norīkojuma rindā "ar brigādes locekļiem" tiek norādīts kopējais brigādes locekļu skaits un tiek izdarīts ieraksts par šāda saraksta esamību.

9.3.12. Nav pieļaujama norīkojumā norādītās darba vietas paplašināšana, darba izpildes nosacījumu izmaiņas.

9.4. Norīkojuma pagarināšana un brigādes sastāva maiņa

9.4.1. Pagarināt norīkojuma termiņu var darbinieks, kas šo norīkojumu izsniedzis, vai cits darbinieks, kam ir piešķirtas tiesības būt atbildīgajam par darba organizāciju šajās siltuma un/vai gāzes ietaisēs.

9.4.2. Atļauju par norīkojuma termiņa pagarināšanu var nodot ar elektroniskajiem sakariem pielaidējam vai atbildīgajam par darba izpildi, kurš šajā gadījumā ar savu parakstu apliecina norīkojuma termiņa pagarinājumu, pagarinātāja vārdu un uzvārdu.

9.4.3. Brigādes sastāvu atļauts izmainīt darbiniekam, kurš izsniedzis norīkojumu vai kuram ir tiesības izsniegt norīkojumu darbam šajās siltuma un/vai gāzes ietaisēs.

9.4.4. Norādījumus par brigādes sastāva izmaiņām var nodot arī ar elektroniskajiem sakariem pielaidējam vai atbildīgajam par darba izpildi, kurš šajā gadījumā ar savu parakstu apliecina brigādes sastāva izmaiņu, izmainītāja vārdu un uzvārdu. Šajā gadījumā atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam jāinstruē darbinieks, kas iekļauts brigādes sastāvā.

9.4.5. No jauna norīkojumā iekļautie brigādes locekļi saņem mērķa instruktāžu un parakstās norīkojumā par tās saņemšanu. No brigādes izslēgtie brigādes locekļi nedrīkst turpināt veikt konkrētā norīkojuma darbus.

9.5. Darbi siltuma un/vai gāzes ietaisēs vairākās darba vietās

9.5.1. Atļauts izsniegt norīkojumu darbam vienā siltuma un/vai gāzes ietaisē vairākās darba vietās gadījumos, kas minēti 9.5.3. p.

9.5.2. Pāriešana no vienas iepriekš sagatavotas darba vietas uz citu jāatzīmē norīkojuma 4. tabulā (2. pielikums).

9.5.3. Vienu norīkojumu darbu izpildei vienlaikus vai pēc kārtas dažādām darba vietām, pieļaujot brigādes locekļu atrašanos dažādās darba vietās, atļauts izsniegt zemāk minētajos gadījumos:

9.5.3.1. guldēt cauruļvadus un pārbaudot cauruļvadu mērīšanas, automātikas, telemehānikas un citas ierīces;

9.5.3.2. remontējot viena identificējama (piemēram, pēc shēmas vai cauruļvada operatīvajiem apzīmējumiem u.c.) cauruļvada noslēgarmatūru;

9.5.3.3. remontējot atsevišķu cauruļvadu akā, kolektorā, tranšejā, būvbedrē.

9.5.4. Visām darba vietām jābūt sagatavotām līdz brigādes pielaišanai pie darba.

9.5.5. Gadījumā, ja brigāde izvietota dažādās darba vietās, vienam vai vairākiem brigādes locekļiem atļauts atrasties atsevišķi no atbildīgā par darba izpildi.

9.5.6. Atbildīgajam par darba izpildi jāaizved uz darba vietām brigādes locekļi, kuri veic darbus atsevišķās darba vietās, kur darba izpildes procesā atbildīgais par darba izpildi neatradīsies. Atbildīgajam par darba izpildi jāinformē brigādes locekļi par drošības prasībām, veicot konkrētos darbus.

9.5.7. Atļauts izsniegt vienu norīkojumu darbiem pēc kārtas uz vairākām vienveidīgām siltuma un/vai gāzes ietaisēm. Visām darba vietām jābūt sagatavotām līdz pielaišanai pie darba.

9.6. Darba izpilde atbilstoši rīkojumam

9.6.1. Darbi, kuriem nav nepieciešama darba vietas sagatavošana, var tikt veikti atbilstoši rīkojumam.

9.6.2. Rīkojums:

9.6.2.1. tiek dots tieši pirms darba sākuma. Darba izpildes laiks nedrīkst pārsniegt 24 stundas;

9.6.2.2. nosaka darba vietu, veicamā darba saturu, sākuma un beigu laiku;

9.6.2.3. nosaka norādījumus saistībā ar veicamā darba izpildi;

9.6.2.4. nosaka brigādes sastāvu un atbildīgo par darba izpildi;

9.6.2.5. tiek reģistrēts Norīkojumu un rīkojumu reģistrācijas žurnālā;

9.6.2.6. tiek veikts ieraksts operatīvajā žurnālā, norādot rīkojuma numuru, darba sākuma un beigu laiku.

9.6.3. Rīkojumu dod atbildīgajam par darba izpildi un pielaidējam. Siltuma un/vai gāzes ietaisēs bez vietējā operatīvā personāla, kad pielaide darba vietā nav nepieciešama, rīkojumu var nodot tieši atbildīgajam par darba izpildi.

9.6.4. Ja rīkojums tiek noformēts elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kur darbinieku darbības tiek apliecinātas elektroniski, tad visas darbības jāveic atbilstoši 1.4.18. p. Elektroniskajā vadības sistēmā reģistrētie rīkojumi tiek apstiprināti atbilstoši sistēmas lietošanas noteikumiem.

Nododot rīkojumu ar elektroniskajiem sakariem, tas jāreģistrē rīkojuma saņēmējam norīkojuma un rīkojuma reģistrācijas žurnālā vai arī operatīvajā žurnālā. Pārliedzinājies par rīkojuma pareizību, tā saņēmējs žurnālā ieraksta rīkojuma devēja vārdu un uzvārdu un teksta pareizību apliecina ar savu parakstu.

Piezīme: Darbiem pēc rīkojuma speciāla veidlapa netiek noformēta.

9.6.5. Darbu pēc rīkojuma var veikt vienpersoniski. Nepieciešamo darbinieku skaitu konkrētā darba veikšanai nosaka rīkojuma devējs.

9.6.6. Ja darbu pēc rīkojuma veic brigāde, tad brigādē ir jābūt ne mazāk kā no diviem brigādes locekļiem, atbildīgo par darba izpildi ieskaitot.

10. Prasības darba vietas sagatavošanai un pielaidei darbam

10.1. Atļaujas došana darba vietas sagatavošanai

10.1.1. Darba vietas sagatavošanu un pielaidi pie darba pēc norīkojuma vai rīkojuma var veikt tikai pēc atļaujas saņemšanas no operatīvā personāla, kura operatīvajā vadībā atrodas siltuma un/vai gāzes ietaises, vai no atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju, ja nav norīkots operatīvais personāls.

10.1.2. Atļauju darba vietas sagatavošanai pielaidējam var izsniegt ar elektronisko sakaru starpniecību, veicot atzīmi par tās saņemšanu norīkojumā un operatīvajā žurnālā. Atļaujas saņemšanu darba vietas sagatavošanai attālinātos objektos, kuros nav operatīvā žurnāla, atzīmē norīkojumā.

10.1.3. Dodot atļauju sagatavot darba vietu personīgi, atļaujas devējs darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba un darba vietas sagatavotājs to apstiprina ar parakstiem norīkojumā (2. pielikuma 2. tabula).

10.2. Organizatoriskās prasības darba vietas sagatavošanai

10.2.1. Organizējot darbus, nodrošina:

10.2.1.1. darba vietas skaidru un nepārprotamu noteikšanu un norobežošanu, kā arī piekļuvi darba vietai;

10.2.1.2. nepieciešamo apgaismojumu visās siltuma un/vai gāzes ietaišu vietās, kurās tiek veikti darbi, atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības darba vietās" prasībām;

10.2.1.3. darba aizsardzības un ugunsdrošības prasību ievērošanu;

10.2.1.4. nožogojumu un drošības zīmju izvietojumu (13.2. nodaļa);

10.2.1.5. lai darbinieki darba vietā varētu atrasties stabilā stāvoklī un abas rokas būtu brīvas darba veikšanai;

10.2.1.6. atbilstošus drošības pasākumus, veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs, lai novērstu krišanas vai paslīdēšanas risku.

10.2.2. Veicot darba vietas sagatavošanu, aizliegts mainīt norīkojumā paredzētos darba vietas sagatavošanas pasākumus. Ja rodas šaubas par darba vietas sagatavošanas pasākumu pietiekamību un pareizību, kā arī par iespēju droši izpildīt darbus, šī sagatavošana jāpārtrauc un par to nekavējoties jāziņo norīkojuma izsniedzējam vai rīkojuma devējam.

10.2.3. Jāveic atbilstoši pasākumi, lai pasargātu darbiniekus no traumām, kuras var izraisīt riska faktori – mehāniskie, fizikālie, bioloģiskie u.c., kuri ir darba vietās un veicamajā darbā.

10.2.4. Priekšmetus, kas varētu traucēt piekļuvi, un/vai degtspējīgus materiālus vai vielas ir aizliegts novietot blakus vai uz piekļuves ejām un evakuācijas ceļiem.

10.2.5. Gadījumos, kad siltuma un/vai gāzes ietaisēs nav norīkots operatīvais personāls, atbildīgais par darba izpildi veic arī pielaidēja pienākumus, darba vietas sagatavošanu (izvieto drošības zīmes un nožogo darba vietu atbilstoši šī energostandarta 10.2. nodaļā minētajām prasībām) viņš izpilda kopīgi ar vienu no brigādes locekļiem, kurš ir kvalificēts vai apmācīts darbinieks.

10.2.6. Pirms atļaujas darba vietas sagatavošanai izsniegšanas operatīvais personāls izvērtē pasākumus drošai darba veikšanai.

10.2.7. Darba vietas sagatavošanu drīkst veikt operatīvais personāls vai darbinieks ar operatīvajām tiesībām šajā siltuma un/vai gāzes ietaisē, izpildot tehniskos pasākumus (piemēram, nodrošina spiediena neesamību, šķidrums drenēšanu, drošības zīmju un nožogojuma uzstādīšanu, noslēgarmatūru noslēgšanu, gaisa analīzes veikšanu un gāzes klātbūtnes noteikšanu u.c.).

10.2.8. Visi veiktie operatīvie pārslēgumi, izvedot siltuma un/vai gāzes ietaises remontā vai ieslēdzot tās darbā, jāfiksē operatīvajā žurnālā (skatīt 4.pielikumu). Žurnāls var tikt uzturēts arī elektroniski.

10.2.9. Ar siltuma un/vai gāzes ietaisēm saistītās elektroiekārtas atslēdz ar operatīvā personāla atļauju atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības" un energostandarta LEK 025 prasībām.

10.3. Pielaide darbam

10.3.1. Veicot pielaidi darbam:

10.3.1.1. pielaidējs pārliecinās par darba vietas sagatavošanas tehnisko un organizatorisko pasākumu izpildi;

10.3.1.2. pielaidējs pārbauda norīkojumā vai rīkojumā norādītās brigādes sastāvu atbilstoši personu apliecinošiem dokumentiem;

10.3.1.3. pielaidējs iepazīstina brigādi ar norīkojuma vai rīkojuma saturu, norādot darba vietas robežas;

10.3.1.4. pielaidējs parāda brigādei darba vietai tuvākās iekārtas, kurām aizliegts tuvoties neatkarīgi no tā, vai tās ir darbā vai nav;

10.3.1.5. atbildīgais par darba izpildi instruē brigādi par darba drošas izpildes pasākumiem, instrumentu, ierīču, mehānismu un celšanas iekārtu izmantošanu;

10.3.1.6. ar pielaidēja un atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga un brigādes locekļu parakstu norīkojuma attiecīgajā rindā atbilstoši 2. pielikumam apstiprina brigādes pielaidi darbam un instruēšanu, kā arī norāda datumu un laiku. Ja norīkojums tiek noformēts elektroniski, visas darbības jāizpilda atbilstoši 1.4.18. p.

10.3.2. Pielaidējs informē atbildīgo par darba izpildi vai uzraugu un brigādes locekļus par darba vietas sagatavošanas pasākumiem un darbā esošajām tuvākajām iekārtām un to daļām.

10.3.3. Brigādes pielaide pie darba bez mērķa instruktāžas ir aizliegta.

10.3.4. Pielaidi pie darba noformē abos norīkojuma eksemplāros, no kuriem viens paliek darba vietā, bet otrs – pie pielaidēja.

10.3.5. Ja pielaiide pie darba tiek noformēta elektroniskajā sistēmā, tad norīkojumam jābūt pieejamam darba vietā.

10.3.6. Ja siltuma un/vai gāzes ietaisēs nav norīkots operatīvais personāls, tad atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs var veikt arī pielaidēja pienākumus, pielaidi pie darba noformē vienā norīkojuma eksemplārā.

10.3.7. Pielaidi darbam pēc norīkojuma vai rīkojuma veic tieši darba vietā. Pielaiide darbam atbilstoši rīkojumam darba vietā nav nepieciešama, ja neveic darba vietas sagatavošanu. Brigādes pielaiide darbam vienlaikus atļauta tikai saskaņā ar vienu norīkojumu vai rīkojumu.

10.3.8. Ja rodas šaubas atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam, veicot pielaidi pie darba, jānoskaidro no pielaidēja, kādi pasākumi darba vietas sagatavošanā veikti, un tas jāpārbauda personīgi vai kopā ar pielaidēju apskatot darba vietu.

10.3.9. Pielaidēja pienākums, veicot pielaišanu, ir sniegt precizējošas atbildes uz atbildīgā par darbu izpildi jautājumiem, kas attiecas uz drošu darbu izpildi.

Ja pielaidējam pielaišanas laikā rodas šaubas par darba vietas sagatavošanas pasākumu pietiekamību un pareizību, kā arī par iespēju droši izpildīt darbus, pielaišana jāpārtrauc un par to jāziņo norīkojuma izsniedzējam vai rīkojuma devējam.

10.3.10. Aizliegts veikt pielaišanu pie darba, ja norīkojums ir neatbilstoši aizpildīts (piemēram, nepilnīgi norādīti drošības pasākumi, nekorekts darba izpildes laiks vai brigādes sastāvs, nav norādīti visu atslēdzozo noslēgarmatūru operatīvie apzīmējumi, nav nepieciešamo parakstu, svītrojumi u.c.).

10.3.11. Ja norīkojumā norādītais darba veikšanas termiņš ir beidzies, bet darbs nav uzsākts (nav veikta pielaišana), tad norīkojums jāizsniedz no jauna.

10.3.12. Pielaišana pie darba ar norīkojumu tiek noformēta:

10.3.12.1. ar atbildīgā par darba izpildi un pielaidēja parakstiem attiecīgajās norīkojuma rindās;

10.3.12.2. ar atbildīgā par darba izpildi un pielaidēja parakstiem norīkojuma ikdienas pielaišanas 3. tabulā, norādot darba vietu un laiku (2. pielikums). Operatīvajā žurnālā, norādot laiku un norīkojuma numuru, fiksē ikdienas darba sākumu un ikdienas darba beigas.

10.3.13. Pielaišanu pie darba ar rīkojumu noformē ar ierakstu Norīkojumu un rīkojumu reģistrācijas žurnālā, norādot darba vietu un darba saturu, atbildīgo par darbu izpildi un brigādes locekļus, rīkojuma devēju, pielaidēju, darbu uzsākšanas laiku un rīkojuma numuru. Par pielaišanu pie darba pēc rīkojuma veic ierakstu operatīvajā žurnālā, norādot darba sākuma un beigu laiku un rīkojuma numuru.

10.3.14. Atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs, pielaižot pie darba brigādi, instrūē brigādi par veicamo darbu. Brigādes locekļi parakstās par saņemto instruktāžu norīkojumā.

11. Drošības pasākumi darba laikā

11.1. Drošības pasākumu ievērošanas uzraudzību veic atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs.

11.2. Atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam bez aizvietošanas ir aizliegts atstāt brigādi un darba vietu.

11.3. Ja atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam īslaicīgi (līdz 30 minūtēm) ir nepieciešams aiziet no darba vietas, tad viņu šajā laikā var aizvietot pielaidējs vai darbinieks, kuram ir tiesības izsniegt norīkojumu darbam šajā siltuma un/vai gāzes ietaisē. Ja nav darbinieka, kas atbildīgo par darba izpildi vai uzraugu var aizvietot, viņiem pilnībā jāaizved brigāde no darba vietas.

11.4. Atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam jānodod norīkojums darbiniekam, kurš to drīkst aizvietot prombūtnes laikā.

11.5. Ar atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga atļauju pieļaujama īslaicīga (līdz 30 minūtēm) aiziešana no darba vietas vienam vai vairākiem brigādes locekļiem. Šajā gadījumā viņi no brigādes sastāva nav jāizslēdz.

Brigādes locekļu skaits, kas paliek darba vietā, nedrīkst būt mazāks par diviem, ieskaitot atbildīgo par darba izpildi vai uzraugu, ja tie ir kvalificēti vai apmācīti darbinieki.

11.6. Kvalificēti vai apmācīti brigādes locekļi aiziet no darba vietas un atgriezties darba vietā drīkst patstāvīgi, pārējie brigādes locekļi – tikai kvalificēta vai apmācīta darbinieka pavadībā.

11.7. Pēc atgriešanās brigādes locekļiem atļauts atsākt darbu tikai ar atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga mutisku atļauju.

11.8. Atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam ir aizliegts atstāt darba vietu, līdz aizgājušie brigādes locekļi atgriežas.

11.9. Operatīvajam personālam ne retāk kā vienu reizi trīs stundās jāpārbauda darba vieta, kur tiek veikti darbi pēc norīkojuma. Pārbaudes veikšanu reģistrē operatīvajā žurnālā.

11.10. Ja tiek konstatēti šī energostandarta pārkāpumi vai atklāti citi apstākļi, kas apdraud darbinieku drošību, jārikojas atbilstoši 7.1. p. un brigāde no darba vietas jāaizved. Brigāde var tikt pielaista pie darba tikai pēc atklāto pārkāpumu novēršanas.

11.11. Dažādās darba vietās strādājošo darbinieku pāriešanu uz citu darba vietu organizē atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs.

11.12. Veicot remontdarbus, būvdarbus vai montāžas darbus, materiālu piegādātāji vai citi ar veicamo darbu saistīti apmeklētāji, kas nav minēti norīkojumā vai rīkojumā, siltuma un/vai gāzes ietaisēs drīkst atrasties īslaicīgi un pārvietoties atbildīgā par darbu izpildi vai uzrauga uzraudzībā. Atbildīgais par darbu izpildi, kurš nodrošinājis piekļuvi siltuma un/vai gāzes ietaisēs, organizē šajā punktā minēto darbinieku instruēšanu par darba aizsardzības un ugunsdrošības prasībām siltuma un/vai gāzes ietaisēs un ir atbildīgs par viņu drošību un pamatojumu atrasties konkrētā siltuma un/vai gāzes ietaišu objektā. Piekļuve objektam tiek nodrošināta atbilstoši siltuma un/vai gāzes ietaišu valdītāja noteiktajai kārtībai.

11.13. Darba pārtraukšanā ievēro šādas prasības:

11.13.1. Darba pārtraukumu – ikdienas darbu pabeigšanu atbildīgais par darba

izpildi vai uzraugs ar parakstu apstiprina norīkojumu eksemplāros (izņemot īslaicīgus pārtraukumus darba dienas robežās):

11.13.1.1. darba pārtraukumu laikā darba dienas robežās (pusdienas pārtraukums, pēc darba apstākļiem) atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam brigāde no darba vietas jāaizved. Norīkojums paliek pie atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga;

11.13.1.2. pielaidi pie darba pēc pārtraukuma laika darba dienas robežās veic atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs, šādā gadījumā noformēšana norīkojumā nav nepieciešama;

11.13.1.3. brigādes locekļiem aizliegts pēc darba pārtraukuma atgriezties patstāvīgi darba vietā bez atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga;

11.13.1.4. pārtraucot darbu, darba dienas beigās, atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs aizved brigādi no darba vietas. Darba vieta jāsakopj, materiāli un darba rīki jānovāc;

11.13.1.5. aizliegts noņemt drošības zīmes un pagaidu nožogojumus;

11.13.1.6. atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam norīkojums jānodod pielaidējam. Siltuma un/vai gāzes ietaisēs bez vietēja operatīvā personāla atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam atļauts norīkojumu pēc darba dienas beigām paturēt pie sevis. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju var noteikt citu norīkojuma nodošanas kārtību;

11.13.1.7. sagatavotajā darba vietā atkārtotu pielaidi darbam nākamajās dienās veic pielaidējs atbilstoši norīkojumā noteiktajiem drošības pasākumiem.

11.14. Darbus, kas saistīti ar siltuma un/vai gāzes ietaišu izmēģināšanu norīkojuma ietvaros, ietaises atkārtoti ieslēdzot un/vai atslēdzot, atļauts izpildīt, noformējot norīkojumā darba pārtraukumu. Darba vietas sagatavošana un pielaipe pie darba pēc izmēģinājuma notiek no jauna, katru reizi izpildot nepieciešamos tehniskos pasākumus.

11.15. Ja norīkojuma ietvaros darba laikā nepieciešama iekārtas izmēģināšana, tad:

11.15.1. brigāde jāizved no darba vietas;

11.15.2. norīkojuma (2. pielikums) 4. tabulā jānoformē ikdienas darba pabeigšana;

11.15.3. norīkojums tiek nodots pielaidējam;

11.15.4. tiek atjaunota remontējamās iekārtas darba shēma;

11.15.5. veiktās darbības tiek fiksētas operatīvajā žurnālā;

11.15.6. tiek noņemtas drošības zīmes;

11.15.7. ar operatīvā personāla atļauju tiek veikta iekārtas izmēģināšana un tās darbības novērtējums.

11.16. Lai pēc iekārtas izmēģinājuma darbu varētu turpināt, tad:

11.16.1. darba vietas sagatavošana tiek veikta atkārtoti saskaņā ar izdoto norīkojumu;

11.16.2. brigādes pielaišana pie darba tiek veikta atkārtoti, noformējot norīkojuma 4. tabulu.

www.lekenergo.lv

11.17. Pēc darba pilnīgas pabeigšanas:

11.17.1. atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs aizved brigādi no darba vietas;

11.17.2. atbildīgajam par darba izpildi no darba vietas jānovāc visi darbā izmantojamie darbarīki, būvizstrādājumi, drošības līdzekļi, iekārtas, kā arī jānoformē darba pabeigšana;

11.17.3. pēc darbu pilnīgas pabeigšanas noformētais norīkojums atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam jānodod pielaidējam;

11.17.4. atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs ziņo par darbu pilnīgu pabeigšanu pielaidējam, bet, ja viņa nav – darbiniekam, kurš atļāvis sagatavot darba vietu un pielaist brigādi;

11.17.5. pielaidējam pēc norīkojuma saņemšanas, kurā noformēta pilnīga darbu pabeigšana, vai no attālinātiem objektiem ziņojuma saņemšanas par pilnīgu darba pabeigšanu jāapskata darba vieta, jāapstiprina norīkojumā pilnīga darba pabeigšana un jāpaziņo darbiniekam, kurš devis atļauju sagatavot darba vietu un pielaist brigādi pie darba, par pilnīgu darba pabeigšanu un par to, ka atļauts ieslēgt siltuma un/vai gāzes ietaises, un tas jāieraksta operatīvajā žurnālā.

11.18. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju var noteikt citu ziņošanas par darbu pilnīgu pabeigšanu un norīkojuma uzglabāšanas kārtību (piemēram, izmantojot elektronisko darba organizēšanas sistēmu).

11.19. Atļauju vai rīkojumu par siltuma un/vai gāzes ietaišu ieslēgšanu var dot tikai pēc tam, kad saņemti ziņojumi par pilnīgu darba pabeigšanu no visiem atbildīgajiem par darba izpildi vai uzrauga un operatīvā personāla:

11.19.1. siltuma un/vai gāzes ietaises drīkst ieslēgt tikai pēc tam, kad par to saņemta atļauja vai rīkojums no darbinieka, kas devis atļauju sagatavot darba vietu un pielaist pie darba, vai no darbinieka, kas to nomainījis;

11.19.2. saņemot atļauju vai rīkojumu ieslēgt siltuma un/vai gāzes ietaises pēc pilnīgas darbu pabeigšanas, operatīvajam personālam vai darbiniekam ar operatīvajām tiesībām šajās ietaisēs pirms ieslēgšanas jānoņem pagaidu nožogojumi, slēgplāksnes, drošības zīmes, jāatjauno noslēgarmatūras un komutācijas aparātu sākotnējais stāvoklis;

11.19.3. siltuma un/vai gāzes ietaises drīkst ieslēgt pēc norīkojuma pilnīgas noslēgšanas, kad saņemti attiecīgo personu parakstīti apliecinājumi par darbu pabeigšanu.

11.20. Iekārtas remonta laikā, darbiniekiem atrodoties darba vietā, operatīvajam personālam nav tiesību mainīt remontējamās iekārtas operatīvo stāvokli.

11.21. Remontējamās iekārtas stāvokļa maiņu drīkst veikt tikai ar operatīvā personāla rīkojumu, veicot ierakstu operatīvajā žurnālā. Atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs pēc pielaidēja rīkojuma pirms remontējamās iekārtas stāvokļa maiņas izved brigādi no darba vietas.

12. Darbu izpilde atbilstoši iekšējām instrukcijām

12.1. Darbu izpilde siltuma un/vai gāzes ietaisēs jāveic atbilstoši atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātām iekšējām instrukcijām. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju, ņemot vērā ekspluatācijas pieredzi un vietējos apstākļus, var noteikt citu darba organizācijas un izpildes kārtību, kura nav aprakstīta šajā standartā, nosakot to iekšējās instrukcijās.

12.2. Atbilstoši iekšējām instrukcijām atļauts veikt darbus, kuru veikšanai nav nepieciešams rīkojums vai norīkojums. Piemēram, siltuma un/vai gāzes ietaišu telpu uzkopšanu, apskati, operatīvo apzīmējumu atjaunošanu, darbinieku pārvietošanos starp objektiem u.c.

12.3. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju var noteikt darbus, kurus atļauts veikt atbilstoši iekšējām instrukcijām.

13. Tehniskie pasākumi drošai darba vietas sagatavošanai

13.1. Siltuma un /vai gāzes ietaišu atslēgšana un apturēšana

13.1.1. Darbiem, kuru izpildei nepieciešama siltuma un/vai gāzes ietaišu apturēšana vai nodrošināšana pret ieslēgšanu, piemēram, sprieguma atslēgšana un spiediena neesamības nodrošināšana, jāizpilda šādi tehniskie pasākumi:

13.1.1.1. jāveic nepieciešamie atslēgumi un jāizpilda pasākumi, kas novērš automātisku, kļūdainu vai patvaļīgu siltuma un/vai gāzes ietaišu iedarbināšanu, spiediena padošanu;

13.1.1.2. jāveic nepieciešamā noslēgarmatūras aizvēršana un jāizpilda pasākumi, kas novērš spiediena padošanu remontējamam cauruļvadam vai iekārtai, kļūdainu noslēgarmatūras atvēršanu. Spiediena neesamības nodrošināšanai aizbīdņiem (vārstiem) jābūt atvērtā stāvoklī;

13.1.1.3. veicot darbus uz mehānismiem ar elektropiedziņu, kas saistīti ar pieskaršanos to kustīgajām daļām, jāatvieno mehānisma un elektrodzinēja vārpstu savienošais elements vai jāveic zemēšana un jāizveido īsi slēgti elektrosavienojumi;

13.1.1.4. veicot darbus ar spiedieniekārtu kompleksiem (spiedientvertnēm), jānodrošina spiediena neesamība. Starp spiedieniekārtu kompleksa savienošajiem cauruļvadiem ar atloku savienojumiem ievieto atbilstoša materiāla un stiprības slēgplāksnes. Slēgplāksnei jābūt labi pamanāmai, lai to varētu atšķirt no blīvēm.

13.2. Darba vietas sagatavošana

13.2.1. Darba vietas sagatavošanā jāizpilda šādi tehniskie pasākumi:

13.2.1.1. jānodrošina pret kļūdainu vai patvaļīgu komutācijas aparātu ieslēgšanos no siltuma un/vai gāzes ietaišu televadības vai ar roku darbināmiem vadības elementiem un jāizvieto zīme "NESLĒGT" (1. pielikums);

13.2.1.2. uz aizbīdņiem, kas noslēdz spiediena pievadi darba vietā, jāizvieto aizlieguma zīme "AIZLIEGTS" ar skaidrojošu uzrakstu (plāksnīti) "AIZLIEGTS ATVĒRT" (1. pielikums);

13.2.1.3. uz aizbīdņiem (vārstiem), kuriem jāpaliek atvērtā stāvoklī, jāizvieto aizlieguma zīme "AIZLIEGTS" ar skaidrojošo uzrakstu (plāksnīti) "AIZLIEGTS AIZVĒRT" (1. pielikums);

13.2.1.4. vietas, kurām aizliegts tuvoties, vai konstrukcijas, pa kurām aizliegts kāpt vai tuvoties, jānorobežo ar atbilstoša signālkrāsojuma lenti (1. pielikums) un jāizvieto nepieciešamās drošības zīmes;

13.2.1.5. nepieciešamības gadījumā darba vieta jānožogo (piemēram, pagaidu nožogojuma konstrukcija, sietveida nožogojums) un uz nožogojumiem jāizkar nepieciešamās brīdinājuma zīmes;

13.2.1.6. līdz darbu pilnīgai pabeigšanai aizliegts noņemt vai pārvietot nožogojumus un drošības zīmes, kas izvietotas, sagatavojot darba vietu. Iekārtas vai remontējamās siltuma un/vai gāzes ietaišu izmēģinājuma gadījumā, kā arī citos iekārtas vai remontējamās siltuma un/vai gāzes ietaišu paredzētos ieslēgšanas gadījumos aizlieguma zīmes jānoņem;

13.2.1.7. darba veikšanas vietā jābūt izvietotai saskatāmā vietā drošības zīmei "STRĀDĀT ŠEIT" (1. pielikums).

14. Drošības prasības, veicot darbus siltuma un/vai gāzes ietaisēs

14.1. Teritorija, telpas un darba vietas

14.1.1. Siltuma un/vai gāzes ietaišu teritorijas un ražošanas telpu transporta ceļi un iebrauktuves jāuztur lietošanas kārtībā un tiem jābūt apgaismotiem. Ceļu un brauktuvju izmantošana kravu un citu materiālu uzglabāšanai ir aizliegta.

Telpu ieejām un izejām, kā arī kāpnēm un margām ir jābūt darba kārtībā un tīrām. Ziemas apstākļos gājēju ceļi, kāpnes un brauktuves jāattīra no sniega, ledus un nepieciešamības gadījumā jānokaisa ar pretslīdes materiāliem.

Apkalpes laukumu un pāreju klājumiem, kā arī to margām jābūt droši nostiprinātām.

14.1.2. Degvielas uzglabāšanas rezervuāru teritorijas vaļņu vai citu nožogojumu iekšpusē jāuztur atbilstoši ugunsdrošības noteikumu prasībām.

14.1.3. Uz ēku transporta vārtiem jābūt fiksatoriem, kas izslēdz to patvaļīgu atvēršanos vai aizvēršanos. Ēku vārtu malām gan no ārpuses, gan no iekšpusē autotransporta kustības zonā jābūt apzīmētām ar signālkrāsojumu.

Valdītājam jānosaka autotransporta maksimāli pieļaujamais kustības ātrums siltuma un/vai gāzes ietaišu teritorijā. Teritorijā jāizvieto atbilstošas kustības ātruma ierobežojošās ceļa zīmes.

14.1.4. Autotransporta novietošanas un stāvēšanas vietām jābūt apzīmētām ar atbilstošām ceļazīmēm, kuras jāuztur tehniskā kārtībā. Autotransportu drīkst novietot tikai stāvvietām paredzētās vietās. Transporta izbraukšanas vietās zem būvēm un komunikācijām jābūt ierīkotām ceļazīmēm, kas norāda transporta gabarītu augstuma un platuma ierobežojumus.

14.1.5. Siltuma un/vai gāzes ietaišu telpām jābūt atbilstošā kārtībā. Pazemes būvju, lūku, kā arī kanālu pārsegumiem jāatbilst paredzētajai slodzei, jābūt nostiprinātiem un izbūvētiem tā, lai nerastos pakļupšanas risks.

14.1.6. Pazemes būves jāuztur darba kārtībā un no tām savlaicīgi jāatsūknē ūdens.

14.1.7. Atvērtām pazemes būvēm (piemēram, kamerām un apakšzemes cauruļvadu iecirkņiem) jābūt norobežotiem un apzīmētiem ar brīdinājuma zīmēm. Brīdinājuma zīmēm jānodrošina nožogoto vietu laba redzamība no visām iespējamām pusēm.

14.1.8. Siltuma un/vai gāzes ietaišu teritorija jāuztur un jānodrošina, lai nerastos pakļupšanas, paslīdēšanas riski, iespēja iekrist atvērtās lūkās, bedrēs, nebūtu virs zemes izvirzīti objekti (piemēram, armatūra, elektrokabeļu gali u.c.).

14.1.9. Siltuma un/vai gāzes ietaišu pārbūve (ēkās, pazemes būvēs u.c.) jāveic saskaņā ar spēkā esošajā likumā "Būvniecības likums" noteikto kārtību.

14.1.10. Remonta veikšanas laikā darba vietu ierobežo un izvieto drošības zīmes.

14.1.11. Sprādzienbīstamās zonās apgaismojuma armatūrai ir jābūt sprādziendrošā izpildījumā.

14.1.12. Apgaismojumam, trokšņa, vibrācijas līmenim un mikroklimatam darba vietās un ražošanas telpu darba zonās jāatbilst spēkā esošā likuma "Darba aizsardzības likums" prasībām un tam pakārtoto normatīvo dokumentu prasībām.

14.1.13. Ķīmiskas vielas vai maisījumi un viegli uzliesmojoši materiāli jāuzglabā atbilstoši ķīmiskās vielas DDL noteiktajām prasībām. Katras ķīmiskās vielas vai maisījuma DDL jāatbilst spēkā esošā likuma "Ķīmisko vielu likums" prasībām un tam pakārtoto normatīvo dokumentu prasībām.

14.1.14. Ķīmisko vielu vai maisījumu uzglabāšanas trauki jāmarķē, uz etiķetes norādot vielas nosaukumu un bīstamības apzīmējumus.

14.1.15. Ķīmisko vielu vai maisījumu koncentrācijai darba vides gaisā jāatbilst robežvērtībām atbilstoši spēkā esošajā normatīvajā aktā "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās" noteiktajām. Gadījumā, ja tiek konstatēta ķīmisko vielu vai maisījumu koncentrācija gaisā, kas pārsniedz pieļaujamo normu, tad jāveic tehniski pasākumi, kas nodrošinās noteiktās robežvērtības sasniegšanu.

14.1.16. Dabaszāzes koncentrācija telpas gaisā pēc gaisa parauga analīzes veikšanas nedrīkst pārsniegt 1/5 no zemākās gāzes sprādzienbīstamās koncentrācijas.

14.1.17. Pie ieejas telpās, kur glabājas bīstamās ķīmiskās vielas, pie gāzes baloniem jābūt uzstādītām drošības zīmēm, kas brīdina par šo vielu klātbūtni un/vai par sprādziena un uguns bīstamību. Drošības zīmēm jāatbilst spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" un standarta LVS 446 prasībām.

14.1.18. Teritorijā un ražošanas telpās ir jāievēro tīrība.

Uz iekārtām, cauruļvadiem, pārsegumiem, nedrīkst būt uzkrāti putekļi un netīrumi.

Aizliegts telpu un iekārtu uzkopšanai lietot degtspējīgus šķidrumus, kas nav speciāli paredzēti šim nolūkam.

Ražošanas telpās nedrīkst uzglabāt nevajadzīgus, ar telpas funkcionālo nozīmi nesaistītus priekšmetus vai materiālus.

14.1.19. Ja teritorijā vai ražošanas telpās izlijušas ķīmiskas vielas vai maisījumi, jānodrošina to droša un ātra savākšana atbilstoši normatīvajiem aktiem par ķīmisko vielu un maisījumu, kā arī bīstamo atkritumu klasificēšanu, marķēšanu, iepakojšanu, uzglabāšanu, pārvadāšanu un utilizēšanu.

14.1.20. Ražošanas telpās, kurās uzstādītas pamatiekārtas, ir jābūt pieejamam tīrīšanas materiālam. Izlietotais tīrīšanas materiāls jāuzglabā aizveramā konteinerā. Izlietotā tīrīšanas materiāla konteiners nedrīkst būt pārpildīts.

14.2. Prasības iekārtām

14.2.1. Visām karstajām iekārtu virsmām un daļām, cauruļvadiem, tvertnēm un citiem elementiem, kuru temperatūra var pārsniegt 45 °C, jābūt izolētiem vai norobežotiem. Temperatūrai uz izolācijas virsmas jābūt ne augstākai par 45 °C.

Cauruļvadu krāsojumam siltumietaisēs vai marķējumam uz tiem jāatbilst spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" prasībām.

14.2.2. Virszemes cauruļvadiem ar siltumizolāciju jābūt pārklātiem ar metālisku apšuvumu. Siltumizolācijas apšuvumam jābūt bez mehāniskiem bojājumiem.

14.2.3. Ķīmiski bīstamu, ugunsbīstamu, sprādzienbīstamu vielu un tvaika cauruļvadiem jābūt hermētiskiem. Ja atklāta noplūde, bojājuma novēršana jāorganizē nekavējoties.

14.2.4. Jānodrošina ērta un droša pieeja apkalpošanai un periodiskajām apskatēm pie iekārtām, armatūrām un ierīcēm.

14.2.5. Iekārtas un armatūra, kas atrodas augstāk par 1,5 m no grīdas (darba laukuma) līmeņa, jāapkalpo no stacionāriem vai pārvietojamiem laukumiem ar nožogojumiem un kāpnēm.

Visi pārvietojamie laukumi un platformas jālieto atbilstoši ražotāja ekspluatācijas instrukcijai un tehniskajai dokumentācijai. Pārvietojamiem un stacionāriem laukumiem jābūt norobežotiem ar augšējām margām, starpmargām un kājlīsti atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā" prasībām.

14.2.6. Uz visām ierīcēm, armatūras un cauruļvadiem ir jābūt operatīviem apzīmējumiem atbilstoši shēmai.

Uz armatūras (aizbīdņu, ventiļu, vārstu, šīberu utt.) rokratiem jābūt norādītam atvēršanas un aizvēršanas virzienam.

Uz cauruļvada pie tā operatīvā apzīmējuma jābūt norādītam plūsmas virzienam.

14.2.7. Iekārtu kustīgām daļām, pie kurām iespējama darbinieku piekļūšana, jābūt mehāniski nožogotām.

14.2.8. Darba aprīkojumam jābūt pārbaudītam atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu" prasībām. Prasības aprīkojuma pārbaudēm siltuma un/vai gāzes ietaisēs var tikt noteiktas atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātā kārtībā.

14.2.9. Veicot siltumietaisis remontu:

14.2.9.1. Visai noslēgarmatūrai uz cauruļvadiem remonta zonas robežās jābūt aizvērtā stāvoklī (izņemot gāzes nopūšanas sistēmas), novēršot plūstošās vielas (vides) esamību remonta zonā;

14.2.9.2. Jābūt atvērtai drenāžas un/vai atgaisošanas armatūrai;

14.2.9.3. Noslēgarmatūras un drenāžas armatūras rokrītiem vai rokturiem jābūt pilnībā aizvērtā/atvērtā stāvoklī. Rokriteņi vai rokturi jānobloķē ar speciāli tam paredzētiem līdzekļiem, ja tādi paredzēti armatūru konstrukcijā.

14.2.9.4. Uz noslēgarmatūras un slēgtā tipa drenāžas rokrītiem vai rokturiem jānovieto drošības zīmes "AIZLIEGTS ATVĒRT", uz atvērtā tipa drenāžas vai atgaisotāja armatūras – "AIZLIEGTS AIZVĒRT", uz noslēgarmatūras elektropiedziņu barošanas automātiem un vadības slēdžiem – "NESLĒGT" (1. pielikums).

Sagatavojot darba vietu, saistībā ar elektroiekārtām atļauts izmantot arī energostandarta LEK 025 citas noteiktās drošības zīmes;

14.2.9.5. Darba veikšanas vietā jābūt labi saskatāmi izvietotai drošības zīmei "STRĀDĀT ŠEIT" (1. pielikums).

14.2.9.6. Darba vietu norobežo ar signāllentu vai citu noturīgu, stabilu nožogojumu.

14.3. Darbi uz sastatnēm, darba platformām, konstrukcijām un kāpnēm

14.3.1. Apskati, mērījumus, remontdarbus un būvdarbus pie būvju un iekārtu konstrukciju elementiem un citus darbus, kas veicami augstāk par 1,5 m par zemes vai grīdas līmeni, atļauts veikt no sastatnēm, paceļamām vai pārvietojamām platformām, pārvietojamām kāpnēm vai cilvēku celšanai paredzētiem pacelājumiem atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā" prasībām.

14.3.2. Pārvietojamo kāpņu lietošanas laikā tās jānodrošina pret slīdēšanu.

14.3.3. Veicot darbus augstumā, aizliegts pakāpties uz paliktņiem (kastēm, mucām, dēļu pagaidu konstrukcijām u.tml.).

14.3.4. Sastatnes, pārvietojamas platformas un cilvēku celšanai paredzētie pacelāji jāuzstāda un jāekspluatē atbilstoši ražotāja noteiktajām prasībām.

14.3.5. Metāla konstrukcijas – sastatnes, pārvietojamas platformas un cilvēku celšanai paredzētie pacelāji, kuros var iespert zibens vai tie var kļūt spriegumaktīvi, saņem, lai aizsargātu pret zibens vai elektriskās strāvas iedarbību.

14.3.6. Par sastatnēm atbildīgais speciālists katru dienu pirms darbu uzsākšanas novērtē sastatņu atbilstību ražotāja noteiktajām ekspluatācijas prasībām, montāžas, demontāžas un lietošanas plānam. Pārbaudes rezultātus nepieciešams dokumentēt. Sastatnes aprīko ar norādēm un brīdinošiem uzrakstiem, ko novieto redzamā vietā, uzrādot pieļaujamo slodzi, objekta nosaukumu, adresi, par sastatnēm atbildīgā speciālista vārdu, uzvārdu, kontaktinformāciju un drošības zīmes.

14.3.7. Darbiniekiem jābūt atbilstoši instruētiem, veicot darbus uz sastatnēm, darba platformām, konstrukcijām un kāpnēm un jāievēro valstī spēkā esošo normatīvo dokumentu prasības.

Veicot sastatņu montāžu elektroietaišu tuvumā, jāievēro spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības" un energostandarta LEK 025 prasības.

14.3.8. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju nosaka tās vertikālās metāla kāpnes (bez stacionārās pretkritienu drošības sistēmas), pa kurām drīkst pārvietoties tikai ar individuālo pretkritienu drošības sistēmu, un darbiniekus, kuri drīkst izmantot šīs kāpnes. Kāpnes jāaprīko ar informatīvajām brīdinājuma zīmēm (piemēram, "Lietot pretkritienu sistēmu", "Paklupšanas risks").

14.3.9. Sastatņu montāža un demontāža jāveic ar atsevišķi noformētiem norīkojumiem atbilstoši 2. pielikumam. Sastatnes montē, demontē par sastatnēm atbildīgā speciālista uzraudzībā. Darbiniekiem, kuri veic sastatņu montāžu un demontāžu, jābūt instruētiem par darbu veikšanas paņēmieniem un darba posmu secību, kā arī par drošības pasākumiem.

14.3.10. Veicot darbus augstumā, bīstamajai zonai zem remonta darba vietas jābūt norobežotai visā perimetrā un jāizvieto drošības informatīvā zīme "Bīstama zona" (1. pielikums).

Strādājot uz virsmas, ja iespējama instrumentu un materiālu nokrišana, jāveic atbilstoši pasākumi, lai novērstu nelaiemes gadījuma risku.

14.3.11. Ja nepieciešams celt materiālus, kravu u.c. priekšmetus augstumā, darbinieks drīkst izmantot pārvietojamās kāpnes, pārvietojot vieglus, ar vienu roku turamus priekšmetus.

14.3.12. Uz pārvietojamām kāpnēm reizē drīkst atrasties viens darbinieks, nepārkāpjot kāpņu ražotāja noteikto celšpēju.

14.4. Ugunsbīstamie darbi

14.4.1. Par ugunsbīstamajiem darbiem tiek uzskatīti darbi, kurus veicot, ir iespējama aizdegšanās (darbi ar atklātu liesmu, darbi, kuros rodas dzirksteles u.c.).

14.4.2. Veicot ugunsbīstamos darbus, papildus šī energostandarta prasībām jāievēro valsts normatīvo aktu un objekta ugunsdrošības instrukciju prasības.

14.4.3. Ugunsbīstamos darbus var veikt:

14.4.3.1. Īpaši iekārtotās vietās – tādās vietās kā ēkas, telpas vai atklāti laukumi, kas speciāli izveidoti un aprīkoti ugunsbīstamo darbu veikšanai un kuru sarakstu ir apstiprinājis atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju;

14.4.3.2. pagaidu vietās, kur šo darbu veikšanai ir jāizdod ugunsbīstamo darbu norīkojums un jāveic organizatoriski un tehniski pasākumi darba vietas sagatavošanai ugunsdrošai darba veikšanai atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Ugunsdrošības noteikumi" prasībām.

14.4.4. Veicot ugunsbīstamos darbus:

14.4.4.1. jāatslēdz remontējamā iekārta;

14.4.4.2. jāattīra virsma no degtspējīgiem materiāliem;

14.4.4.3. pagaidu ugunsbīstamo darbu veikšanas vietā ir jānodrošina pasākumi, lai nepieļautu dzirksteļu un liesmu nokļūšanu uz iekārtām un ēku, būvju konstrukcijām (piemēram, vieta jānožogo ar aizsargvairogiem);

14.4.4.4. pagaidu ugunsbīstamo darbu vietas jānodrošina ar ugunsdzēsības līdzekļiem (piemēram, ugunsdzēsības aparāts);

14.4.4.5. iekārtas jānogatavo darbu veikšanai (nodrošina spiediena neesamību, vieta jāatbrīvo no degtspējīgām vielām, gāzēm un tvaikiem);

14.4.4.6. jānodrošina pasākumi, lai kļūdaini neieslēgtos stacionārā ugunsdzēsības sistēma;

14.4.4.7. telpās jāparedz dūmgāzu un metināšanas aerosolu izvades risinājumi.

14.4.5. Aizliegts metināt, griezt, lodēt un karsēt:

14.4.5.1. konstrukcijas un izstrādājumus, ja uz tiem ir nenozuvuši degtspējīgu šķidrums pārklājumi;

14.4.5.2. tvertnes, iekārtas un komunikācijas, kas pildītas ar degtspējīgām vielām, gāzēm un materiāliem, vai kurās ir sprādzienbīstama koncentrācija;

14.4.5.3. metāla daudzslāņu konstrukcijas, kas pildītas ar degtspējīgu siltumizolāciju.

14.4.6. Veicot ugunsbīstamos darbus, aizliegts:

14.4.6.1. lietot apģērbu un cimdus ar eļļas, taukvielu vai degtspējīgu šķidrums traipiem;

14.4.6.2. novietot degtspējīgu vielu tuvāk par 10 m no darbu veikšanas vietas;

14.4.6.3. elektrometināšanā par atpakaļvadu izmantot zemējuma tīklu, kā arī objekta inženiertīklu un tehnoloģisko iekārtu metāla konstrukcijas.

14.4.7. Ārkārtas situācijās ugunsbīstamos darbus var veikt bez norīkojuma noformēšanas par ugunsdrošību atbildīgās personas klātbūtnē.

14.5. Darbi pazemes būvēs, akās un rezervuāros

14.5.1. Veikt darbus pazemes būvēs, akās un rezervuāros (turpmāk tekstā – pazemes būvēs) atļauts tikai ar norīkojumu vai rīkojumu. Operatīvajam un ekspluatācijas personālam atļauts vienpersoniski veikt apskates pazemes būvēs.

14.5.2. Veicot darbus pazemes būvēs, jānodrošina darba veikšanai piemērota vide ar dabīgo vai mehānisko ventilāciju (piemēram, ventilators, gaisa pieplūdes kompresors), kā arī, ja pastāv kritiena risks, darbi organizējami atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā" prasībām.

14.5.3. Pirms darbinieku pielaišanas darbiem pazemes būvēs tās jānodrošina pret nekontrolētu ūdens ieplūdi. Aizliegts darbs pazemes būvēs vai rezervuāros, ja ūdens līmenis tajā ir augstāks par 0,2 m (no grīdas līmeņa), vai ūdens temperatūra ir augstāka par 45 °C.

14.5.4. Darba vietu apgaismošanai pazemes būvēs lietojami pārnēsājami gaismas līdzekļi ar spriegumu līdz 50 V. Metāliskos un ķīmiski agresīvas vides rezervuāros

paaugstinātas bīstamības faktoru ietekmē jālieto gaismas līdzekļi ar spriegumu līdz 12 V. Pazemes būvēs, kurās iespējama sprādzienbīstamības koncentrācija, jālieto gaismas līdzekļi sprādziendrošā izpildījumā.

14.5.5. Veicot darbus pazemes būvēs vai rezervuāros, kur no augstuma iespējama darbarīku vai instrumentu nokrišana, tie jānovieto droši aiztaisāmā somā, kas jāpiestiprina pie aprīkojuma vai citā piemērotā vietā. Darba instrumentus drīkst piestiprināt pie aprīkojuma jostas, bet tie nedrīkst traucēt pārvietošanās kustībām, aizķerties vai izkrist. Ja pastāv instrumentu, materiālu vai citu priekšmetu krišanas risks, jāveic atbilstoši pasākumi, lai novērstu nelaimes gadījuma risku.

14.5.6. Darbi pazemes būvēs vai rezervuāros jāveic pēc norīkojuma ne mazāk kā trīs darbiniekiem. Diviem no tiem jāatrodas ārpus pazemes būves vai rezervuāra un jānodrošina iekšienē esošā darbinieka darbības novērošana. Jāparedz darbinieku ātra un droša evakuācija ārkārtas gadījumos.

14.5.7. Ja apakšzemes būvēs vai rezervuāros ar strādājošo darbinieku nevar uzturēt redzes kontaktu, jāizmanto sakaru līdzekļi.

14.5.8. Novērotājiem no brigādes sastāva aizliegts pamest darba vietu pie pazemes būves vai rezervuāra lūkas un veikt citus darbus, kamēr apakšzemes būvē vai rezervuārā atrodas strādājošais.

14.5.9. Ja darbiniekam apakšzemes būvē vai rezervuārā pasliktinās pašsajūta, viņam jāpārtrauc darbs un jāmēģina izklūt no pazemes būves. Ja nepieciešams veikt darbinieka evakuāciju no pazemes būves, tad nokāpt pie cietušā drīkst viens ārpusē esošais darbinieks, pielietojot elpceļu aizsardzības līdzekli, kas paredzēts aizsardzībai pret ķīmisko vielu izgarojumiem (tvaikiem) un ievērojot drošības pasākumus. Cietušā izcelšanai jāizmanto glābšanas un evakuācijas sistēmas.

14.5.10. Drošai darbu veikšanai sprādzienbīstamās vietās jāizstrādā darba aizsardzības instrukcija. Pie ieejas sprādzienbīstamās telpās jābūt uzstādītām brīdinājuma zīmēm, ievērojot spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" prasības.

14.5.11. Pēc darbu pabeigšanas atbildīgajam par darbu izpildi vai uzraugam pirms lūkas aizvēršanas jāpārlicinās, vai pazemes būvē vai rezervuārā nav aizmirsti materiāli, instrumenti, citi nepiederoši priekšmeti un kāds no brigādes locekļiem. Aizliegts pēc darbu pabeigšanas atstāt atvērtas apakšzemes būvju vai rezervuāru lūkas.

14.5.12. Veicot krāsošanas darbus, jānodrošina dabiskā vai piespiedu ventilācija. Darbi jāveic, lietojot darba apstākļiem atbilstošus elpošanas ceļu aizsardzības līdzekļus.

14.5.13. Norīkojuma izdevējs norīkojumā norāda nepieciešamību pirms darbinieku pielaišanas darbam un darba laikā apakšzemes būvēs veikt gaisa sastāva pārbaudi, nosakot tajā bīstamo ķīmisko vielu klātbūtni. Analīžu rezultātus pirms pielaišanas darbam fiksē norīkojumā.

Pazemes būves un komunikācijas, kuras ir izvietotas tiešā gāzes cauruļvada tuvumā – 15 m zonā uz katru pusi, regulāri pēc apstiprināta grafika jāpārbauda gāzes esamība ar gāzes analizatoru vai indikatoru mēraparātiem. Pārbaudes rezultātiem jābūt dokumentētiem.

Konstatējot gāzes esamību pazemes būvēs tiešā gāzes cauruļvada tuvumā (15 m zonā), jāveic pasākumi (izvēdināšana vai ventilēšana u.c.) gāzes koncentrācijas samazināšanai līdz pieļaujamajam līmenim. Šajā gadījumā jāveic gāzes esamības pārbaude 50 m rādiusā no gāzes cauruļvada esošās pazemes būvēs un rezervuāros.

14.5.14. Ja, neskatoties uz veiktajiem pasākumiem, gāzes analizatora vai indikatora mēraparāts uzrāda gaisa sastāvā esošo bīstamo ķīmisko vielu klātbūtni virs pieļaujamā līmeņa, nedrīkst atrasties un veikt darbus apakšzemes būvē vai rezervuārā, kamēr nav novērsta bīstamo ķīmisko vielu nokļūšana tajos un gaisa sastāva pārbaudē apstiprinās to atbilstību pieļaujamam līmenim.

14.5.15. Visām gāzes apakšzemes būvēm un komunikācijām jābūt iekļautām tehnoloģiskajās shēmās un maršrutu kartēs. Gāzes būvju un komunikāciju lūkām jābūt nokrāsotām dzeltenā krāsā un apzīmētām ar operatīvo apzīmējumu.

Abās pusēs pirms (aptuveni 2 m attālumā) atvērtām pazemes būvju lūkām, kuras izvietotas uz braucamās daļas, jāizvieto nožogojums un brīdinājuma zīmes. Tumšajā diennaktī laikā vai nepietiekamas redzamības apstākļos brīdinājuma zīmēm, kā arī nožogojumiem pie darba veikšanas vietām jābūt apgaismotiem. Norobežotajai zonai ziemas laikā jābūt attīrītai no sniega, ledus un nokaisītai ar pretslīdes materiāliem.

14.5.16. Atverot pazemes būves vai rezervuāra lūkas, jāstāv no vēja pūšanas virziena puses.

14.5.17. Pirms darbinieku pielaišanas pie darba pazemes būvēs vai rezervuāros cauruļvadi, caur kuriem ir iespējama gāzes, skābju un citu bīstamo ķīmisko vielu nokļūšana tajos, ir jāatslēdz un uz to atloku savienojumiem jāuzstāda slēgplāksnes, bet uz šo cauruļvadu noslēgarmatūras jāizvieto drošības zīme – "AIZLIEGTS ATVĒRT" (1. pielikums).

14.5.18. Ja darba veikšanai ir noteikts, ka jālieto elpošanas aizsargmaskas, to tehniskais stāvoklis jāpārbauda pirms darbu uzsākšanas.

14.5.19. Pirms darbu uzsākšanas pazemes būvēs un rezervuāros gaisa analīze jāveic ar gāzes analizatoriem.

14.6. Drošības prasības, veicot cauruļvadu un siltummaiņu apkalpošanu

14.6.1. Atklājot bīstamas noplūdes cauruļvados, nekavējoties jānosaka bīstamā zona, jāpārtrauc tajā visi darbi, jānorobežo šī zona un jāizvieto drošības zīme "Bīstama zona" (1. pielikums).

Defekts jānovērš atbilstoši noteiktai kārtībai.

14.6.2. Remontējamais siltummainis vai cauruļvada posms jāatslēdz no blakus esošām iekārtām. Drenāžas līnijām un atgaisotājiem jābūt atvērtiem. Ūdens vai tvaika izlaišana jāveic caur drenāžas armatūru.

Aizliegts veikt cauruļvadu vai siltummaiņu remontu, ja spiediens tajos ir lielāks par atmosfēras spiedienu.

14.6.3. Remontējamie siltummaiņi vai cauruļvadi jāatslēdz ar divām virknē uzstādītām noslēgarmatūrām, ja tādas ir konstrukcijā. Starp tām jābūt drenāžas ierīcei.

Gadījumos, kad siltummaiņus un cauruļvadus nav iespējams atslēgt remontam ar divām virknē uzstādītām noslēgarmatūrām, pieļaujams atslēgt remonta zonu ar vienu armatūru.

14.6.4. Siltummaiņiem, kuri ir atslēgti uz remonta laiku, jānodrošina spiediena neesamība un tie jāatbrīvo no siltumnesēja (piemēram, ūdens, tvaika u.c.). Noslēgarmatūras elektropiedziņai un tās vadības ķēdēm jāatslēdz spriegums.

14.6.5. Remontējot cauruļvadu atloku, tas jāizjauc uzmanīgi, atbildīgā par darba izpildi klātbūtnē, atrodoties iesānis no atloku vietas savienojuma.

14.6.6. Strādājot siltummaiņa iekšpusē, kā arī armatūras atloku nepietiekama blīvuma gadījumā remontējamā iekārta jāatdala no darbā esošās iekārtas ar slēgplāksnēm. Slēgplāksnei jābūt ar labi redzamām izvirzījuma daļām.

Atļauts siltummaiņus atslēgt ar vienu aizbīdni (bez slēgplāksnes) no plūsmām, kuru spiediens nav augstāks par atmosfēras spiedienu, bet vides temperatūra nav augstāka par 45 °C.

14.6.7. Sagatavojot remontam iekārtas ar bīstamām ķīmiskām vielām, tās jāatslēdz, jāiztukšo, jāiztīra, jāizskalo, jāizventilē un jāatdala ar slēgplāksnēm no darbā esošās iekārtas neatkarīgi no plūstošo vielu spiediena vai temperatūras.

14.6.8. Pēc remonta, izmēģinot un uzsildot tvaika vai ūdens cauruļvadu atloku savienojumus un tērauda cauruļvadu kompensatorus, to pievilkšanu drīkst veikt, ņemot vērā tehnoloģisko procesu, darba vielas spiedienu un temperatūru, kā arī citus apstākļus un riskus.

14.6.9. Noslēgarmatūras blīvslēgu materiālu papildināšana jāveic apstākļos, kad spiediens cauruļvadā nav augstāks par 0,2 bar, un siltumnesēja temperatūra nav augstāka par 45 °C.

14.6.10. Cauruļvadu plīsuma un grunts applūšanas gadījumā bīstamā zona jānorobežo un nepieciešamības gadījumā jāizvieto novērotāji. Uz nožogojumiem jāizvieto brīdinājuma zīmes (1. pielikums) un, ja nožogojums atrodas uz braucamās daļas, tad diennakts tumšajā laikā tam jābūt apgaismotam.

14.7. Rotējošo mehānismu remonts

14.7.1. Rotējošo mehānismu (piemēram, sūkņu, ventilatoru, dūmsūkņu, kompresoru u.c. mehānismu ar rotējošām daļām) remonts jāveic saskaņā ar norīkojumu.

14.7.2. Sagatavojot remontam rotējošo mehānismu, jānodrošina spiediena neesamība un tajā esošā viela jānodrenē. Sprieguma atslēgšana no mehānisma elektropiedziņas jāveic saskaņā ar spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības" un energostandarta LEK 025 prasībām.

14.7.3. Veicot rotējošā mehānisma izmēģinājuma palaišanu vai balansēšanu, jāseko mehānisma darbībai un jānodrošina tā nekavējoša atslēgšanas iespēja.

14.7.4. Pirms rotējošā mehānisma palaišanas, tajā skaitā arī pirms izmēģinājuma:

14.7.4.1. jāsavieno rotējošais mehānisms ar piedziņu;

14.7.4.2. jāuzstāda visi kustīgo daļu norobežojumi;

14.7.4.3. jānoņem drošības zīmes;

14.7.4.4. jānovāc materiāli un instrumenti;

14.7.4.5. jāizved no darba vietas darbinieki.

14.7.5. Pirms rotējošā mehānisma un elektropiedziņas savienošanas jāpārbauda elektrodzinēja griešanās virziens.

Atbildīgajam par darba izpildi vai uzraugam mehānisma izmēģinājuma laikā norīkojums jānodod pielaidējam.

Ja pēc mehānisma izmēģinājumiem nepieciešams turpināt darbus, darba vieta jā sagatavo atkārtoti, atbilstoši norīkojumā noteiktajiem pasākumiem darba vietas sagatavošanai.

14.7.6. Balansējot rotējošā mehānisma rotoru, pretsvarus drīkst piestiprināt tikai tad, kad novērsta nejauša rotora pagriešanās.

14.7.7. Darbi ventilatoros vai dūmsūcējos atļauti tikai pēc gāzeju noslēgšanas un pasākumu veikšanas, lai izslēgtu rotora griešanos velkmes ietekmē.

14.7.8. Remonta darbi uz dūmsūcējiem un ventilatoriem augstumā 1,5 m augstumā un augstāk jāveic no apkalpojošiem laukumiem vai sastatnēm.

14.7.9. Metināšanas darbi tieši uz ventilatoru vai dūmsūcēju rotoriem jāveic, saņemot rotoru.

14.8. Drošības prasības, veicot siltumizolācijas un apmūrēšanas darbus

14.8.1. Aizliegts veikt siltumizolācijas darbus uz strādājošas vai izmēģinājumā esošas iekārtas, izņemot siltumizolācijas aizsargslāņa un apvalka ierīkošanu. Pretkorozijas, krāsošanas un siltumizolācijas darbi uz iekārtām un konstrukcijām ir jāveic atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus" prasībām.

14.8.2. Pirms uzsākt darbus uz iekārtām, uz kurām jāveic siltumizolācijas darbi, jāpārlicinās, ka nav noplūdes, tvaikošanas, kā arī par blakus izvietotās iekārtas stabilu darbību.

14.8.3. Siltumizolācijas materiālu pacelšanai augstumā jābūt mehānizētai. Siltumizolācijas materiāli, kas veido putekļus, darba vietā jāpiegādā konteineros vai iepakojuma pakās. Darba laikā jāveic pasākumi, lai samazinātu šo putekļu izplatīšanos apkārtējā vidē.

14.8.4. Veicot izolācijas vai apmūrējuma izjaukšanu, aizliegts sist pa cauruļvadu un iekārtu sienām. Siltumizolācijas jādemontē vai jāizjauc virzienā no augšas uz leju.

14.8.5. Ja darbā ar siltumizolācijas materiāliem ir azbesta sastāvs, jāveic kolektīvās un individuālās aizsardzības pasākumi, lai līdz minimumam samazinātu azbesta ietekmi uz darbinieku drošību un veselību.

14.8.6. Lai izvairītos no siltumizolācijas azbesta šķiedru saturošiem putekļiem darba vides gaisā vai uz virsmām, tos savāc iespējami tuvu to rašanās vietai un darba vietu aprīko ar specializētu vietējās nosūces ventilāciju un virsmas tīra ar speciālu azbestu šķiedru savākšanas iekārtu. Darbi veicami saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām par darbu ar azbestu un azbesta izstrādājumu radīto vides piesārņojumu.

14.8.7. Darba vietu, kurā tiek veikts darbs ar azbestu, norobežo un apzīmē ar drošības zīmēm atbilstoši šī energostandarta 1. pielikumam un spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" prasībām.

14.8.8. Veicot darbus, kuros var nonākt saskarē ar azbestu saturošiem materiāliem, jāievēro spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības darbā ar azbestu" prasības.

14.9. Darbi spiedieniekārtās

14.9.1. Spiedieniekārtām savlaicīgi jāveic tehniskās apkalpošanas darbi un uzturēšanas remonts atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Spiedieniekārtu kompleksu tehniskās uzraudzības kārtība" prasībām.

14.9.2. Aizliegts veikt darbā esošas iekārtas vai tās mezglu remontu.

14.9.3. Iekārtas avārijas gadījumā tā nekavējoties jāatslēdz un jārīkojas saskaņā ar ekspluatācijas un darba aizsardzības instrukcijās noteiktajām prasībām.

14.9.4. Kompresoru iekārtu un gaisa cauruļvadu ekspluatācija un remonts jāveic atbilstoši ražotāja prasībām un iekārtu ekspluatācijas instrukcijām. Kompresoru un to palīgiekārtu apkalpošanu var veikt tikai atbilstoši apmācīts darbinieks.

14.9.5. Pirms spiedieniekārtas remonta tā jāiztukšo un jānodrošina noslēgarmatūras pilnīga aizvēršana.

14.9.6. Uz spiedieniekārtas manometra skalas jābūt sarkanai atzīmei par maksimāli pieļaujamo darba spiedienu.

14.9.7. Spiedieniekārtas korpusa virsmai jābūt tīrai, bez putekļu vai netīrumu nosēdumiem.

14.9.8. Spiedieniekārtu apskates jāveic vismaz reizi operatīvā personāla maiņas laikā, atbilstoši atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātam grafikam.

14.10. Dabsgāzes ietaišu apkalpošana

14.10.1. Dabsgāzes ietaišu droša ekspluatācija jāveic atbilstoši šī energostandarta, energostandarta LEK 002 un LVS 445 sērijas standartu prasībām.

14.10.2. Aizliegts iet telpā, kur notikusi gāzes noplūde. Ārkārtas situācijas gadījumā, ja darbiniekiem ir nepieciešams evakuēties un pastāv iespēja nonākt sagāzētā vidē, obligāti jālieto autonomās elpošanas aparāts un IAL.

14.10.3. Telpā vai vietā, kur konstatēta gāzes esamība, jāveic pasākumi (izvēdināšana vai ventilēšana u.c.) gāzes koncentrācijas samazināšanai līdz pieļaujamam līmenim.

14.10.4. Ja, neskatoties uz veiktajiem pasākumiem, gāzes analizatora vai indikatora mēraparāts uzrāda gaisa sastāvā esošo gāzes klātbūtni virs pieļaujamā līmeņa, tad šādā telpā vai vietā nedrīkst atrasties un veikt darbus, kamēr nav novērsta gaisa sastāvā esošās gāzes atbilstība pieļaujamam līmenim.

14.10.5. Darbiniekam, kurš nodarbojas ar gāzes ietaišu ekspluatāciju, jābūt apmācītam un atestētam par tehniskās drošības normatīvo dokumentu prasībām atbilstoši LVS 445 sērijas standartos noteiktajām prasībām.

14.10.6. Atkārtota atestācija darbu veikšanai gāzes saimniecībā jāveic:

14.10.6.1. atbildīgajiem darbiniekiem par gāzes saimniecību un atbildīgajam par darba organizāciju – vienu reizi piecos gados;

14.10.6.2. atbildīgajiem par darba izpildi un darba veicējiem – vienu reizi divos gados.

14.11. Automātikas, mērījumu un aizsardzības iekārtas

14.11.1. Aizvērt un atvērt automātikas devēju primāro noslēgarmatūru atļauts operatīvajam personālam.

14.11.2. Ja devēja impulsa līnijas pieslēgtas pie dažādām iekārtām, tad jāaizver noslēgarmatūra uz visām šīm iekārtām.

Impulsa līnijas ar spiedienu virs 60 bar atļauts remontēt tikai atslēdzot cauruļvadus, kuriem tās pievienotas.

14.11.3. Termopāru, kuri novietoti grūti pieejamās vietās un vietās, kur temperatūra pārsniedz spēkā esošajā normatīvajā aktā "Darba aizsardzības prasības darba vietās" noteiktos darba videi pieļaujamos lielumus, maiņa un iestatīšana jāveic vismaz diviem darbiniekiem.

14.11.4. Ūdens un tvaika impulsa līniju izpūšana jāveic atbilstoši ekspluatācijas instrukcijai ne mazāk kā diviem darbiniekiem.

14.11.5. Strādājot ar eļļas, skābes un sārmu impulsa līnijām, tās pilnībā jāatbrīvo no tajās esošajām vielām, kuras jāsavāc atbilstoši noteiktai kārtībai.

14.11.6. Mainīt manometrus un devējus atļauts tikai pēc noslēgarmatūras uz impulsa līnijām aizvēršanas.

14.11.7. Kurināmā padeves konveijera remonts, defektu novēršana, eļļošana jāveic pēc konveijera apturēšanas un sprieguma noņemšanas no tā elektrodzinēja, uz komutācijas ierīces jāizvieto aizlieguma zīme – "NESLĒGT" (1. pielikums). Prasības darbā esoša konveijera iestatīšanas un ieregulēšanas darbu veikšanai jānosaka ekspluatācijas instrukcijā.

Personālam, kas veic iestatīšanas un regulēšanas darbus, jābūt instruētam par konveijera avārijas apturēšanas ierīces atrašanās vietu un tā avārijas apturēšanas kārtību.

14.11.8. Uz gāzes cauruļvadiem uzstādītajiem manometriem jābūt ar fiksēto (sarkano) atzīmi, kura norāda augstāko pieļaujamo darba spiedienu.

15. Darbs ar ķīmiskām vielām un iekārtām

15.1. Vispārīgās prasības

15.1.1. Darbi ar ķīmiskām iekārtām jāveic ar norīkojumu vai darba zonas nodošanas-pieņemšanas aktu (5. pielikums), norādot pasākumus drošai darba vietas sagatavošanai un izpildei (piemēram, lūkas atvēršana, cauruļvadu atloku atvienošana, darbības ar noslēgarmatūru u.c.).

15.1.2. Siltumietaisies un rezervuāru attīrīšanas darbi, izmantojot ķīmiskās vielas, jāveic saskaņā ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātu programmu.

15.1.3. Darbiniekiem, kuriem, veicot darba pienākumus, ir saskare ar bīstamām ķīmiskām vielām, jāzina to DDL t.sk.:

- 15.1.3.1.** ķīmiski bīstamo vielu iedarbības raksturs un saindēšanās pazīmes;
- 15.1.3.2.** IAL un to pareiza izmantošana;
- 15.1.3.3.** ķīmisko vielu ugunsbīstamība un atbilstošie ugunsdzēsšanas līdzekļi;
- 15.1.3.4.** rīcība pēc saskares, kontakta ar bīstamo ķīmisko vielu.
- 15.1.4.** Darbu ar bīstamām ķīmiskām vielām drīkst veikt tikai apmācīti darbinieki, kuri ir norīkoti konkrētā darba izpildei.
- 15.1.5.** Ķīmisko vielu uzglabāšana jāorganizē atbilstoši DDL.
- 15.1.6.** Telpās, kurās tiek veiktas darbības ar reaģentiem, jābūt pieejamam dzeramā ūdens ūdensvadam, lai sniegtu pirmo palīdzību. Nepieciešamības gadījumā šajās telpās var izvietot pirmās palīdzības aptieciņas, un to izvietojumu nosaka atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.
- 15.1.7.** Filtrējošie materiāli jāuzglabā saskaņā ar ražotāja noteiktām rekomendācijām. Attālumam no materiāla uzglabāšanas vietas līdz apkures iekārtām (radiatoriem) jābūt ne mazākam kā 1 m. Uzglabāšanas telpām jābūt sausām, apkurināmām un aprīkotām ar ventilāciju.
- 15.1.8.** Veicot darbus ar ķīmiskajām vielām, kā arī to papildināšanai ūdens ķīmiskās apstrādes iekārtās, šķīdināšanai un putekļveida sauso reaģentu (nātrija sārma, fosfātu u.c.) izkraušanai jālieto atbilstoši IAL.
- 15.1.9.** Bīstamo vielu uzglabāšanas nosacījumiem, telpām un rezervuāriem (tvertnēm) jāatbilst spēkā esošā normatīvā akta "Bīstamu vielu uzglabāšanas rezervāru tehniskās uzraudzības kārtības" prasībām.
- 15.1.10.** Skābju, sārmu un dīzeļdegvielas uzglabāšanas rezervuāriem jābūt aprīkoti ar elpošanas (ventilēšanas) sistēmu, un tiem jābūt aprīkoti ar līmeņa rādītājiem.
- 15.1.11.** Ja rezervuāri ir klasificējami kā bīstamās iekārtas, tad tie jāreģistrē saskaņā ar spēkā esošā normatīvā akta "Bīstamo iekārtu reģistrācija" prasībām un jāekspluatē saskaņā ar spēkā esošo likuma "Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību" prasībām.
- 15.1.12.** Rezervuārus, kas nav klasificējami kā bīstamās iekārtas, norāda atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprinātā aprīkojuma sarakstā.
- Aprīkojuma sarakstā jānorāda norīkotais par darba aprīkojumu atbildīgais speciālists, iekārtas nosaukums un tā identifikācijas numurs, datums, kad veikta pēdējā tehniskā pārbaude un kad jāveic nākamā tehniskā pārbaude un pārbaudes veids.
- 15.1.13.** Ķīmisko vielu cauruļvadus marķē atbilstoši to saturam, ievērojot spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" prasības. Bīstamo ķīmisko vielu uzglabāšanas vietās un telpās jābūt tehnoloģiskajai shēmai ar cauruļvadu operatīvajiem apzīmējumiem.
- 15.1.14.** Pirms armatūras, cauruļvadu un sūkņu remonta, kuri sūknē bīstamās ķīmiskās vielas, cauruļvadi un sūkņi jānodrenē atbilstoši ekspluatācijas instrukcijai, tie jāizmazgā – mazgāšanas produkti jānodrenē šim nolūkam speciāli paredzētās vietās. Remontējamā zona jāatslēdz ar noslēgarmatūru un slēgplāksnēm.

15.1.15. Pirms darba uzsākšanas ūdens ķīmiskā apstrādes filtra korpusā jānodrošina darba veikšanai piemērota vide ar dabisko vai mehānisko ventilāciju (piemēram, ventilators, gaisa pieplūdes kompresors) un jāpārbauda gaisa kvalitāte (iespējamo kaitīgo vielu esamība un skābekļa daudzums).

15.1.16. Ķīmisko iekārtu apskates laikā aizliegts pielietot atklātu liesmu.

15.2. Drošības prasības ķīmiskajās laboratorijās

15.2.1. Drošības prasības tiek piemērotas ķīmiskajām laboratorijām, kas nodrošina siltuma un/vai gāzes ietaišu tehnoloģiskos procesus. Laboratorijām jāatbilst spēkā esošo normatīvo aktu "Darba aizsardzības prasības darba vietās" un "Ugunsdrošības noteikumi" prasībām.

15.2.2. No jauna aprīkojot ķīmiskās laboratorijas, tām jābūt ar piespiedu ventilācijas velkmes skapjiem, kuri atbilst standarta LVS EN 14175 sērijas prasībām. Laboratorijas darba galdiem un mēbelēm jāatbilst standarta LVS EN 13150 un LVS EN 14056 prasībām.

15.2.3. Aizliegts turēt velkmes skapju durvis atvērtas, ja darba laikā izdalās kaitīgas vielas, tvaiki, izgarojumi.

15.2.4. Darba vietas jānodrošina ar automātisko ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmu un ugunsdzēsšanas līdzekļiem atbilstošā daudzumā, ņemot vērā laboratorijas izmērus, darba aprīkojumu, lietojamo vielu fizikālās un ķīmiskās īpašības un maksimāli iespējamo darbinieku skaitu.

15.2.5. Ķīmiskās vielas uzglabā, marķē, iepakoj, transportē un utilizē, ņemot vērā ķīmisko vielu un maisījumu DDL, spēkā esošajā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasībām saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās" prasības, bīstamību un iespējamo iedarbību uz darbinieku veselību un vidi, kā arī nosacījumus par nesavienojamu vielu atsevišķu glabāšanu.

15.2.6. Ķīmisko vielu koncentrācija, kura laboratorijā var radīt risku darbinieka veselībai un, nonākot saskarē ar cilvēka organismu, var radīt veselības traucējumus, nedrīkst pārsniegt maksimāli pieļaujamo ķīmisko vielu koncentrāciju darba vides gaisā atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam aktam "Darba aizsardzības prasības darba vietās".

15.2.7. Gaisa recirkulācija aizliegta no laboratorijas telpām, kurās darbi ir saistīti ar bīstamām ķīmiskām vielām, azbestu u.c., kā arī no telpām, kurās veic ugunsbīstamus vai sprādzienbīstamus darbus.

15.2.8. Ķīmisko vielu vai maisījumu koncentrācijai darba vides gaisā jāatbilst robežvērtībām atbilstoši spēkā esošajā normatīvajā aktā "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās" noteiktajām. Gadījumā, ja tiek konstatēta ķīmisko vielu vai maisījumu koncentrācija gaisā, kas pārsniedz pieļaujamo normu, tad jāveic tehniski pasākumi, kas nodrošinās noteiktās robežvērtības sasniegšanu.

15.2.9. Ķīmisko vielu atlikumus, kas var piesārņot darba vides gaisu vai atmosfēru kopumā un radīt apdraudējumu darbinieku drošībai un veselībai, uzglabā un apsaimnieko atbilstoši spēkā esošajā likuma "Atkritumu apsaimniekošanas likums" prasībām.

15.2.10. Ja kontrolējamās vielas temperatūra ir augstāka par 40 °C, paraugu ņemšanas līnijā jāuzstāda dzesētāji.

15.2.11. Tvaika vai ūdens paraugu noņemšanas līnijai jābūt aprīkotai vismaz ar divām armatūrām – noslēgarmatūru, kas uzstādīta parauga noņemšanas vietā, un drošventili, kas uzstādīts pēc dzesētāja.

15.2.12. Tvaika vai ūdens paraugi jāņem iekārtas nemainīga darba režīma apstākļos. Aizliegts ņemt tvaika un ūdens paraugus, ja paraugu noņemšanas ierīcēs novērota tvaikošana vai hidrotriecieni.

15.2.13. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaisēm nosaka parauga ņemšanas vietas, kur paraugs jāņem atbildīgās struktūrvienības darbinieka klātbūtnē un uzraudzībā, kura pārziņā ir attiecīgā iekārta.

15.2.14. Laboratorijas telpās aizliegts uzglabāt un lietot pārtiku.

15.2.15. Laboratorijas telpā jābūt pirmās palīdzības aptieciņai un atbilstošam ugunsdzēsamo aparātu skaitam.

15.2.16. Ķīmiskajā laboratorijā, kurā tiek izmantotas bīstamās ķīmiskās vielas, jābūt izstrādātai darba aizsardzības instrukcijai darbam ar ķīmiskajām vielām. Uz visiem ķīmisko vielu uzglabāšanas iepakojumiem jābūt nosaukumam un marķējumam.

Jāveic ķīmisko vielu uzskaiti un ne retāk kā reizi gadā jāveic to inventarizācija. Aizliegts lietot un uzglabāt ķīmiskās vielas, kurām beidzies derīguma termiņš.

15.2.17. Uzglabājot ķīmiskās vielas noliktavā, jāievēro ķīmiskās savietojamības īpašības:

15.2.17.1. spēcīgi oksidētāji jānovieto atsevišķi no viegli uzliesmojošām vielām;

15.2.17.2. ķīmiskās vielas, kuru savstarpējās reakcijās var veidoties toksiski savienojumi, nedrīkst uzglabāt kopā.

15.2.18. Jābūt norīkotai atbildīgai personai par ķīmisko vielu uzglabāšanu laboratorijā. Viegli uzliesmojošas vielas jāuzglabā noslēgtā, tām paredzētā uzglabāšanas skapī ar brīdinājuma zīmi – "Degoša viela vai ugunsbīstama telpa", kas atbilst normatīva akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" prasībām.

15.2.19. Ja atklāti laboratorijas aprīkojuma elektriskās izolācijas defekti, kontaktligzdu, kontaktdakšu vai citas elektroiekārtas bojājumi, kā arī sazemējuma defekti, darbs ar šīm iekārtām jāpārtrauc līdz bojājumu novēršanai.

15.2.20. Aizliegts bez uzraudzības atstāt ieslēgtas laboratorijas elektroierīces, un elektroenerģijas padeves pārtraukšanas gadījumā visas elektroierīces nekavējoties jāizslēdz, izņemot gadījumos, ja ražotāja lietošanas instrukcijā noteikts citādi.

15.2.21. Laboratorijas telpās:

15.2.21.1. atļauts atrasties tikai darbam nepieciešamajiem gāzes baloniem;

15.2.21.2. gāzes baloni telpā jānovieto ne tuvāk kā 1 m attālumā no apkures ierīcēm un elektriskām sildierīcēm;

15.2.21.3. gāzes balons jānostiprina, lai novērstu tā apgāšanos, un tas jāaizsargā no tiešiem saules stariem.

15.2.22. Rezerves gāzes baloni jānovieto ārpus ēkas slēdzamos skapjos vai slēdzamās tam piemērotās vietās ar atbilstošu vēdināšanu. Atklātas liesmas lietošana atļauta ne tuvāk kā 5 m attālumā no atsevišķiem skābekļa un deggāzu baloniem.

15.2.23. Balona ventiļi jāatver lēnām, stāvot sānis no ventiļa. Atvēršanas brīdī ventiļa priekšā nedrīkst atrasties darbinieki vai nenostiprināti priekšmeti.

16. Drošības prasības gāzes ietaišu ekspluatācijai

16.1. Vispārīgās prasības

16.1.1. Gāzes ietaises vai gāzes iekārtu tehniskā apkalpošana un remonts jāveic gāzes ietaišu apkalpošanā apmācītam personālam saskaņā ar 14.10 prasībām.

16.1.2. Gāzes ietaises sistēmām un gāzes iekārtām, kas izvietotas komercsabiedrības teritorijās, kuru darba spiediens ir virs 16 bar, drošības prasībām tehniskās apkalpošanas un remonta darbu veikšanai jāatbilst LVS 445 sērijas standartu prasībām, kā arī gāzes iekārtu ekspluatācijas instrukciju prasībām un ekspluatācijas pieredzei.

16.1.3. Veicot gāzes cauruļvadu un tā apkārtnes apskati, jāpievērš uzmanība burbuļiem peļķēs, zāles dzeltēšanai, nelielam troksnim no cauruļvada, gāzes specifiskai smakai un citiem faktoriem, kas var norādīt par gāzes noplūdi.

16.1.4. Gāzes noplūdes vai gāzes cauruļvada hermētiskuma pārbaudes jāveic ar speciāli šiem mērķiem paredzētiem līdzekļiem. Aizliegts gāzes noplūdi meklēt ar atklātu liesmu.

16.1.5. Būvdarbus un zemes darbus gāzes cauruļvada aizsargjoslā atļauts veikt tikai ar komercsabiedrības valdītāja rakstisku saskaņojumu, kurā jānorāda darba izpildes noteikumi un kārtība. Saskaņojumam jāpievieno gāzes cauruļvada shēma (plāns) ar blakus esošām pazemes komunikācijām.

16.1.6. Pirms zemes darbu uzsākšanas pazemes gāzes cauruļvada aizsargjoslā, uz vietas dabā, pēc fakta, jāprecizē gāzes cauruļvada atrašanās vieta. Nožogojums un darba vieta jāapzīmē ar drošības zīmēm (1. pielikums).

16.1.7. Aizsaldētos gāzes cauruļvada posmus atsilda, izmantojot karstas smiltis, tvaiku vai speciālus elektriskos sildītājus. Aizliegts gāzes cauruļvadus atkausēt ar atklātu liesmu.

16.1.8. Ekspluatācijā esošām gāzes ietaisēm tehniskās apkalpošanas darbus bez norīkojuma izrakstīšanas atļauts veikt tikai ietaises operatīvajam personālam saskaņā ar apstiprinātu grafiku.

16.1.9. Tehniskās apkalpošanas darbi un apgaitas, kuras tiek veiktas pēc apstiprināta grafika, jāreģistrē operatīvajā žurnālā.

16.1.10. Atslēdzot gāzes cauruļvadu vai iekārtu remontiem, pie noslēgarmatūras ir jāuzstāda slēgplāksne.

16.1.11. Pirms pazemes gāzes cauruļvada remonta darbu uzsākšanas, lai izvairītos no iespējamās dzirksteļošanas klaidstrāvu ietekmes rezultātā, nepieciešams atslēgt pretkorozijas elektroaizsardzību un savienot gāzes cauruļvadus ar pagaidu elektropārvienojumu, ja nav stacionāra elektropārvienojuma.

16.1.12. Atbrīvojot gāzes cauruļvadu no gāzes vai uzpildot to ar gāzi, darbiniekam jāpārlicinās par drošu stāvokli pēc gaisa paraugu analīžu rezultātiem.

Izpūšot gāzi no gāzes cauruļvada caur izpūšanas cauruļvadu ar gaisu vai inerto gāzi (slāpekli), izpūšana uzskatāma par pabeigtu, ja gāzes saturs gāzes cauruļvadā nepārsniedz 1/5 daļu no gāzes apakšējās sprādzienbīstamības robežas.

16.1.13. Gāzes ielaišanas laikā, gāzes cauruļvads jāizpūš ar gāzi līdz pilnīgai gaisa/slāpekļa izspiešanai no gāzes cauruļvada. Gāzes - gaisa/slāpekļa maisījums jāizspiež tikai caur izpūšanas cauruļvadiem:

16.1.13.1. ja gāzes cauruļvada izpūšana veikta ar gaisu, izpūšanas beigas tiek noteiktas pēc skābekļa satura analīzes gāzes cauruļvados ar gāzes analizatoru sprādziendrošā izpildījumā. Skābekļa saturs gāzes cauruļvados nedrīkst pārsniegt 1 %;

16.1.13.2. ja gāzes cauruļvada izpūšana veikta ar inertu gāzi (piemēram, slāpekli), izpūšanas beigas tiek noteiktas pēc deggāžu satura analīzes gāzes cauruļvados. Deggāžu saturam gāzes cauruļvadā jābūt vismaz 95 %, vai gāzes cauruļvads jāizpūš līdz augstākam deggāžu satura līmenim, ja to paredzējis siltumiekārtas ražotājs, un šis līmenis norādīts siltumiekārtas ekspluatācijas instrukcijā. Papildus jāveic skābekļa satura analīzes gāzes cauruļvados. Skābekļa saturs gāzes cauruļvados nedrīkst pārsniegt 1 %.

16.1.14. Atbrīvojot gāzes cauruļvadu no gāzes, analīžu rezultāti jāfiksē gāzes bīstamo darbu izpildes norīkojumā. Uzpildot gāzes cauruļvadu ar gāzi, analīžu rezultāti jāfiksē operatīvajā žurnālā.

Aizliegts gāzes cauruļvadu izpūšanu veikt caur gāzes ietaises degļiem.

Pieslēdzot gāzes cauruļvadus pie darbā esošiem gāzes cauruļvadiem, ir jānodrošina, lai izplūstošās gāzes daudzums no cauruļvadu izpūšanas svecēm būtu pēc iespējas mazāks.

16.1.15. Izspiežot gāzi, gaisu vai inerto gāzi no gāzes cauruļvadiem, gāzes – gaisa maisījums jāizvada atmosfērā caur izpūšanas cauruļvadu.

16.1.16. Pārtraucot gāzes padevi iekārtām, noslēgarmatūrai uz gāzes iekārtas izpūšanas un drošības cauruļvadiem jābūt atvērtā stāvoklī, izņemot gadījumus, ja iekārtu ražotājs ir noteicis citādāk.

Nomainot kādu no gāzes cauruļvada konstruktīviem elementiem, pievienojot gāzes iekārtu vai pārmontējot atloku savienojumu, ir jāveic gāzes cauruļvada hermētiskuma pārbaude.

16.1.17. Remonta laikā, veicot gāzes cauruļvadu sistēmas iekārtu vai cauruļvadu posmu nomaiņu, atļauts izmantot tikai atbilstošam gāzes spiedienam aprēķinātas iekārtas vai cauruļvadus.

16.1.18. Ja kontrolpārbaudes laikā notiek nepieļaujama spiediena pazemināšanās gāzes cauruļvadā, tad ar speciāli šiem mērķiem paredzētiem līdzekļiem (piemēram, ar ziepju emulsiju vai gāzes noplūžu noteikšanas aerosolu) jāpārbauda gāzes cauruļvada savienojumu, drošības noslēgvārstu un noslēgarmatūras hermētiskums.

Aizliegts darbināt gāzes ietaisi, ja konstatēts gāzes cauruļvada, noslēgarmatūras vai drošības noslēgvārstu nehermētiskums. Pēc konstatētā defekta novēršanas jāveic atkārtota gāzes cauruļvada kontrolpārbaude.

16.1.19. Gāzes bīstamās telpās un sprādzienbīstamās zonās jāuzstāda signalizācija, kurai jāuzrāda bīstama gāzes koncentrācija. Signāls par gāzes noplūdi jāizvada uz vadības pulti. Saņemot signālu par sagāzētību, darbiniekiem jārīkojas atbilstoši ekspluatācijas instrukcijas prasībām. Aizliegts veikt signalizācijas pārbaudi, paaugstinot gāzes koncentrāciju telpās.

16.1.20. Ja nostrādā viens no gāzes noplūdes atklāšanas sistēmas detektoriem, tad lēmumu par iekārtas tālāku darbību pieņem atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.

16.1.21. Gāzes sprādzienbīstamās telpas un vietas jāaprīko ar gaisa ventilācijas iekārtām, kurām jādarbojas pastāvīgi.

16.1.22. Uz gāzes cauruļvadiem jānorāda gāzes plūsmas virziens un operatīvais apzīmējums. Virszemes gāzes cauruļvadi jākrāso dzeltenā krāsā.

16.1.23. Gaismas ķermeņiem gāzes bīstamās telpās un sprādzienbīstamās zonās jābūt sprādziendrošā izpildījumā. Spuldzes nomaiņu atļauts veikt tikai tad, kad uz gaismas ķermeņiem atslēgts spriegums.

16.1.24. Gāzes ietaisei un gāzes cauruļvadiem atrodoties darbā, iekārtu noslēgarmatūrai pirms drošības vārstiem jābūt atvērtai. Darbā esoša gāzes cauruļvada izpūšanas cauruļvadu noslēgarmatūrai jābūt aizvērtai.

16.1.25. Gāzes iekārtu filtru un armatūras savienojumu, kā arī armatūras blīvslēgu hermētiskuma pārbaude jāveic pēc apstiprināta grafika ar speciāli šiem mērķiem paredzētiem līdzekļiem.

16.1.26. Lai noteiktu gāzes filtru aizsērēšanas pakāpi, jāseko gāzes spiediena starpībai pirms un pēc filtriem. Maksimālā gāzes spiediena starpība filtros nedrīkst pārsniegt ražotāja instrukcijā norādīto lielumu.

16.1.27. Ja gāzes spiediena starpība pārsniedz ražotāja norādīto lielumu, filtrs ir jāatslēdz tīrīšanai vai nomaiņai atkarībā no filtrējošā elementa konstrukcijas. Filtra kasetes tīrīšana, ja paredzēta tās izjaukšana, jāveic ārpus sprādzienbīstamās zonas. Filtru tīrīšanas un tehniskās apkalpošanas darbu kārtībai jābūt norādītai gāzes iekārtu ekspluatācijas instrukcijā.

16.1.28. Aizliegts, veicot remonta darbus gāzes iekārtās, atbalstīties vai uzkāpt uz gāzes cauruļvada armatūras, ierīcēm un to impulsa līnijām.

16.1.29. Pirms gāzes ietaises remonta, kurtuvju un gāzes cauruļvadu apskates vai tīrīšanas gāzes cauruļvados pēc pirmās noslēgarmatūras jāuzstāda slēgplāksne. Gāzes cauruļvados atļauts uzstādīt tikai tādas slēgplāksnes, kuras ir paredzētas attiecīgam spiedienam.

16.1.30. Remontam atslēgtā gāzes iekārta jāatvieno no darbā esošo iekārtu kopējās dūmejas ar blīviem aizslietņiem vai starpsienām, ja katla iekārtas konstrukcija to atļauj.

16.1.31. Pirms darbu uzsākšanas kurtuvē jāveic gaisa analīze, nav pieļaujama dabasgāzes (metāna) klātbūtne.

16.1.32. Pēc gāzes cauruļvada remonta izņemt slēgplāksni no gāzes cauruļvada un ielaist tajā gāzi atļauts tad, kad noformēta remonta pabeigšanas dokumentācija.

16.1.33. Pirms gāzes sadedzināšanas iekārtas ieslēgšanas darbā un pēc tās apturēšanas kurtuves jāvēdina atbilstoši iekārtas ekspluatācijas un ražotāja instrukcijai.

16.1.34. Gāzes ietaises vadības sistēmai jānodrošina pārbaude drošības noslēgvārstu, izpildmehānismu un noslēgarmatūras pareizai darbībai šādos gadījumos:

16.1.34.1. pirms ietaises ieslēgšanas darbā pēc remonta;

16.1.34.2. pirms ietaises ieslēgšanas darbā pēc atrašanās rezervē;

16.1.34.3. pirms ietaises pārslēgšanas uz gāzes sadedzināšanu;

16.1.34.4. pēc drošības noslēgvārstu un noslēgarmatūras remonta.

Piezīme: Ja gāzes ietaisē nav vadības sistēmas ar šādu funkciju, tad atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju nosaka drošības noslēgvārstu, izpildmehānismu un noslēgarmatūras pareizas darbības pārbaudes nepieciešamību un apjomu.

16.1.35. Aizliegts gāzes ietaisi ieslēgt darbā, neieslēdzot gāzes kontroles un tehnoloģiskās aizsardzības ierīces.

16.1.36. Aizliegts stāvēt pret skatlūkām gāzes ietaises ieslēgšanas brīdī. Skatīties caur skatlūkām drīkst no droša attāluma.

16.1.37. Ja degļa aizdedzināšanas vai regulēšanas procesa laikā nodziest deglis, notiek liesmas atrašanās vai ierašanās gāzes deglī, tad deglis nekavējoties jāatslēdz. Deglis pirms atkārtotas aizdedzināšanas jāventilē.

Pēc visu degļu nodzišanas atkārtotu aizdedzināšanu atļauts uzsākt tikai pēc kurtuves un gāzeju izvēdināšanas.

16.1.38. Ja, pārtraucot gāzes padevi, nostrādā gāzes iekārtas cauruļvada drošības noslēgvārsts, tad gāzes padevi atļauts atjaunot tikai pēc šīs nostrādes iemesla noskaidrošanas un cēloņu novēršanas.

16.1.39. Gāzes ietaises ekspluatācijas instrukcijā jāparedz darbinieku rīcība gāzes spiediena neparedzētas pazemināšanās vai paaugstināšanās gadījumā.

16.1.40. Gāzes ietaise jāaptur, ja notikušas nepieļaujamas izmaiņas kādā no kontrolējamiem tehnoloģiskiem parametriem, tās kurtuvē noticis sprādziens vai aizdegušies nosēdumi uz sildvirsmām.

16.1.41. Nekavējoties jāatslēdz darbā esošas gāzes un siltumietaisies šādos gadījumos:

16.1.41.1. gāzes ietaišu telpā noticis sprādziens vai izcēlies ugunsgrēks;

16.1.41.2. bojāts gāzes cauruļvads, notiek gāzes noplūde un nav iespējams operatīvi atslēgt bojāto gāzes cauruļvada posmu.

16.2. Stiprības un hermētiskuma pārbaudes

16.2.1. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju organizē pazemes, virszemes un iekšējo gāzes cauruļvadu sistēmu, regulējošo un drošības iekārtu stiprības un hermētiskuma pārbaudes. Pārbaudes rezultāti tiek ierakstīti ekspluatācijas pasē.

16.2.2. Pirms stiprības vai hermētiskuma pārbaudes gāzes cauruļvadi un gāzes spiediena regulēšanas iekārtas jāiztīra un tās jāizpūš ar gaisu vai inerto gāzi.

16.2.3. Gāzes cauruļvadu sistēmu stiprības un hermētiskuma pārbaudes tiek veiktas pēc apstiprinātas programmas, izdodot atsevišķu norīkojumu.

16.2.4. Gāzes cauruļvadu sistēmu stiprības un hermētiskuma pārbaudē lieto atbilstošas precizitātes klases manometrus. Barometriskā spiediena mērīšanai lieto barometrus – aneroīdus. Spiediena pārbaudēs jālieto verificēti vai kalibrēti mērīšanas līdzekļi, kas atbilst spēkā esošā likuma "Par mērījumu vienotību" prasībām.

16.2.5. Pazemes gāzes cauruļvadu sistēmu hermētiskumu pārbauda pēc spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 242-15 "Dabasgāzes ārējo gāzesvadu sistēma"" un saistīto dokumentu prasībām.

16.2.6. Visiem jaunizbūvētiem un rekonstruētiem gāzes vadiem jāveic stiprības un hermētiskuma pārbaudes ar 16.1. tabulā uzrādīto spiedienu. Gāzes vadu sistēmu stiprību un hermētiskumu pārbauda ar gaisu vai inerto gāzi atbilstoši ekspluatācijas instrukcijai, ievērojot speciālus drošības pasākumus.

16.1. tabula

Gāzes vadu stiprības un hermētiskuma pārbaudes raksturlielumi

Klasifikācija	Maksimālais darba spiediens, P, bar	Stiprības pārbaude ⁽¹⁾		Hermētiskuma pārbaude		
		Pārbaudes spiediens, bar	Pārbaudes laiks, h	Pārbaudes spiediens, bar	Pārbaudes laiks, h	Pieļaujamais spiediena kritums
Pazemes gāzes vadi	Līdz 4	6	1	4	24	Atbilstoši normatīvo aktu prasībām ⁽²⁾
	Virs 4 līdz 6	8		6		
	Virs 6 līdz 12	16		12		
	Virs 12 līdz 16	21		16		
Virszemes un iekšējie gāzes vadi	Līdz 1	2	1	1	1	Pēc manometra rādījuma nav pieļaujams
	Virs 1 līdz 3	5		3		
	Virs 3 līdz 4	6		4		
	Virs 4 līdz 6	8		6		
	Virs 6 līdz 12	16		12		
	Virs 12 līdz 16	21		16		
	Virs 16	$1,25 \times P$		P		
Gāzes regulēšanas iekārtas un to cauruļvadi	Līdz 4	6	1	4	12	1 % no pārbaudes spiediena
	Virs 4 līdz 6	8		6		
	Virs 6 līdz 12	16		12		
	Virs 12 līdz 16	21		16		
	Virs 16	$1,25 \times P$		P		

Piezīme 1: Gāzes vada stiprības pārbaudes laikā nav pieļaujams spiediena kritums pēc manometra rādījuma.

Piezīme 2: Hermētiskuma pārbaudes pieļaujamais spiediena kritums nosakāms pēc spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 242-15 "Dabasgāzes ārējo gāzesvadu sistēma"" prasībām.

16.2.7. Gāzes cauruļvadu hermētiskuma pārbaudi var veikt pēc stiprības pārbaudes, izmantojot to pašu vidi un spiedienu un summējot pārbaudes laikus.

16.2.8. Veicot gāzes cauruļvada stiprības pārbaudi, defektu konstatēšanu drīkst uzsākt tikai pēc spiediena samazināšanas gāzes cauruļvadā līdz līmenim, kurš nav lielāks par hermētiskuma pārbaudei noteikto.

16.2.9. Stiprības un hermētiskuma pārbaudēs konstatētos trūkumus (defektus) novērš pēc spiediena pazemināšanas gāzes cauruļvadā līdz atmosfēras spiedienam. Stiprības

pārbaudes laikā konstatētos trūkumus novērš līdz gāzes cauruļvada hermētiskuma pārbaudei.

16.2.10. Pēc tam, kad novērsti stiprības vai hermētiskuma pārbaudē konstatētie trūkumi, veic atkārtotu stiprības un hermētiskuma pārbaudi.

16.2.11. Gāzes cauruļvadu tehniskā stāvokļa noteikšanai bez tehniskiem līdzekļiem (pārbaude ar mēraparātiem, potenciāla mērījumi utt.) var pielietot hermētiskuma pārbaudi ar spiedienu, ne zemāku par darba spiedienu.

16.2.12. Ārējo gāzes cauruļvadu sistēmu un GRP iekārtu stiprības un hermētiskuma pārbaudes tiek veiktas pēc armatūras, regulējošo un drošības iekārtu, kā arī mērinstrumentu montāžas. Ja pārbaudes spiediens ir augstāks nekā iekārtas vai armatūras darba spiediens, tad pirms tās ieliek slēgplāksni vai tās vietā cauruļvada posmu.

16.2.13. Pēc GRP, gāzes cauruļvadu un iekārtu stiprības pārbaudes ar noslēgtajiem regulatoriem un drošības vārstiem nepieciešams veikt atkārtotu hermētiskuma pārbaudi ar ieslēgtiem regulatoriem un drošības vārstiem, ievērojot regulatoru un drošības vārstu tehniskās prasības.

16.2.14. Dati par gāzes cauruļvadu, GRP vai citu gāzes ietaises elementu pārbaudēm, veiktajām tehniskajām apkalpošanām (tai skaitā par remontiem vai rekonstrukciju), kā arī veiktajām tehniskajām pārbaudēm (tai skaitā inspicēšanas institūciju pārbaudēm) jādokumentē iekārtas ekspluatācijas pasē vai spiedieniekārtas lietošanas žurnālā, kas sagatavots atbilstoši normatīvā akta par "Spiedieniekārtu kompleksu tehniskās uzraudzības kārtība" prasībām.

16.2.15. Pēc sekmīgas hermētiskuma pārbaudes, ja netiek veikta gāzes ietaises pievienošana pie piegādātāja gāzes cauruļvadiem, gaisa vai inertās gāzes spiediens pārbaudītājā sistēmā var tikt saglabāts līdz tās pievienošanai piegādātāja gāzes cauruļvadam vai gāzes ielaišanai tajā.

16.2.16. Visu spiedienu gāzes cauruļvadu hermētiskuma un izolācijas stāvokļa pārbaudes jāveic pēc atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprināta grafika, bet ne retāk kā vienu reizi 5 gados. Pārbaudes rezultāti jāfiksē, veicot ierakstu spiedieniekārtu kompleksa lietošanas žurnālā vai gāzes cauruļvada ekspluatācijas pasē. Nosakot remonta veidu un termiņus, jāņem vērā hermētiskuma un izolācijas stāvokļa pārbaudes rezultāti.

16.3. Gāzes regulēšanas punkti

16.3.1. GRP iekārtai un gāzes cauruļvadiem atrodoties darbā, iekārtas noslēgarmatūrai pirms drošības noplūdes vārstiem jābūt atvērtai un noplombētai, izņemot noslēgarmatūru, kura automātiski atgriežas atvērtā stāvoklī.

16.3.2. Visi regulēšanas, izmēģinājumu un remonta darbi GRP iekārtai jāveic pēc gāzes bīstamo darbu norīkojuma. Norīkojumam nepieciešamības gadījumā jāpievieno apstiprināta programma vai plāns, kurā norādīta izpildāmo darbu secība un citi nepieciešamie pasākumi.

16.3.3. Pirms GRP iekārtu un armatūras remonta darbu uzsākšanas remontam atslēdzamais gāzes cauruļvada posms ir jāatdala ar slēgplāksnēm.

16.3.4. GRP nožogojums (robeža), teritorija un telpas jāapzīmē ar attiecīgām ugunsdrošības zīmēm atbilstoši LVS 446. Uz nožogojuma ieejas izvietojumu

uzrakstu "GRP–uzmanīgi gāze" uz dzeltena fona ar melniem burtiem. Telpās jāizvieto pārnēsājamie ugunsdzēsības aparāti atbilstoši ugunsdrošības noteikumu prasībām.

16.3.5. Telpu iekšpusē gaismekļiem jābūt sprādziendrošā izpildījumā.

16.3.6. Cauruļvadiem un iekārtām jābūt nokrāsotiem dzeltenā krāsā un krāsojums jāuztur kvalitatīvā stāvoklī, bez rūsējuma pazīmēm. Telpa jāuztur tīrība, nedrīkst uzglabāt nepiederošus priekšmetus un materiālus.

16.4. Drošības vārsti un regulatori

16.4.1. Gāzes ietaises regulēšanas un drošības iekārtām un kontrolmēraparātiem jāatbilst projektā paredzētajiem gāzes parametriem.

16.4.2. Visu veidu GRP drošības un regulējošo iekārtu aparātu (vārstu) iestatījumu un darbības pārbaude jāveic pirms gāzes ielaišanas un remonta, kā arī ekspluatācijas laikā ne retāk kā vienu reizi gadā.

16.4.3. Atkarībā no maksimālā darba spiediena (MDS) regulatora izejas pusē drošības slēgvārstu nostrādes maksimālais augšējās robežas ieregulējums nedrīkst pārsniegt LVS 445 sērijas standartos noteiktos robežas iestatījumu parametrus (16.2. tabula).

**16.2.
tabula**

GRP noplūdes drošības vārstu nostrādes maksimālie augšējās robežas iestatījumu parametri

Maksimālais darba spiediens gāzes cauruļvadā (MDS)	Noplūdes drošības vārsta maksimālais augšējās robežas iestatījums
virs 5 līdz 16 bar	1,3 MDS
virs 2 līdz 5 bar	1,4 MDS
virs 0,1 līdz 2 bar	1,75 MDS
līdz 0,1 bar	2,5 MDS

16.4.4. Drošības vārstu un regulatoru pārbaude un ieregulēšana jāveic speciālā stendā. Pēc ieregulēšanas regulēšanas elements jānoplombē.

16.4.5. Drošības vārstu un regulatoru regulēšana un faktiskās nostrādes pārbaude jāveic pēc atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju apstiprināta grafika. Drošības vārstu un regulatoru iestatījumu parametri un pārbaudes rezultāti jāfiksē GRP periodiskās apskates un tehniskās apkalpošanas žurnālā.

16.4.6. Pirms drošības vārstu un regulatoru demontāžas uz gāzes cauruļvada jāuzstāda slēgplāksne. Pēc vārstu montāžas jāpārbauda savienojumu blīvums ar speciāli šim mērķim paredzētiem līdzekļiem.

16.4.7. Gāzes ietaišu izpildmehānismu elektropiedziņām jābūt sprādziendrošā izpildījumā un sazemētām.

16.4.8. Gāzes ietaišu ekspluatācija ar bojātiem drošības vārstiem un regulatoriem ir aizliegta.

16.5. Gāzes ietaišu kontroles, mērīšanas līdzekļi un automātikas ierīces

16.5.1. Atbildīgajam par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju jānodrošina uz gāzes cauruļvadiem un gāzes iekārtām uzstādīto kontroles un mērīšanas līdzekļu, kā arī automatizācijas un signalizācijas sistēmu tehniskā apkalpošana, atbilstības pārbaudes un remontu.

16.5.2. Gāzes ietaišu aizsardzības, bloķēšanas un signalizācijas ierīču nostrādes parametriem jāatbilst tehniskajā dokumentācijā noteiktiem iestatījumiem.

16.5.3. Kontroles, mērīšanas līdzekļu, automatizācijas, signalizācijas un aizsardzības sistēmu tehniskā apkalpošana, atbilstības pārbaude un remontu jāveic pēc apstiprināta grafika, ražotāja tehniskās dokumentācijas un ekspluatācijas instrukciju prasībām.

16.5.4. Ja kontroles un mērīšanas līdzekļi jānoņem pārbaudei vai remontam, to vietā nekavējoties jāuzstāda citi atbilstoši mērīšanas līdzekļi.

16.6. Darbs ar gāzes baloniem

16.6.1. Gāzes balonu pārvadāšana, ekspluatācija un glabāšana jāveic saskaņā ar darba aizsardzības prasībām un ekspluatācijas instrukcijām.

16.6.2. Ar atbildīgā par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju rīkojumu jānorīko atbildīgie darbinieki par gāzes balonu drošu ekspluatāciju.

16.6.3. Gāzes balonus glabāt un transportēt atļauts tikai ar uzstādītiem ventiļa aizsargiem. Transportēšanas laikā baloni jāšargā no grūdieniem un triecieniem.

16.6.4. Prasības gāzes balonu glabāšanai:

16.6.4.1. aizliegts uzglabāt vienā telpā skābekļa balonus, balonus ar degtspējīgām gāzēm un balonus ar gāzēm, kas var radīt sprādzienbīstamu maisījumu;

16.6.4.2. glabājot skābekļa balonus, nepieļaut to armatūras saskari ar eļļainiem (eļļu saturošiem) materiāliem;

16.6.4.3. paceļot gāzes balonus ar rokām, aizliegts satvert tos aiz ventiļiem;

16.6.4.4. gāzes baloniem jābūt nostiprinātiem, lai nepieļautu to apgāšanos;

16.6.4.5. aizliegts gāzes balonu un to armatūras remonts;

16.6.4.6. novietot degtspējīgus materiālus un darbā izmantot atklātu uguni atļauts 10 m attālumā no noliktavas, kur uzglabā balonus ar degtspējīgām gāzēm.

16.6.4.7. balonus ar degtspējīgām gāzēm un vielām vai balonus ar oksidējošām gāzēm un vielām teritorijā uzglabā konteineros. Minimālais attālums no konteinera līdz citam gāzes balonu konteineram ir 6 m;

16.6.4.8. gāzes balonu glabāšanas telpas durvīm jābūt noslēgtām;

16.6.4.9. pie ieejas telpās, kur glabājas gāzes baloni, jābūt uzstādītām drošības zīmēm, kas brīdina par to, ka telpā atrodas gāzes baloni un/vai par sprādziena un uguns bīstamību. Drošības zīmēm jāatbilst spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" un standarta LVS 446 prasībām.

16.6.5. Katru reizi pēc reduktora pievienošanas gāzes balonam jāpārbauda savienojumu blīvums ar speciāli šim mērķim paredzētiem līdzekļiem. Vizuāli jāpārbauda lokano šļūteņu un caurulīšu tehniskā darba kārtība.

16.6.6. Nepieļaut skābekļa balonu, to reduktoru, armatūras un citu gāzes metināšanas un metālgriešanas iekārtu sastāvdaļu saskari ar eļļām, eļļainu apģērbu un slaukāmo materiālu.

16.6.7. Pārvietojot un glabājot tukšus degtspējīgu gāzu balonus, jāievēro tās pašas drošības prasības kā pārvietojot un glabājot pilnus gāzes balonus.

16.6.8. Gāzes baloni darba vietā jānogādā ar speciāliem tam paredzētiem pārvietošanas līdzekļiem. Gāzes baloniem šajos līdzekļos jābūt nostiprinātiem.

16.6.9. Aizliegts lietot bojātu gāzes balonu.

16.6.10. Uz gāzes balona korpusa jābūt informācijai par tajā esošo gāzi.

16.7. Gāzes bīstamie darbi

16.7.1. Gāzes bīstamie darbi jāveic pēc gāzes bīstamo darbu norīkojuma (3. pielikums).

Pirms darbu sākuma abi norīkojuma eksemplāri tiek nodoti operatīvajam personālam, kas norīkojumus reģistrē "Gāzes bīstamo darbu norīkojumu reģistrācijas žurnālā" (žurnāla paraugs norādīts LVS 445 sērijas standartu pielikumos), piešķirot tiem reģistrācijas numuru.

Žurnālā tiek reģistrēta tikai pirmreizējā pielaišana pie darba – norīkojuma atvēršana un norīkojuma noslēgšana pēc pilnīgas darba pabeigšanas.

Žurnāla uzglabāšanas termiņš ir vismaz 2 (divi) gadi pēc pēdējā ieraksta veikšanas.

Žurnāls var tikt uzturēts arī elektroniskajā sistēmā.

Piezīme: Gāzes bīstamo darbu norīkojumu reģistrācijas žurnālā jānorāda darba vieta un darba saturs, atbildīgajam par darba izpildi jānorāda amats, vārds, uzvārds. Norīkojuma devējam jānorāda amats, vārds, uzvārds un paraksts. Gāzes bīstamo darbu norīkojuma atvēršanas (sākotnējā pielaišana) pielaidējam jānorāda datums, laiks, amats, vārds, uzvārds un paraksts. Pielaidējam rīkojuma noslēgšanā jānorāda datums, laiks, amats, vārds, uzvārds un paraksts.

16.7.2. Veicot gāzes bīstamus darbus, jāievēro sekojošas prasības:

16.7.2.1. jāizmanto pārnēsājami gaismekļi sprādziendrošā izpildījumā;

16.7.2.2. instrumentiem jābūt piemērotiem darbiem sprādzienbīstamā vidē;

16.7.2.3. aizliegts izmantot bojātas elektriskās urbjmašīnas un citus elektroinstrumentus un ierīces, kuru darbība rada dzirksteļošanu.

16.7.3. Gāzes bīstamie darbi ir:

16.7.3.1. jaunizbūvētu un pārbūvētu gāzes cauruļvadu pievienošana pie darbā esošiem gāzes cauruļvadiem;

16.7.3.2. gāzes ielaišana gāzes cauruļvados un gāzes ietaisēs uzsākot to ekspluatāciju vai pēc remonta;

16.7.3.3. gāzes ietaišu palaišanas-iergulēšanas darbi;

16.7.3.4. gāzes cauruļvadu un gāzes ietaises iekārtu tehniskā apkalpošana un remontdarbi;

16.7.3.5. filtru tīrīšana, slēgplāksņu ielikšana un izņemšana no darbā esošiem gāzes cauruļvadiem;

- 16.7.3.6.** gāzes cauruļvada atvienošana, izpūšana (degazēšana);
- 16.7.3.7.** gāzes cauruļvada noslēgarmatūras tehniskā apkalpošana un remonts;
- 16.7.3.8.** gāzes spiediena iekārtu sagatavošana tehniskajai pārbaudei;
- 16.7.3.9.** rakšanas darbi pazemes gāzes cauruļvada tuvumā, gāzes noplūdes vietā līdz tās likvidēšanai;
- 16.7.3.10.** visu veidu remontdarbi, kuru laikā veicami ugunsbīstamie darbi uz gāzes cauruļvadiem vai gāzes iekārtām. Šādu darbu veikšanai jāizdod arī ugunsbīstamo darbu norīkojums.

16.7.4. Veicot gāzes bīstamos darbus, darba vietā jānodrošina ugunsdzēsībai nepieciešamie līdzekļi, kas jānorāda norīkojumā. Par ugunsdzēsībai nepieciešamo līdzekļu nodrošinājumu gāzes bīstamo darbu veikšanas vietā atbild atbildīgais par darbu izpildi. Darba vietas nodrošināšanai nedrīkst izmantot ugunsdzēsības līdzekļus, kas izvietoti speciāli iekārtotās un apzīmētās vietās.

Jābūt nodrošinātiem brīviem evakuācijas ceļiem. Darba vietās nedrīkst smēķēt.

17. Drošības prasības transporta un siltumietaišu ekspluatācijai

17.1. Dzelzceļa infrastruktūra

17.1.1. Ja teritorijā paredzēta dzelzceļa transporta kustība, darbiniekiem manevrēšanas laikā aizliegts atrasties dzelzceļa sastāva kustības zonā tuvāk par 2 m no dzelzceļa sliedēm.

17.1.2. Signālzīmēm jābūt labā tehniskā stāvoklī un jāatjauno pēc nepieciešamības.

17.1.3. Pārmiju pārslēdzēja mehānismam mazlietotās dzelzceļa līnijās atkarībā no kustības biežuma un rakstura, ceļa profila u.c. ir jābūt noslēgtam ar kontrolslēdzeni, šo pārmiju uzskaitījumam jābūt iekļautam ekspluatācijas instrukcijā.

17.1.4. Sliežu ceļu pārmijām ir jābūt attīrītām no sniega, nepiederošiem priekšmetiem un materiāliem. Dzelzceļa sliedes nedrīkst būt aizaugušas ar zāli.

17.1.5. Cisternām, kas novietotas uz dzelzceļa, ir jābūt sakabinātām un nostiprinātām ar bremžu ķīļiem. Aizliegts bremžu ķīļu vietā likt zem vagonu riteņiem ķieģeļus, akmeņus, dēļus vai citus priekšmetus.

17.1.6. Šķidrā kurināmā izliešanas zonā nav pieļaujama dzelzceļa cisternu nostiprināšana pret izkustēšanos ar bremžu ķīļiem, kuri izgatavoti no dzirksteles radoša materiāla.

Dzelzceļa cisternu pārvietošanai aizliegts izmantot laužņus, caurules vai citus metāla priekšmetus.

Dzelzceļa cisterna ir jānostiprina līdz lokomotīves atkabināšanai.

17.1.7. Darbiniekam, kurš ierauga cilvēka dzīvībai vai transporta kustībai bīstamus apstākļus, ir jādod signāli, lai apstādinātu dzelzceļa manevrējošo sastāvu.

17.1.8. Atklājot dzelzceļa sliežu ceļu bojājumus, jāinformē atbildīgais darbinieks par sliežu ceļu uzturēšanu, lai veiktu pasākumus bojājumu novēršanai.

17.2. Šķidrā kurināmā iekārtas

17.2.1. Šķidrā kurināmā iekārtām vienu reizi divos gados jāveic elektroinstalācijas (tai skaitā zibensaizsardzības un zemējuma ierīču) pārbaude. Atbilstoši ugunsdrošības noteikumiem pārbaudes rezultāti jānoformē ar aktu.

17.2.2. Virs zemes šķidrā kurināmā rezervuāriem jābūt uzstādītām kāpnēm ar margām. Šķidrā kurināmā rezervuāra pārseguma jumtam pa perimetru jābūt aprīkotam ar nožogojumu.

Uz šķidrā kurināmā rezervuāra pārseguma piekļūšanai pie paraugu ņemšanas vietām, ventilācijas iekārtām un lūkām, kā arī to apkalpošanai jābūt uzstādītām apkalpes platformām.

17.2.3. Gadījumos, ja, kāpjot uz dzelzceļa vai auto cisternām pastāv kritiena risks, darbi jāorganizē atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā" prasībām.

Cisternas uz izliešanas estakādes ir jāapkalpo vismaz diviem darbiniekiem, kuriem jāatrodas savstarpējās redzamības zonā.

17.2.4. Šķidrā kurināmā (piemēram, dīzeļdegvielas) noliešanas laikā dzelzceļa vai auto cisterna ir jāsamazina ar pārnēsājamo zemējumu.

17.2.5. Šķidrā kurināmā paraugu ņemšana analīzēm no cisternām un rezervuāriem jāveic atbilstoši ekspluatācijas instrukcijā noteiktajām prasībām.

17.2.6. Veicot paraugu ņemšanu analīzēm, mērot degvielas līmeni, atverot cisternu un rezervuāru lūkas, kā arī veicot rezervuāru drenēšanu, ja nepieciešams, darbiniekam jāizmanto IAL un pēc iespējas jāatrodas vēja pusē, lai izvairītos no tvaiku un gāzu ieelpošanas un degvielas nokļūšanas uz apģērba.

Šķidrā kurināmā paraugu pārvietošanai jāizmanto atbilstoši uzglabāšanas trauki, kas piemēroti konkrētai vielai.

17.2.7. Aizliegts izmantot šķidrā kurināmā cauruļvadus par atbalsta konstrukcijām.

17.2.8. Atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju nosaka dīzeļdegvielas rezervuāru sprādzienbīstamās vietas, kur darbi jāveic atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības darbā sprādzienbīstamā vidē" prasībām.

17.2.9. Rezervuāri, kuriem ir jāveic iekšējā apskate, remonts vai tīrīšanas darbi no nosēdumiem un netīrumiem, ir pilnībā jāatbrīvo no degvielas, jāatslēdz ar noslēgarmatūru degvielas iespējamie padeves cauruļvadi un jāuzstāda slēgplāksnes.

Pirms tīrīšanas darbiem tvertnēs un rezervuāros jānodrošina darba veikšanai piemērota vide ar dabīgo vai mehānisko ventilāciju (piemēram, ventilators, gaisa pieplūdes kompresors) un jāpārbauda gaisa kvalitāte (iespējamo kaitīgo vielu esamība un skābekļa daudzums).

Papildus darbiniekam atļauts izmantot IAL (piemēram, elpošanas sistēma ar gaisa padevi), ievērojot spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus" prasības.

No rezervuāriem un tvertnēm savāktā šķidrā kurināmā atlikumi un nosēdumi jāutilizē valsts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

17.2.10. Veicot darbus ar šķidro kurināmo, jāievēro 15. nodaļas drošības prasības darbam ar ķīmiskajām vielām.

17.2.11. Ja nepieciešams veikt darbus šķidrā kurināmā rezervuārā, darbi organizējami atbilstoši 14.5. nodaļas prasībām.

17.3. Siltumietaisies

17.3.1. Siltumietaišu drošības vārstiem jābūt noplombētiem un savlaicīgi pārbaudītiem atbilstoši faktiskajai nostrādei. Jābūt sastādītam un apstiprinātam drošības vārstu faktiskās nostrādes pārbaudes periodiskuma grafikam.

17.3.2. Veicot iekārtu hidrauliskos izmēģinājumus, pārbaudāmo metināto šuvju apskati atļauts veikt tikai pēc izmēģinājuma spiediena samazināšanas līdz darba spiedienam.

Atklājot sildvirsmu, tvaika cauruļvadu, kolektoru, cauruļvadu, kā arī armatūras korpusu lielus, bīstamus neblīvumus, nepieciešams nekavējoties aizvest darbiniekus no avārijas stāvoklī esošās iekārtas, norobežot bīstamo zonu un izvietot brīdinājuma zīmi – "Bīstama zona!" (1. pielikums).

17.3.3. Veicot katla apgaitu un apskati, aizliegts atvērt skatlūkas un līdlūkas.

17.3.4. Skatlūkām, caur kurām notiek pastāvīga liesmas vizuālā kontrole, jābūt ar stikla aizsegu.

17.3.5. Pirms siltumietaisies iedarbināšanas jāpārtrauc visi remonta darbi uz iekārtām un to elementiem, kas atrodas tiešā iedarbināmās siltumietaisies tuvumā.

17.3.6. Veicot rokas režīmā tvaika katlu periodisko nopūšanu, vispirms pilnībā jāatver otrā vides plūsmas kustības virzienā esošā noslēgarmatūra, pēc tam pakāpeniski pirmā. Beidzot nopūšanu, vispirms pilnīgi jāaizver pirmā noslēgarmatūra un tikai pēc tam pilnīgi otrā.

17.3.7. Ja tiek pārtraukta gāzes padeve gāzes ietaisēm (katliem, gāzes turbīnām, u.c.), gāzes cauruļvads jāatslēdz ekspluatācijas instrukcijā noteiktajā kārtībā.

17.3.8. Remonta darbu laikā atvērti cauruļvadu izvadi (tvaika un ūdens cauruļvadi, drenāžas pievienojumi, u.c.) jānodrošina pret svešķermeņu iekļūšanu.

17.3.9. Aizliegts darbā esošai turbīnai veikt eļļas un regulēšanas sistēmu remonta darbus. Atļauts veikt tikai eļļas sistēmas manometru nomaiņu.

17.3.10. Izpildot remontdarbus turbīnas eļļas sistēmā, jāievēro:

17.3.10.1. veicot ugunsbīstamos darbus, jāizpilda 14.4. nodaļas prasības;

17.3.10.2. eļļas sistēmas cauruļvada atloku, uzgaļu, atzarojumu u.c. metināto šuvju pārmetināšanas gadījumā jāveic šo mezglu metāla kontroles ar nesagraujošām metodēm pārbaude;

17.3.10.3. izlijusī eļļa nekavējoties jāsavāc un jāutilizē atbilstoši normatīvo aktu prasībām;

17.3.10.4. veicot eļļas attīrīšanu, jāievēro ekspluatācijas instrukcijas prasības;

17.3.10.5. eļļas sistēmas cauruļvadu un eļļas dzesētāju tīrīšana var tikt veikta ar tvaiku, kura spiediens ir līdz 6 bar. Darbus eļļas tvertņu iekšpusē atļauts veikt pēc to pilnīgas iztukšošanas, attīrīšanas no eļļas paliekām un duļķēm.

17.3.11. Ugunsbīstamie darbi pie gāzes turbīnu udeņraža un eļļas blīvējuma sistēmu elementiem, ja tajos ir udeņradis, jāveic saskaņā ar ugunsbīstamo darbu norīkojumā noteikto attālumu un citiem drošības pasākumiem.

Aizliegts veikt ugunsbīstamos darbus tieši uz ģenerators korpusa, eļļas blīvējuma vai udeņraža sistēmas cauruļvadiem, ja tajos ir udeņradis.

Uz ģenerators, kurš tiek dzesēts ar udeņradi, korpusa vai aizsargapvalka redzamā vietā jābūt izvietotiem brīdinošiem uzrakstiem – "Udeņradis", brīdinājuma zīmēm "Eksplozīva vide", "Vispārēja bīstamība" un aizlieguma zīme "Smēķēšana un atklāta liesma aizliegta". Drošības zīmēm jāatbilst spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" prasībām.

17.4. Kurtuves, dūmejas, gaisa cauruļvadi, katlu boileri un dūmeņi

17.4.1. Remontdarbi siltumietaišu dūmejās un gaisa padeves cauruļvados jāveic, ievērojot šādus nosacījumus:

17.4.1.1. siltumietaisēm jābūt atslēgtām no pārējām iekārtām un sistēmām (tvaika, ūdens, kurināmā padeves, gāzes un gaisa cauruļvadiem). Aiz aizvērtas sistēmas galvenās noslēgarmatūras jābūt uzstādītām slēgplāksnēm, kurām jābūt aprēķinātām maksimāli iespējamajam spiedienam atslēgtajā posmā;

17.4.1.2. jāveic kurtuves ventilācija un jāpārbauda kurtuves gaisa sastāvs, skābekļa saturam jābūt ne mazākam par 20 %;

17.4.1.3. izpildot remontu, jāievēro 14.5. nodaļas prasības;

17.4.1.4. jāatslēdz spriegums no mehānismu elektropiedziņām, ievērojot spēkā esošā normatīvā akta "Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības" un energostandarta LEK 025 prasības.

17.4.2. Strādājot kurtuvē, darba vieta jānodrošina ar mākslīgo apgaismojumu saskaņā ar 3.24. p. prasībām.

17.4.3. Pirms remonta uzsākšanas jānodrošina darba veikšanai piemērota vide un gaisa kvalitāte, izmantojot dabisko vai mehānisko ventilāciju (piemēram, ventilators, gaisa pieplūdes kompresors). Jāpārbauda gaisa kvalitāte (iespējamo kaitīgu vielu esamība un skābekļa daudzums), lai neapdraudētu darbinieku dzīvību un veselību.

17.4.4. Aizliegts strādāt kurtuvē, ja iespējams katla elementu krišanas risks. Pirms iekāpt kurtuvē, nepieciešams pārliecināties par stabilu pamatu zem kājām.

17.4.5. Darbi kurtuvē un boileros vienlaicīgi jāveic vismaz 2 darbiniekiem.

17.4.6. Aizliegts vienlaikus veikt darbus katla dūmejās un tīrīt kurtuvi.

17.4.7. Pirms uzsākt darbus katla boilerī, jābūt atvērtām abām līdlūkām.

17.4.8. Dūmeņu un dūmeju ārējā apskate jāveic atbilstoši spēkā esošā normatīvā akta "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā" prasībām.

17.4.9. Pirms veikt darbus dūmejās, jānosaka darba izpildei piemērotas un drošas metodes. Ja ir nepieciešams pārvietoties pa dūmežām, pirms pārvietošanās jāpārbauda to grīdas un sānu apšuvuma izturība. Dūmejās, atklājot bojājumus, neizturīgās vietās

un vietās, kur dūmeja no horizontālas kļūst vertikāla, jāveic pasākumi, lai novērstu darbinieku krišanu.

17.4.10. Veicot darbu vai apskates, dūmeņa ārpusē no cilvēku celšanai paredzētā pacēlāja ap dūmeni jābūt norobežotai bīstamai zonai, kuras platums ir vienāds ar 1/10 no dūmeņa augstuma. Uz norobežojušām konstrukcijām ir jāizvieto drošības informatīvās zīmes "Bīstama zona" (1. pielikums), kas aizliedz ieiet norobežojuma zonā.

17.4.11. Dūmeņa iekšējo remontu drīkst veikt pēc tā attīrīšanas.

17.4.12. Veicot darbus dūmeņa iekšpusē vienlaicīgi no vairākiem līmeņiem, tie jānodala viens no otra ar nepārtrauktu platformu (starpsienu).

17.4.13. Beidzot darbus kurtuvēs, dūmejās, gaisa cauruļvados, boileros, jāpārlicinās, vai tajos nav palikuši darbinieki vai nepiederoši priekšmeti.

1.

www.lekenergo.lv

pielikums.
Drošības zīmes un signālkrašojumi

Grafiskais attēls	Nozīme, nosaukums un izmēri	Lietošana
	Drošības zīme "BĪSTAMA ZONA"	Izmanto termoelektrostaciju siltuma un gāzes ietaisēs. Norāda bīstamību zonās, kur atklātas bīstamas noplūdes siltuma vai gāzes iekārtām. Veicot darbus augstumā, norāda uz bīstamību blakus esošajās zonās.
	Drošības zīme "STRĀDĀT ŠEIT"	Izmanto termoelektrostaciju siltuma un gāzes ietaisēs. Izvieto darba vietā.
	Aizlieguma zīme "NESLĒGT" (pārvietojama) Apļa diametrs uz balta kvadrāta, kuru izvieto uz atslēgām un pogām, ir 0,05 m, pārējiem – ne mazāk par 0,1 m	Aizlieguma zīmi ar simbolu "Neslēgt" (nemainīt slēdža stāvokli) izvieto elektroietaisēs atbilstoši energostandarta LEK 025 norādījumiem, kā arī uz komutācijas aparātiem, veicot darbus siltumietaisēs ar elektropiedziņu, kas apkalpo automātikas, mērinstrumentu un aizsardzības elektrisko daļu.
	Aizlieguma zīme: "AIZLIEGTS" "AIZLIEGTS ATVĒRT"	Aizlieguma zīmes ar informācijas zīmēm vai simboliem "Aizliegts atvērt" un "Aizliegts aizvērt" izvieto uz aizbīdņiem un ventiļiem.
	"AIZLIEGTS AIZVĒRT"	
	-	Signālkrašojuma nozīme – "Stāt!".
	-	Signālkrašojuma nozīme – "Esi uzmanīgs!" vai "Ievēro piesardzību!".

2. pielikums.

Norīkojuma veidlapas forma un aizpildīšanas kārtība

Struktūrvienība: _____ Darbuņēmējs: _____
(uzņēmums, amats, vārds, uzvārds)

Norīkojums Nr. _____ darbiem siltumietaisēs

Atbildīgajam par darba izpildi: _____
(vārds, uzvārds)

Pielaidējam: _____
(vārds, uzvārds vai ieraksts "operatīvajam personālam")

Uzraugam: _____
(vārds, uzvārds)

ar brigādes locekļiem: _____
_____
_____
(vārds, uzvārds)

uzdots: _____
_____
_____
(objekts, darba saturs, darba vieta)

Darbu sākt: _____ (datums) _____ (laiks)

Darbu beigt: _____ (datums) _____ (laiks)

Pasākumi darba vietas sagatavošanai

1. tabula

Ietaises un iekārtas nosaukumi, kurās jāveic atslēgumi, pārslēgumi vai zemējumu uzlikšana	Izpildāmās darbības – kam jābūt atslēgtam un kur saņemtam, aizvērtam, atvērtam vai nodrenētam, gaisa parauga analīzes nepieciešamība u.c.	Atzīme par izpildi (vārds, uzvārds, paraksts)
Elektrodrošības pasākumi (ja nepieciešams)		

Īpaši norādījumi: _____
_____
_____

Atbildīgais par darba organizāciju:

- norīkojumu izsniedza _____ (datums, laiks) _____ (vārds, uzvārds, paraksts)

- norīkojumu pagarināja līdz: _____ (datums, laiks) _____ (vārds, uzvārds, paraksts)

Norīkojuma pagarināšanas datums un laiks: _____

Darbinieks, kurš noteica elektrodrošības pasākumus: _____
_____
(vārds, uzvārds, amats, ED grupa, paraksts)

Atļauja darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba

2. tabula

Darba vietu sagatavot un pielaišt pie darba atļāva (amats, vārds, uzvārds, paraksts)	Datums, laiks	Atļauju darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba saņēma (amats, vārds, uzvārds, paraksts)

Gaisa parauga analīze: _____
(analīzes rezultāts, amats, vārds, uzvārds, paraksts)

Darba vieta sagatavota. Darbā paliek: _____

Pielaidējs: _____
(vārds, uzvārds, paraksts)

Uzraugs: _____
(vārds, uzvārds, paraksts)

Atbildīgais par darba izpildi: _____
(vārds, uzvārds, paraksts)

Mērķa instruktāža par darba apstākļiem

3. tabula

Instruētā brigādes locekļa vārds, uzvārds	Datums	Instruētā paraksts	Instruētāja (atbildīgā par darba izpildi (uzrauga)) vārds, uzvārds	Instruētāja (atbildīgā par darba izpildi (uzrauga)) paraksts

Ikdienas pilaide darbam un darba pabeigšana

4. tabula

Brigāde instruēta un pielaiستا sagatavotā darba vietā				Darbs pabeigts, brigāde aizvesta	
Darba vietas nosaukums	Datums, laiks	Pielaidēja vārds, uzvārds paraksts	Atbildīgā par darba izpildi (uzrauga) paraksts	Datums, laiks	Atbildīgā par darba izpildi (uzrauga) paraksts

Izmaiņas brigādes sastāvā

5. tabula

Iekļauts brigādē (amats, vārds, uzvārds)	Izslēgts no brigādes (amats, vārds, uzvārds)	Datums, laiks	Izmaiņas atļāva (amats, vārds, uzvārds, paraksts)

Darbs pilnībā pabeigts, brigāde no darba vietas izvesta, uzstādītās drošības zīmes un
nožogojumi noņemti,

paziņots (kam): _____
(amats, vārds, uzvārds)

Datums: _____, laiks: _____

Atbildīgais par darba izpildi (uzraugs): _____
(vārds, uzvārds, paraksts)

Darba vietas apskatītas, norīkojums noslēgts: datums _____, laiks _____

Pielaidējs: _____
(vārds, uzvārds, paraksts)

1. Norādījumi norīkojuma veidlapas aizpildīšanai

1.1. Ja norīkojums tiek noformēts elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kur darbinieku darbības tiek apliecinātas elektroniski, visas darbības, kuras ir saistītas ar norīkojuma izsniegšanu, reģistrēšanu, apstiprināšanu, uzglabāšanu u.c., tiek veiktas elektroniski atbilstoši kārtībai, ko noteicis atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.

1.2. Ja norīkojumu noformē uz papīra, tad:

1.2.1. ieteicams norīkojuma veidlapu drukāt uz vienas lapas abām pusēm;

1.2.2. ierakstus norīkojumā veic latviešu valodā, tiem ir jābūt salasāmiem un darbiniekiem saprotamiem. Norīkojumu aizpilda, noformē elektroniski vai rokrakstā un nav atļauts tekstā izdarīt labojumus, svītrojumus vai papildinājumus. Ja sagatavotajā norīkojuma veidlapā kāda no rindām nav aizpildīta vai netiek aizpildīta, tad šajā rindā visā tās garumā jāieviek svītra vai Z burts;

1.2.3. norīkojumu numerācijas kārtību nosaka atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju;

1.2.4. norādot datumu, vispirms norāda mēneša dienas kārtas skaitli, tad mēneša kārtas skaitli, pēc tam gada kārtas skaitli (ar četriem cipariem);

1.2.5. norīkojumā norāda darbinieka vārdu, uzvārdu;

1.2.6. norīkojumā norāda mehānismu, iekārtu, noslēgarmatūras operatīvos apzīmējumus.

1.3. Ja norīkojuma laukā "Ar brigādes locekļiem", "Uzdots", "Īpaši norādījumi", 1. tabulā "Pasākumi darba vietas sagatavošanai" trūkst vietas visu nepieciešamo ierakstu veikšanai, norīkojumam var pievienot pielikumu. Šajā gadījumā tabulas pēdējā rindā vai teksta beigās ieraksta frāzi "skatīt pielikumu Nr. ...". Pielikumā jābūt norādītam pielikuma numuram un tā norīkojuma numuram, pie kura šis pielikums ir pievienots. Pielikums jāparaksta atbildīgajam par darba organizāciju.

2. Norīkojuma lauku aizpildīšana

2.1. Norīkojuma veidlapas augšdaļā norāda izsniedzēja struktūrvienību un darbuzņēmēju, kurš veikts konkrētos darbus.

2.2. Rindā "Atbildīgajam par darba izpildi" norāda darbinieka vārdu, uzvārdu.

2.3. Rindā "Pielaidējam" norāda pielaidēja vārdu, uzvārdu vai gadījumā, ja siltumietaisis apkalpo operatīvais personāls, rindā "Pielaidējam" ieraksta "Operatīvajam personālam".

2.4. Rindā "Uzraugam" norīkojuma izsniedzējs norāda uzrauga amatu, vārdu, uzvārdu. Ja norīkojuma izsniedzējs nenorīko uzraugu, tad šajā rindā ieraksta "nav nepieciešams".

2.5. Rindās "Brigādes locekļiem" norāda brigādes locekļus. Izpildot darbus, kuros tiek izmantoti mehānismi, autoceltņi vai automobiļi, šajā rindā norāda par konkrētu mehānismu atbildīgo brigādes locekli un attiecīgo mehānismu, kā arī stropētāju un veic līdzīgas norādes, ja tādas nepieciešamas.

2.6. Rindās "uzdots" norāda siltumietaišu objektu, darba vietu t.sk. operatīvo apzīmējumu un darba saturu.

2.7. Rindās "Darbu sākt" un "Darbu beigt" norāda paredzētā darba sākuma un beigu datumu un laiku.

2.8. 1. tabulas 1. kolonnā norāda siltumietaišu vai elektroietaišu un iekārtas nosaukumus, kurās nepieciešams izdarīt pārslēgumus, atslēgumus, sagatavojot drošu darba vietu.

2.9. 1. tabulas 2. kolonnā norāda to aizbīdņu, komutācijas aparātu, pievienojumu un iekārtu nosaukumus un operatīvos apzīmējumus, ar kurām nepieciešams veikt operācijas. Izpildot operācijas, atzīmē to izpildi 1. tabulas 3. kolonnā, atzīmējot darba vietas sagatavošanas izpildi, ierakstot, savu vārdu, uzvārdu un parakstu.

2.10. 1. tabulā zem rindas "Elektrodrošības pasākumi (ja nepieciešams)":

2. kolonnā norāda to komutācijas aparātu, pievienojumu un iekārtu nosaukumus un operatīvos apzīmējumus, ar kurām nepieciešams veikt operācijas, un vietas, kur jāveic saņemšana.

3. kolonnā darba vietas sagatavotājs veic atzīmi par sagatavošanas izpildi, ierakstot, savu vārdu, uzvārdu un parakstu.

2.11. Ja pielaidējam tiek uzdots veikt pielaidi darbam jau sagatavotā darba vietā, norīkojuma izsniedzējs 1. tabulas 2. kolonnā norāda operācijas, kuras nepieciešamas darba vietas sagatavošanai, norādot jau izpildītās operācijas.

2.12. Ja darbu izpildes laikā darba vietas sagatavošana nav nepieciešama, 1. tabulas 1. kolonnā veic ierakstu "nav nepieciešams".

2.13. Rindās "Īpaši norādījumi" ieraksta:

2.13.1. papildu pasākumus, kas nepieciešami strādājošo drošībai (piemēram, nožogojumi, gaisa sastāva pārbaude, ugunsdrošības pasākumi u.c.);

2.13.2. darba posmus vai atsevišķas operācijas, kuras veicamas atbildīgā par darbu organizāciju tiešā vadībā;

2.13.3. atļauju atbildīgajam par darbu izpildi vai uzraugam pāriet uz citu darba vietu un veikt atkārtotu pielaidi darbam;

2.13.4. atļauju mainīt operatīvo stāvokli darba vietā esošajai noslēgarmatūrai;

2.13.5. citus norādījumus, kas saistīti ar veicamo darbu.

2.14. Rindās "norīkojumu izsniedza" un "norīkojumu pagarināja līdz" norīkojuma izsniedzējs norāda datumu, laiku, vārdu, uzvārdu un parakstu.

2.15. Rindā "Darbinieks, kurš noteica elektrodrošības pasākumus" parakstās, norādot vārdu, uzvārdu, amatu, elektrodrošības grupu.

2.16. 2. tabulu aizpilda, saņemot atļauju darba vietas sagatavošanai un pirmreizējai pieļaušanai darbam.

2.17. 2. tabulas 1. kolonnā tiek norādīts darbinieka amats, vārds, uzvārds un paraksts, kas atļāvis darba vietas sagatavošanu un pielaidi darbam. 2. kolonnā norāda atļaujas došanas datumu un laiku. 3. kolonnā norāda amatu, vārdu, uzvārdu un parakstu darbinieki, kas saņēmuši atļauju darba vietas sagatavošanai un pirmreizējai pieļaušanai.

darbam. Ja darba vietu sagatavo vairāki darbinieki, 3. kolonnu aizpilda visi šie darbinieki.

2.18. Ja atļaujas darba vietas sagatavošanai un pielaidei darbam saņemtas dažādos laikos, 2. tabulā aizpilda divas rindas – vienu par atļaujas saņemšanu darba vietas sagatavošanai, otru par atļauju pielaidei darbam.

2.19. Ja 1. tabulā 2. kolonnā pie pasākumiem tiek noteikta gaisa paraugu analīzes nepieciešamība, tad zem 2. tabulas rindā "Gaisa parauga analīze" analīzes veicējs norāda gaisa analīzes rezultātus, amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās. Ja gaisa analīzes nepieciešamība netiek norādīta 1. tabulas 2. kolonnā, tad rindā "Gaisa parauga analīze" jāieraksta "nav nepieciešams".

2.20. Rindās "Darba vietas sagatavotas. Darbā paliek" pielaidējs norāda iekārtas, mehānismus, cauruļvadus, kas paliek darbā vai zem spiediena remontējamā zonā vai darba vietas tiešā tuvumā.

2.21. Pielaidējs, informējot atbildīgo par darba izpildi (uzraugu), un atbildīgais par darba izpildi, saņemot informāciju no pielaidēja par darba vietas sagatavošanu, parakstās zem rindām "Darba vietas sagatavotas. Darbā paliek" tikai pirmreizējā pielaidē darbam.

2.22. 3. tabulā tiek noformēta mērķa instruktāža par darba apstākļiem. Instruktāža tiek apstiprināta ar instruētāja (atbildīgā par darba izpildi vai uzrauga) un instruēto (brigādes locekļu) parakstiem, norādot datumu. Ja tiek veiktas izmaiņas brigādes sastāvā, tad darbinieks, kas ir iekļauts brigādē, ir jāinstruē, un instruktāža jānoformē 3. tabulā, bet brigādes sastāva maiņa jānoformē 5. tabulā.

2.23. 4. tabulā noformē ikdienas pielaidi darbam un darba pabeigšanu, kā arī pielaidi darbam, pārejot uz citu darba vietu. Atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs parakstās 4. un 6. kolonnā. Darba pabeigšanu darba dienas beigās atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs noformē 5. un 6. kolonnā.

2.24. 5. tabulā noformē izmaiņas brigādes sastāvā. Ja brigādē tiek iekļauts darbinieks vai no tās tiek izslēgts darbinieks, kurš strādā ar mehānismu, autoceltni vai automobili, tabulā norāda šā mehānisma nosaukumu un tipu.

2.25. Pēc darba pilnīgas pabeigšanas atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs un pielaidējs parakstās šim nolūkam paredzētajās norīkojuma rindās, norādot vārdu, uzvārdu, noformēšanas datumu un laiku.

2.26. Ja, noformējot pilnīgu darba pabeigšanu, atbildīgais par darba izpildi vai uzraugs nav pieejami, darba pabeigšanu norīkojumā noformē atbildīgais par darba organizāciju vai darbinieks ar atbilstoši piešķirtām tiesībām.

3.

4. pielikums.**Gāzes bīstamo darbu norikojuma veidlapas paraugs un aizpildīšanas kārtība**

Struktūrvienība: _____

Darbuuzņēmējs: _____
(uzņēmums, amats, vārds, uzvārds)**NORĪKOJUMS Nr. _____ G
gāzes bīstamā darba veikšanai**Atbildīgajam par darba izpildi (Uzraudzības personai): _____
(amats, vārds, uzvārds)Uzdots: _____
(objekts, darba vieta, darba saturs)

Darbu sākt: datums _____ laiks _____

Darbu beigt: datums _____ laiks _____

Darba izpildes galveno operāciju tehnoloģiskā secība: _____

_____
_____
_____
_____

Pasākumi darba vietas sagatavošanai: _____

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi, kuriem jābūt līdzīgi brigādes locekļiem: _____

_____
_____

Pirms darba uzsākšanas jāveic gāzes neesamības pārbaude slēgtās telpās un akās!

Norīkojumu izsniedza: datums _____ laiks _____
(atbildīgais par darba organizāciju) (amats, vārds, uzvārds, paraksts)Norīkojumu pagarināja līdz: datums _____ laiks _____
(atbildīgā par darba organizāciju amats, vārds, uzvārds, paraksts)Operatīvā personāla atļauja darba vietas sagatavošanai _____
(amats, vārds, uzvārds, paraksts)Darba vieta sagatavota: datums _____ laiks _____
(amats, vārds, uzvārds, paraksts)Darba vieta sagatavota elektroiekārtām: datums _____ laiks _____
(amats, vārds, uzvārds, paraksts)Gaisa paraugu analīze _____
(analīzes rezultāts, amats, vārds, uzvārds, paraksts)

Ar darba izpildes noteikumiem un darba vietas tuvumā darbā paliekošo iekārtu esmu iepazīstināts, gāzes bīstamo darbu veikšanas norīkojumu un instruktažu no pielaidēja saņēmu:

datums _____ laiks _____

Atbildīgais par darba izpildi: _____

www.lekenergo.lv

1. tabula

Brigādes sastāvs, instruktāža par gāzes bīstamā darba izpildi un nepieciešamajiem drošības pasākumiem

Instruētā (brigādes locekļa) vārds, uzvārds	Amats	Datums	Instruētā paraksts	Instruētāja (atbildīgā par darba izpildi) vārds, uzvārds un paraksts
1.				
2.				
3.				
3.				
4.				
5.				

2. tabula

Izmaiņas brigādes sastāvā

Iekļauts brigādē (amats, vārds, uzvārds)	Izslēgts no brigādes (amats, vārds, uzvārds)	Datums, laiks	Izmaiņas atļāva (amats, vārds, uzvārds, paraksts)	Atbildīgā par darba izpildi paraksts

3. tabula

Ikdienas pielaišana pie darba un tā pabeigšana

Darba izpildes nosacījumi izpildīti, darba drošības pasākumi pārbaudīti, brigāde instruēta un pielaišta sagatavotā darba vietā				Darbs pabeigts, brigāde darba vietu atstājusi, norīkojums nodots		
Darba vietas nosaukums	Datums, laiks	Pielaidējs (paraksts)	Atbildīgais par darba izpildi (paraksts)	Datums, laiks	Atbildīgais par darba izpildi (paraksts)	Pielaidējs (paraksts)

Darbs pilnībā pabeigts un brigāde darba vietu atstājusi: datums _____ laiks _____

Atbildīgā par darba izpildi apliecinājums par gāzes bīstamā darba pabeigšanu un izpildītā darba apjomu:

Atbildīgais par darba izpildi: _____
(paraksts)

Darba vietas pārbaudītas, norīkojums noslēgts: datums _____ laiks _____

Pielaidējs: _____
(amats, vārds, uzvārds, paraksts)

1. Gāzes bīstamo darbu norīkojuma aizpildīšanas kārtība

1.1. Norādījumi gāzes bīstamo darbu norīkojuma veidlapas aizpildīšanai

1.1.1. Ja gāzes bīstamo darbu norīkojums tiek noformēts elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, kur darbinieku darbības tiek apliecinātas elektroniski, visas darbības, kuras ir saistītas ar gāzes bīstamo darbu norīkojuma izsniegšanu, reģistrēšanu, apstiprināšanu, uzglabāšanu u.c., tiek veiktas elektroniski atbilstoši kārtībai, ko noteicis atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju.

1.1.2. Ja norīkojumu noformē uz papīra, tad:

1.1.2.1. uz gāzes bīstamo darbu norīkojuma jābūt šķērsvītrai sarkanā krāsā;

1.1.2.2. ieteicams norīkojuma veidlapu drukāt uz vienas lapas abām pusēm;

1.1.2.3. ierakstus norīkojumā veic latviešu valodā, tiem ir jābūt salasāmiem un darbiniekiem saprotamiem. Norīkojumu aizpilda, noformē elektroniski vai rokrakstā un nav atļauts tekstā izdarīt labojumus, svītrojumus vai papildinājumus. Ja sagatavotajā norīkojuma veidlapā kāda no rindām nav aizpildīta vai netiek aizpildīta, tad šajā rindā visā tās garumā jāievelk svītra vai Z burts;

1.1.2.4. norīkojumu numerācijas kārtību nosaka atbildīgais par siltuma un/vai gāzes ietaišu ekspluatāciju;

1.1.2.5. norādot datumu, vispirms norāda mēneša dienas kārtas skaitli, tad mēneša kārtas skaitli, pēc tam gada kārtas skaitli (ar četriem cipariem);

1.1.2.6. norīkojumā norāda darbinieka vārdu, uzvārdu;

1.1.2.7. norīkojumā norāda gāzes ietaišu, mehānismu, iekārtu, noslēgarmatūras operatīvos apzīmējumus.

1.1.3. Ja norīkojumā kādā no aizpildāmajiem laukiem trūkst vietas visu nepieciešamo ierakstu veikšanai, norīkojumam var pievienot pielikumu. Šajā gadījumā tabulas pēdējā rindā vai teksta beigās ieraksta frāzi "skatīt pielikumu Nr....". Pielikumā jābūt norādītam pielikuma numuram un tā norīkojuma numuram, pie kura šis pielikums ir pievienots. Pielikums jāparaksta atbildīgajam par darba organizāciju.

1.2. Norīkojuma priekšpusē aizpildīšana

1.2.1. Norīkojuma rindā "Struktūrvienība" norāda norīkojuma izsniedzēja struktūrvienību.

1.2.2. Rindā "Darbuņēmējs" norīkojuma izsniedzējs norāda ieplānoto darbu veicēju – uzņēmumu un tā pārstāvja amatu, vārdu, uzvārdu. Gadījumā, ja darbu paredzēts veikt tikai struktūrvienības darbiniekiem, neiesaistot darbuņēmēju, rindā jāievelk svītra.

1.2.3. Rindā "Atbildīgajam par darba izpildi (uzraudzības personai)" norīkojuma izsniedzējs norāda atbildīgā darbinieka amatu, vārdu, uzvārdu.

1.2.4. Rindās "Uzdots" norīkojuma izsniedzējs norāda objektu, veicamo darba vietu un darba saturu.

1.2.5. Rindās "Darbu sākt" un "Darbu beigt" norīkojuma izsniedzējs norāda paredzētos darba sākuma un beigu datumus un laikus.

1.2.6. Rindās "Darba izpildes galveno operāciju tehnoloģiskā secība" norīkojuma izsniedzējs norāda brigādei ielānoto darba veikšanas galveno operāciju tehnoloģisko secību.

1.2.7. Rindās "Pasākumi darba vietas sagatavošanai" norīkojuma izsniedzējs norāda konkrētas ietaises un iekārtas, kurās jāveic atslēgumi, pārslēgumi vai jāuzliek zemējumi.

Šajās rindās norīkojuma izsniedzējs norāda arī visas izpildāmās darbības drošai darba veikšanai – kas konkrēti ietaisēs un iekārtās jāatslēdz, jāaizver, jāatver, jānodrenē vai jāizpūš, kur jāsamazina, kā jānorobežo darba vieta, ugunsdrošības un citi nepieciešamie pasākumi.

1.2.8. Rindās "Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi, kuriem jābūt līdzīgi brigādes locekļiem" norīkojuma izsniedzējs norāda dotā darba izpildei brigādei nepieciešamos darba aizsardzības līdzekļus (gāzmaskas, ugunsdzēsamos aparātus u.c.).

1.2.9. Rindā "Norīkojumu izsniedzēja" norīkojuma izsniedzējs norāda norīkojuma izsniegšanas datumu un laiku, amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās.

1.2.10. Rindā "Norīkojumu pagarināja līdz" norīkojuma izsniedzējs, vai darbinieks, kuram ir tiesības viņu aizvietot, norāda datumu un laiku, līdz kuram tiek pagarināts darbu pabeigšanas termiņš, amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās. Pagarināt darbu pabeigšanas termiņu atļauts vienu reizi.

1.2.11. Rindā "Operatīvā personāla atļauja darba vietas sagatavošanai" atbildīgais operatīvā personāla darbinieks, kuram ir tiesības būt par atļaujas devēju darba vietas sagatavošanai un pielaišanai pie darba, norāda amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās par atļaujas došanu.

1.2.12. Rindā "Darba vieta sagatavota" par darba vietas sagatavošanu atbildīgais operatīvā personāla darbinieks pēc visu darba vietas sagatavošanas pasākumu izpildes ieraksta datumu, laiku, amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās.

1.2.13. Rindā "Darba vieta sagatavota elektroiekārtām" par darba vietas sagatavošanu atbildīgais darbinieks pēc visu darba vietas sagatavošanas pasākumu izpildes ieraksta datumu, laiku, amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās.

1.2.14. Rindā "Gaisa paraugu analīze" gaisa paraugu analīzes veicējs norāda bīstamās gāzes koncentrācijas analīzes rezultātu atbilstību darba vietas sagatavošanai, amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās.

Ja gaisa parauga analīzes rezultāts pārsniedz bīstamās gāzes koncentrācijas pieļaujamo līmeni, tad darbus saskaņā ar gāzbīstamo darbu norīkojumu veikt aizliegts.

1.2.15. Rindās "Datums, laiks" un "Atbildīgais par darba izpildi" atbildīgais par darba izpildi ieraksta datumu un laiku un parakstās par iepazīšanos ar darba izpildes noteikumiem, darba vietas tuvumā darbā paliekošo iekārtu, gāzes bīstamo darbu veikšanas norīkojumā minētiem nosacījumiem un par saņemto instruktāžu no pielaidēja.

1.3. Norīkojuma otras puses aizpildīšana

1.3.1. Norīkojuma izsniedzējs 1. tabulas "Brigādes sastāvs, instruk tāža par gāzes bīstamā darba izpildi un nepieciešamajiem drošības pasākumiem" attiecīgajās rindās ieraksta visu brigādes locekļu vārdus, uzvārdus, amatus, datumu.

1. tabulas 5. kolonnā "Instruētāja (atbildīgā par darba izpildi) vārds, uzvārds un paraksts" atbildīgais par darba izpildi norāda vārdu, uzvārdu un parakstās par brigādes locekļu instruk tāžu par gāzes bīstamā darba izpildes nosacījumiem un nepieciešamajiem drošības pasākumiem.

1. tabulas 4. kolonna " Instruētā paraksts" katram no brigādes locekļiem ar parakstu jāapliecina iepriekš minētās instruk tāžas saņemšana.

1.3.2. 2. tabulā "Izmaiņas brigādes sastāvā" norīkojuma izsniedzējs vai darbinieks, kuram ir tiesības viņu aizvietot, noformē izmaiņas brigādes sastāvā, tabulas attiecīgajās rindās norādot brigādes sastāvā iekļauto, izslēgto darbinieku vārdus, uzvārdus un amatus.

No jauna iekļautie brigādes locekļi jāinstruē, veicot ierakstu 1. tabulā "Brigādes sastāvs, instruk tāža par gāzes bīstamā darba izpildi un nepieciešamajiem drošības pasākumiem". Katrs no brigādes sastāvā iekļautajiem darbiniekiem apliecina iepriekš minētās instruk tāžas saņemšanu, parakstoties 1. tabulas 4. kolonnā "Instruētā paraksts".

1.3.3. 2. tabulā "Izmaiņas brigādes sastāvā" norīkojuma izsniedzējs vai darbinieks, kuram ir tiesības viņu aizvietot, noformē izmaiņas brigādes sastāvā, tabulas attiecīgajās rindās norādot no brigādes sastāva izslēgto darbinieku vārdus, uzvārdus, amatus un izslēgšanas datumu un laiku.

2. tabulas kolonnā "atbildīgā par darba izpildi paraksts" atbildīgais par darba izpildi ar parakstu apliecina, ka ir informēts par brigādes sastāva izmaiņām.

1.3.4. 3. tabulā "Ikdienas pielaišana pie darba un tā pabeigšana" noformē pirmreizējo un ikdienas brigādes pielaišanu pie darba un darba pabeigšanu, kā arī pielaišanu pie darba, pārejot no vienas darba vietas uz citu darba vietu.

3. tabulas kolonnas "Darba izpildes nosacījumi izpildīti, darba drošības pasākumi pārbaudīti, brigāde instruēta un pielaiستا sagatavotā darba vietā" apakškolonnas tiek aizpildītas tikai pēc pārlicināšanās par darba drošības pasākumu pareizību un pietiekamību, brigādes instruēšanas gan par darba drošības, gan par ugunsdrošības prasībām.

Kolonnā "Darba vietas nosaukums" pielaidējs ieraksta precīzu darba vietas nosaukumu.

Kolonnā "Datums, laiks" pielaidējs norāda darba sākuma datumu un laiku.

Kolonnā "Pielaidējs" pielaidējs ar parakstu apliecina, ka darba drošības pasākumi pārbaudīti, brigāde instruēta un pielaiستا sagatavotā darba vietā.

Kolonnā "Atbildīgais par darba izpildi" atbildīgais par darba izpildi ar parakstu apliecina, ka darba izpildes nosacījumi izpildīti, darba drošības pasākumi pārbaudīti, brigāde instruēta un pielaiستا sagatavotā darba vietā.

3. tabulas kolonnas "Darbs pabeigts, brigāde darba vietu atstājusi, norīkojums nodots" apakškolonnas aizpilda pēc pilnīgas vai ikdienas darba pabeigšanas un brigādes izvešanas no darba vietas.

Kolonnā "Datums, laiks" pielaidējs norāda norīkojuma nodošanas datumu un laiku.

Kolonnā "Atbildīgais par darba izpildi" atbildīgais par darba izpildi ar parakstu apliecina, ka darbs pabeigts, brigāde darba vietu atstājusi, norīkojums nodots.

Kolonnā "Pielaidējs" pielaidējs ar parakstu apliecina, ka darbs pabeigts, brigāde darba vietu atstājusi, norīkojums nodots.

1.3.5. Rindā "Darbs pilnībā pabeigts un brigāde darba vietu atstājusi" atbildīgais par darba izpildi ieraksta darba pilnīgas pabeigšanas datumu un laiku.

1.3.6. Rindās "Atbildīgā par darba izpildi slēdziens par gāzes bīstamā darba pabeigšanu un izpildītā darba apjomu" atbildīgais par darba izpildi sniedz apliecinājumu par gāzes bīstamā darba pabeigšanu un izpildītā darba apjomu un parakstās rindā "Atbildīgais par darba izpildi".

1.3.7. Rindās "Darba vietas pārbaudītas, norīkojums noslēgts, datums, laiks" un "Pielaidējs" pielaidējs pēc darba vietu pārbaudes ieraksta norīkojuma noslēgšanas datumu, laiku, norāda amatu, vārdu, uzvārdu un parakstās.

5. pielikums.

Operatīvā žurnāla saturs un aizpildīšanas kārtība

1.1. Operatīvajā žurnālā jānorāda ieraksta datums un laiks, ieraksti maiņas laikā, paraksti par maiņas pieņemšanu un nodošanu, kā arī uzraugošajam tehniskajam personālam jānorāda amats, vārds, uzvārds un paraksts.

1.2. Ja operatīvais žurnāls tiek noformēts elektroniskajā darbu organizēšanas sistēmā, visas darbības, kas ir saistītas ar operatīvā žurnāla aizpildīšanu, reģistrēšanu, uzglabāšanu u.c., tiek veiktas elektroniski, atbilstoši valdītāja noteiktai kārtībai.

1.3. Ja operatīvais žurnāls tiek noformēts uz papīra:

1.3.1. Visiem ierakstiem žurnālā jābūt latviešu valodā, salasāmiem un saprotamiem.

1.3.2. Ieraksti žurnālā jāveic ar pildspalvu. Aizliegts žurnālā veikt labojumus bez apliecinājuma ar parakstu.

1.3.3. Veicot ierakstus žurnālā, jāfiksē ieraksta veikšanas datums un laiks. Operatīvā žurnāla ieraksti jāveic hronoloģiskā secībā.

1.3.4. Norādot datumu, vispirms norāda mēneša dienas kārtas skaitli, tad mēneša kārtas skaitli, kam seko gada kārtas skaitlis (ar četriem cipariem).

1.3.5. Pirms maiņas nodošanas žurnālā jānorāda visi veiktie ieraksti maiņas laikā, visu pamatiekārtu operatīvie stāvokļi – kāda iekārta darbā, rezervē, remontā un kādi ir uzdotie pamatiekārtu darbības parametri.

1.3.6. Veicot maiņas pieņemšanu – nodošanu, darbiniekiem jānorāda savs amats, vārds, uzvārds, datums un laiks. Žurnālā par maiņas pieņemšanu vispirms parakstās darbinieks, kurš maiņu pieņem, tikai pēc tam parakstās darbinieks, kurš maiņu nodod.

1.3.7. Operatīvajā žurnālā jāfiksē veiktie pārslēgumi, atslēgumi, norīkojumi, rīkojumi, pielaišana pie darba, norīkojumu un rīkojumu ikdienas darba beigas, periodiskās iekārtu apskates un apgaitas, iekārtas operatīvā stāvokļa maiņa, darba vietu pārbaudes.

1.3.8. Uzraugošais tehniskais personāls, piemēram, dienestu vadītāji, parakstās katru darba dienu par iepazīšanos ar veiktajiem ierakstiem operatīvajā žurnālā, norādot amatu, vārdu, uzvārdu.

6. pielikums.**Darba zonas nodošanas-pieņemšanas akts (forma)**

DARBA ZONAS NODOŠANAS-PIEŅEMŠANAS AKTS № _____

20___.gada ____.

Valdītāja pilnvarotā persona no vienas puses, _____
(pasūtītāja pārstāvja vārds, uzvārds, amats)un darbuzņēmēja pilnvarotā persona no otras puses _____
(amats, vārds, uzvārds, mob.telefona numurs, darbuzņēmēja nosaukums)

sastādījām šo aktu par zemāk minēto.

Uzņēmums izdala ierobežotu darba zonu, _____
(koordinātu, asu, atzīmju apzīmējumi, zīmējumu vai shēmu)šādu darbu veikšanai: _____
(darba nosaukums)

laikā no 20___. gada ____.

līdz 20___. gada ____.

Līdz darbu sākumam nepieciešams veikt šādus darba drošības pasākumus:

Nr.	Pasākuma nosaukums	Izpildes termiņš	Izpildītājs	Atzīme par izpildi

Darba zonā paliek iekārtas vai darba apstākļi, kuri var radīt bīstamību darba zonā strādājošajam personālam (tajā skaitā darba vides riski) _____
(aizpilda pasūtītājs)Darbuzņēmēja radītie darba tehnoloģijas darba vides riski, kas var apdraudēt pasūtītāja personālu, drošības pasākumi _____
(aizpilda darbuzņēmējs)

Darbuzņēmējs pieņem nodoto teritoriju (telpu) un atbild par darba aizsardzības un ugunsdrošības prasību ievērošanu.

Darbuzņēmēja pārstāvim ir veikta instruktāža darba vietā. Darbuzņēmēja pārstāvis apņemas veikt darba zonā nodarbinātajam personālam instruktāžu darba vietā, to reģistrējot darbuzņēmēja darba aizsardzības un ugunsdrošības instruktāžu žurnālā.

Pasūtītāja pārstāvis _____
(paraksts, paraksta atšifrējums)Darbuzņēmēja pārstāvis _____
(paraksts, paraksta atšifrējums)Akts ir pagarināts līdz: _____
(datums)Pagarināšanas datums: _____
(datums) (paraksts, paraksta atšifrējums)

Darbs pabeigts, darba zona ir sakopta, brigāde izvesta, akts noslēgts un nodots

Darbuzņēmēja pārstāvis _____
(paraksts, paraksta atšifrējums)Pasūtītāja pārstāvis _____
(paraksts, paraksta atšifrējums)**Informācija par iekārtu ieregulēšanas un izmēģinājumu darbu veikšanai darba zonā padoto gaisu, ūdeni, eļļu vai spriegumu**

Nr.	Izmaiņu apraksts	Datums	Pasūtītāja pārstāvja paraksts	Darbuzņēmēja pārstāvja paraksts

www.lekenergo.lv